

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

І мы пераможам

Аляксандар Мілінкевіч: Сотні гадоў беларусы змагаліся за свабоду. І сёння наша першае слова — свабода. Мы патрабуем сумленных, законных выбараў у адпаведнасці з Канстытуцыяй. Калі ўлада не правядзе такіх выбараў, людзі маюць поўнае права адстойваць праўду, адстойваць свабоду. Старонка 8.

Што зрабілі зь Мілінкевічам на БТ? Старонка 4. Нечаканая блізкасьць лідэра: Мілінкевіч вачыма Ўсходняй Беларусі. Старонка 6. Ці спалучальныя свабода і справядлівасьць? Аналіз эканамічнай праграмы Дэмакратычных сілаў. Старонка 32. Апазыцыя згубіла 385 тысяч улётак. Старонка 15. Акадэмія прагаласуе датэрмінова. Старонка 9. А.Янукевіч: Гэты камяк хутка пакоціцца. Старонка 7.

Як пачаць размаўляць па-беларуску?

Для тых, хто хоча загаварыць па-свойму: Сяргей Богдан падсумаваў досьвед пераходу на мову і выпрацаваў тэхнічныя рэкамінацыі, як гэта найлягчэй зрабіць. Старонка 23.

Галоўная задача КДБ

Масавыя ператрусы 21 лютага скончыліся арыштам чатырох моладзевых лідэраў. Старонка 5.

Міхаіл Салтыкоў-Шчадрын

“Гісторыя аднаго гораду” па-беларуску тут і цяпер. Старонка 40.

Сьмерць і ўваскрасеньне Эрасу

Эсэ Пётры Рудкоўскага. Старонка 38.

палітыка

- Кандыдаты на БТ: дыялёг і іронія 4
- Што зрабілі зь Мілінкевічам на БТ 4
- Якое пытаньне задасьце 2 сакавіка? 4
- Арышты, каб сарваць назіраньне 5
- Нечаканая блізкасьць лідэра 6
- Унікальны дзень рэгістрацыі 6
- Аляксей Янукевіч: Гэты камяк хутка пакоціцца 7
- Расейская база ў Беларусі 7
- Давераныя асобы кандыдатаў 9
- Акадэмія прагаласуе датэрмінова 9
- Беларусы Расеі — за Мілінкевіча 11
- Прэс-рэліз пасольства Чэхіі 15
- Апазыцыя згубіла 385 тысяч улётак 15
- Аляксандар Вайтовіч: Лукашэнка і ЦВК не выконваюць Канстытуцыю і законаў 31

грамадства

- Дзень Салідарнасьці ў Парыжы 11
- «Neuro Dubel» у Варшаве, «Крама» ў Любліне, «Indiga» ў Кракаве 11
- Акцыя салідарнасьці ў Нью-Ёрку 19 сакавіка 11
- Сяброў СБП больш не запрасяць у школы 16

хроніка

- Сьціслая хроніка рэпрэсій і супраціву 12
- Пастка для Зубра й Казакова 14

У нумары

- 12 мільёнаў штрафу пратэстантам 15
- Творца LLL-мультыў атрымаў палітычны прытулак 16

пішуць чытачы

- Павальныя ператрусы ў Наваполацку 15
- З Полацку 15
- Фальсыфікацыя лунінецкага масла 15
- З Воршы 15
- Малітоўныя стаяньні 15
- Пошта Рэдакцыі 35
- Толькі ён не сустрэне гэтую вясну... 35

культура

- Ціхая музыка зь Бельску ... 16
- Дыскаграфія 17
- Каляндар сакавіка 18
- 200-годзьдзе амэрыканскай мовы 18
- Гісторык, знаёмы зь Міндаўгам 36

аўтарскія рубрыкі

- Павал Севярынец. Лісты зь лесу: Трэскі лятуць 12
- Аляксандар Класкоўскі. Палітычная кухня: Памылка Калякіна 27
- Лёлік Ушкін. Левым вокам: Прыз у студыю! 27
- Віталь Тарас. Іншымі словамі: Два сьветы 28

тэма

- Сяргей Богдан. Як пачаць размаўляць па-беларуску? 23

камэнтары

- Ці спалучальныя свабода і справядлівасьць? 32
- Сьмерць і ўваскрасеньне Эрасу 38

літаратура

- Міхаіл Салтыкоў-Шчадрын. Гісторыя аднаго гораду 40
- Алесь Аркуш. Справа адзінаццаці 43
- Газэтка дзеткам: Талака 44

калі б...

- Вясёлыя карцінкі 47

КАЛЁНКА РЭДАКТАРА

Чэскія інтэрвэнты, беларускія разьведчыкі і хлопец Каліта

У адным з апазданьняў Андрэя Сіняўскага — расейскага пісьменьніка і палітвязьня савецкіх часоў, сьледчы паказвае затрыманаму, які запытаўся, у чым яго падазраюць, людзей на вуліцы і кажа: «Гэта іх падазраюць, ты ўжо асуджаны». Гэтая сцэна — квінтэсэнцыя савецкага ладу, сыстэмы ўсеагульнай падазронасьці і татальнага кантролю над грамадзянамі з боку дзяржавы, якая найлепш ведае, што правільна, а што не, і нішчыць кожнага «адпчаченца» маральна ці фізычна. Такая сыстэма не прызнае за чалавекам іншых правоў, акрамя як на фізычнае выжываньне. У ім пануе перакананьне, што закон — гэта выключна сродак дасягненьня мэтай уладаром, а не гарант правоў грамадзянаў.

У бэтэшным фільме звярнула ўвагу: загрузку шпіёнскай прадукцыі ў багажнік мурашкі «Корсы»

Працяг на старонцы 15.

На старонцы 44

вы знойдзеце чарговую дзіцячую старонку. Гэты праект мы пачалі з Новага году, каб дзеці прывучаліся чытаць газэты. Ён выявіўся вельмі запатрабаваным і складзецца ў файныя кніжкі. Ягонае разьвіцьцё палкам залежыць ад вас: дасылайце прыгаворкі, калыханкі, вершы, перакладзікі, што спраўдзілі сябе на вашых малых.

Папулярнасьць «Газэткі — дзеткам» пацьвердзіла факт існаваньня вялікага попыту на ўжытковую культурную прадукцыю — ад музычных альбомаў да твораў для дзяцей, ад акадэмічных граматык да рэцэптаў беларускай кухні (іншы нашаніўскі праект — распачатая летась «Наша страва» — таксама прачытваецца і рэалізуецца, у пятніцу нам здараецца адказваць на тэлефанаваньні стурбаваных чытачоў, у якіх цеста не раскачваецца). На гэты попыт хай бы звярнулі ўвагу мэцэнаты беларускай культуры.

220050 Менск,
вул.Валадарскага, 2,
СІЗА №1, камэра 146.
Каспяровічу Зьмітру

220050 Менск,
вул.Валадарскага, 2,
СІЗА №1, камэра 143.
Фінькевічу Артуру

211652 Полацкі раён,
п.а. Малое Сігна, да
запатрабаваньня.
Севярыңцу Паўлу

247511 Гомельская
вобласць, Рэчыцкі
раён, в.Баршчоўка,
Папраўчая Установа
адкрытага тыпу №22.
Клімаву Андрэю

225295 Берасьцейская
вобласць, Івацэвічы,
а/с 20, ВК-22
Папраўчая калёнія.
Леванеўскаму Валер'ю

220079 Менск,
вул.Кальварыйская, 36,
ВК-1, п/с 35, 12-ты
атрад. Марынічу
Міхаілу

225416 Баранавічы,
вул.Жукава, 12а, кв.5,
Статкевічу Мікалаю

НАПІШЫ ПАЛІТВЯЗЬНЮ

ЯМУ ЦЯПЕР ЦЯЖКА. ТВОЙ ЛІСТ МОЖА ЁРАТАВАЦЬ ЯГО

Дыялёг і іронія

Кандыдаты на БТ.

Мілінкевіч абраў форму дыялёгу з выбарнікамі. Гэта аказалася вельмі выйгрышна. Фішкаю Казуліна была выкрывальніцкая іронія.

Мілінкевіч напачатку адчуваў сябе ня вельмі ўтульна — уступны маналёг даўся яму цяжка. Часам ён без патрэбы апускаў вочы, зазіраючы ў тэкст.

Затое калі Мілінкевіч стаў адказваць на надзённыя пытанні выбарнікаў, якія паступілі яму на сустрэчах: кампаніцыя ўкладаў, сельская гаспадарка, разьмеркаваньне — ён выглядаў жывым і натуральным, у тым ліку ў жэстах. Ён задумваўся, добра трымаў паўзы.

Яму ўдалося немагчымае: Беларуская тэлевізія, якая 12 гадоў працавала ў рэжыме маналёгу, на 30 хвілінаў вярнула сабе функцыю дыялёгу.

Казулін цалкам выбудаваў прамову ў форме маналёгу, не баяўся тэатральных жэстаў: ён складаў рукі ў малітве, тыкаў пальцам у глядача. Найлепш ён глядзеўся, гаворачы пра знаёмыя сабе рэчы — унівэрсытэцкую адукацыю. Ён уклаў у прамову шмат выкрывальніцкіх момантаў — пра сакрэтныя прэзыдэнцкія фонды, пра сыноў Лукашэнкі, пра цешчу. Але іранічная фанабэрыя рабіла яго падобным на прапагандыстаў БТ.

Андрэй Расінскі

Наступныя выступы

Аляксандра Мілінкевіча адбудуцца на тэлебачанні 2 сакавіка ў 18:30, на радыё 27 лютага ў 8:30 і 6 сакавіка а 8-й гадзіне.

Аляксандар Казулін выступіць на ТВ 2 сакавіка а 18-й і на радыё 27 лютага ў 8:00, 2 сакавіка у 8:30.

АНДРЭЙ ПЯНКЕВІЧ

АНДРЭЙ ПЯНКЕВІЧ

Што зрабілі зь Мілінкевічам на БТ

Як можна сапсаваць на «тэлекарцінцы» твар чалавека? Ці выкарыстоўваецца такі прыём, каб Лукашэнкавыя апанэнты выглядалі на экране непрывабна? З гэтым пытаньнем карэспандэнт «НН» зьвярнуўся да адмыслоўцаў.

N, работнік Беларускай тэлевізіі:

Камэры могуць узяць для здымак ня новыя, каб даць горшую карцінку. Калі яны паказваюць Юшчанку, то можна бачыць, як выбіраюць самыя нявыгадныя для яго пляны — каб паказаць скалечанае атрутай аблічча, ячмень пад вокам...

Сьвятлом можна зрабіць шмат. Думаю, што гэта будуць скарыстоўваць. Сьвятлом не складана падк-

рэсьліць зморшчыны каля носа, мяшкі пад вачыма.

Нарэшце, яму не дадуць выкарыстоўваць бегучы радок і могуць паставіць непрыемны, з рэхам, гук.

Юры Хашчовацкі, кінарэжысэр:

Тое, што 30 хвілінаў чалавек сядзіць і гаворыць, — гэта ўжо стамляе... А яшчэ могуць стварыць невыносную сытуацыю ў студыі. Уявіце, што чалавек сядзіць рыхтуецца, увесь у напружаньні... Могуць заявіць пра немагчымасць дублю на здымках.

Могуць быць скарыстаныя мантаж, камэнтары пасля паказу, выторгваньне фразы з кантэксту. Мілінкевіч іранічна казаў пра 75% галасоў за Лука-

шэнку, а ў «Вестях недели» на РТР паказалі так, нібы ён сур'езна ўпэўнены ў ягонай перамозе.

Сьвятло пры здымках можна паставіць так, што твар ператворыцца ў блін, будзе блішчэць, як мядовы пернік.

Леанід Міндлін, эксперт у галіне электронных СМІ:

Ня думаю, што будуць нешта мудрыць з мантажом. Натуральна, будуць старацца стварыць складанасьці пры запісе. Можа быць заздзейнічана толькі адна камэра на статыянарнай крошцы — значыць, трэба будзе сядзець у адной пазыцыі ўвесь час — 30 хвілінаў. Многія пры гэтым проста ня ведаюць, што рабіць з рукамі.

Самыя вялікія магчымае сьвятло. Калі зрабіць сьвятло знізу, яно будзе дэманізаваць твар. Шмат залежыць ад таго, ці будзе сьвятло «гарачым» (сафіты), ці «халодным» (люмінэсцэнтныя лампы). Ад «гарачага» сьвятла чалавек пачынае патнець.

Апроч таго, у кожнага чалавека свой твар, кожнаму трэба сваё асьвятленьне. Некалі Пазыняк прыходзіў здымацца: яму так падсвятлілі дзьве зморшчыны на лобе, што яны сталі здавацца працягам рожкаў — ён выглядаў, як Мэфістофэль. Сьвятлом можна паказаць вочы, што яны будуць выглядаць альбо як у кіназоркі, альбо як у дэмана.

Шмат залежыць ад фону. Калі Ганчарык у 2001 г. прыйшоў здымацца, «заднік» зрабілі двухколёрны — з жоўтай і цёмнай часткай. Яго пасадзілі паміж гэтымі часткамі. А каманда ягоная апрацула яго ў чорны гарнітур. Ён сам чалавек немажны, а на такім фоне выглядаў, як верабейчык на штакту.

Галоўная задача КДБ

Масавыя ператрусы 21 лютага скончыліся арыштам чатырох моладзевых лідэраў.

З самага ранку аўторка апэратыўныя групы КДБ затрымлівалі дэмакратычных актывістаў па ўсёй краіне. Чынілі ператрусы ў хагах і офісах, канфіскоўвалі кампутары і дакумэнты. У выніку чатыры чалавекі апынуліся ў «амэрыканцы»: прэсакратар КДБ абвесьціў аб арышце чатырох чалавек — Міколы Астрэйкі, Эніры Браніцкай, Аляксандра Шалайкі й Цімоха Дранчука. У аўторак яны падазраваліся ва ўчыненні злачынства — паклёпе на Аляксандра Лукашэнку (арт. 367, ч. 1 Крымінальнага кодэксу). Ужо ў сераду артыкул перакваліфікавалі: дзейнасьць ад імя незарэгістраванай арганізацыі (арт. 193, ч. 2). Да пятніцы іх пратрымаюць у ізалятары, а потым будуць абвінавачваць або выпускаць.

Супрацоўнікі абласных упраўленьняў КДБ правялі ператрусы ў кватэрах актывістаў незарэгістраванай ініцыятывы «Партнэрства» ў Магілёве, Быхаве, Полацку, Наваполацку, Віцебску, Гомелі, Берасьці. Але санкцыю на ператрусы дала Пракуратура Менску на грунце распачатай ёю справы.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Аляксандар Шалайка

Яму 29 гадоў. Скончыў факультэт міжнародных адносінаў БДУ, браў удзел у Задзіночаньні беларускіх студэнтаў. Мае жонку і сына Цімоха, якому 11 месяцаў.

Ц Дранчука ўзялі каля «Акадэмкінігі». Ягоную машыну спынілі супрацоўнікі ДАІ, тут жа да яго падышлі каля 10 апэратыўнікаў КДБ. Разам паехалі дахаць. Адчыніла жонка. Яна чакае дзіця й знаходзіцца на апошнім месяцы цяжарнасьці. Камуфляж і маскі на тварах дзецюкоў яе, вядома, напалохалі. Тры гадзіны чынілі перат-

Працяг на старонцы 9.

Эніра Браніцкая

Ёй 24 гады. Паходзіць зь Менскай вобласьці. Вучылася разам з Астрэйкам.

Мікола Астрэйка

Яму 26 гадоў. Паходзіць зь Менскай вобласьці. Жанаты, пабраўся шлюбам з жонкай Палінай тыдзень таму — 17 лютага.

Скончыў юрыдычны факультэт БДУ, а перад тым — Беларускае ліцэй. Юрыст-палітоляг. Астрэйка працаваў у ліквідаваным уладамі праваабарончым цэнтры «Вясна», быў сябрам АГП, адкуль яго выключылі ў 2003 годзе. Летась адседзеў 15 сутак за спробу правесці ўстаноўчы сход «Партнэрства».

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

Нечаканая блізкасьць лідэра

На ўсходзе Беларусі Мілінкевіч зьбірае перапоўненыя залі. Рэпартаж з Магілёва **Алеся Коцюбава**.

Мілінкевіч заўтра будзе выступаць у Магілёве — патройным рэхам дачуўся я. Хтосьці камусьці на працы сказаў, каб перадалі ўсім і асабіста мне. Тэлефаную аднаму, другому актывісту. Ня ведаем, ня чулі. Нешта павінна адбыцца. Нарэшце, толькі ў дзень сустрэчы, з раніцы паявіліся някідкія абвесткі на дошках аб'яваў.

Колькі іх там будзе з такой рэкламай, думаеш, трасучыся ў маршрутцы на ўскраек гораду — чвэрць залі? На прыпынку «Дом культуры» палова машыны вывальваецца вонкі і грабе па адзінай сьцежцы... Авохці! Сам Мілінкевіч перада мною. Бліскавіцы фотаапаратаў. Людзі, зьнікавелыя ад нечаканай блізкасьці лідэра, не рапаюцца рассыпацца ў прамовах, хоць — карціць.

«Сфатаграфуйце яго для мяне», — просіць хударлявая жанчына зь дзіцём на руках.

Хваля за хваляй залю запаўняюць людзі. І ўсе азіраюцца, колькі ж нас? Заля бітком, і першае, што думаецца, — мы сіла. Людзі сталыя, студэнтаў чалавек дзесяць. Па вопратцы, па гаворцы — люд з рабочых ускрайкаў і інтэлігенцыя.

Авацыі. Заля ўстае. Мілінкевіч падмаецца на сцэну. Сьледам за адзіным падмаецца Шушкewіч, але заля яго не пазнае. Прынамсі, калі яго абвешчаюць, пачынаецца задаволены і крыху здзіўлены гул. Значыць, большасць людзей незаангажаваных, не знаёмых з паліткульнага апазыцыі.

Абласная тэлевізія здымае кожны крок адзінага. У такой сытуацыі трэба кантраляваць кожнае слова. І агаляецца напружанасьць і стома, якія дамоклавым мячом завесілі над кампаніяй кандыдата ад Аб'яднаных дэмакратычных сілаў. Мілінкевіч гаворыць доўга, але

часам зрывае голас, робіць паўзы. Але палымяны выступ Шушкewіча робіць сваё: авацы, пытаньні з залі. Стома Мілінкевіча перастае кідацца ў вочы. І вось ужо практычна кожны выступ перарываецца аплядысмантамі, пачатымі з розных куткоў залі. Як ставіцеся да беларускай мовы? Хто фінансуе вашу кампанію? Чаму нас прыніжаюць на рабоце? Якім бачыце беларускае войска?... Адзінаму трэба ехаць. На маршруце сёньня яшчэ адзін горад. Не адпускаюць. «І вось яшчэ адно пытаньне» — ускоквае дзядок.

Для сябе на гэтай сустрэчы я адкрыў Мілінкевіча як харызматычнага лідэра з сваім пазнавальным стылем. Які гіпнатызуе. На сцэне вялікі, спакойны, добры, у нечым Мілінкевіч паўтарае забыты ўжо на палітычнай сцэне вобраз Генадзя Карпенкі. Ён ня кажа «я» — заўсёды «мы». Нават калі абвінавачвае ўлады. Адзінае ягонае «я», што запомнілася, — «Я пабудоваў свой дом».

Унікальны дзень рэгістрацыі

У Палац Рэспублікі на рэгістрацыю кандыдатаў у прэзідэнты трапіў **Зьміцер Дрыгайла**.

Журналістаў недзяржаўных СМІ гады ў рады дапусьцілі на «мерапрыемства з удзелам прэзідэнта». Затое ня быў акрэдытаваны ніводзін з 30 фотакарэспандэнтаў, апроч БелТАўскага. «Нічым не магу дапамагчы. Рапэньне прынятае на высокім узроўні», — сказаў фотакарэспандэнт «НН» кіраўнік прэс-службы прэзідэнта Павал Лёгкі. Плён працы фатографа БелТА ўнушае: Лідзія Ярмошына ўручае А. Лукашэнку пасьведчаньне аб рэгістрацыі. Паколькі А. Лукашэнку забаронена здымаць у профіль, Л. Ярмошына красуецца патыліцай.

Рэгістрацыя распачыналася а 12-й. Журналістаў сабралі

за 15 хвілінаў да 11-й. Ашым-бавалі торбы адмысловымі чыпамі зьлёнага колеру з нумарамі, правялі інструктаж: падчас імпрэзы зь месца не ўставаць, не хадзіць, пытаньняў не задаваць, тэлефоны выключыць і пакінуць унізе. На лесьвіцы Палацу стаялі 30 ахоўнікаў. Агульная ж іх колькасць сягала трохсот.

Журналісты ішлі ў закладці паруюцца Мілінкевіч з Лукашэнкам. Не павіталіся — іх разьвялі па розныя бакі. Побач з А. Мілінкевічам сеў А. Казулін, далей, пракладкай, — Сяргей Гайдукewіч і зьлева, бліжэй да сяброў ЦВК, — А. Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы ўсьміхнуўся за час імпрэзы аднойчы — калі Л. Ярмошына знаёміла прысутных зь Міколам Мяцеліцам, старшынём Магілёўскай тэрытарыяльнай камісіі, які займае гэтую пасаду трэці прэзы-

дэнцкія выбары запар. Рэшту часу прэзыдэнт альбо глядзеў у стол, альбо на журналістаў. Сваім цяжкім немірғаючым поглядам.

А. Мілінкевіч адкрыта здзіўся на гэтым, як ён пасья скажа, «спэктаклі, які Лукашэнка вымушаны цяпець раз на пяць гадоў».

Нечаму ўсьміхаўся А. Казулін. С. Гайдукewіч традыцыйна для сябе варочаўся, круціўся, а калі выступаў экстрэктар, нават двойчы таго перабіў: «Гэта што, агітацыя?» і «Лідзія Міхайлаўна, я вас прашу!»

Зарэгістравалі ўсіх. Хоць яшчэ раніцай 17 лютага старшыня юрыдычнай службы штабу А. Мілінкевіча Ўладзімер Лабковіч, седзячы ў ЦВК, ня быў пэўны ў тым. Паводле ягоных словаў, Л. Ярмошына ўзгадняла пытаньне на самым высокім узроўні.

Падчас галасаваньня ў па-

лацы тры з дванаццаці сяброў ЦВК прагаласавалі супраць рэгістрацыі А. Мілінкевіча. Праблема паўстала ад таго, што ягоная жонка забылася летась задэклараваць продаж старой дабітай «Мазды» за 400 даляраў. Але сакратар Цэнтравыбаркаму Мікалай Лазавік адзначыў: «Зважаючы на тое, што яна, хай са спазьненьнем, але падала ў ЦВК спраўджаную інфармацыю, парушэньне варта лічыць неістотным». С. Гайдукewіч ад абурэньня ажно прыўскачыў у фатэлі. Л. Ярмошына паведаміла, што падчас апошняй парлямэнцкай кампаніі за такія парушэньні здымалі, але дадала, што «няможна падманваць выбаршчыкаў, якія паставілі подпісы за вылучэньне кандыдатаў».

А. Казуліна ўпкінула, што ён мог і не падаваць дэкларацыі на сваю жонку й ейных бацькоў, бо ён зь ей некалькі гадоў таму разышоўся. Гэта стала

Працяг на старонцы 8.

Аляксей Янукевіч: Гэты камяк хутка пакоціцца

Як прайшлі першыя сустрэчы Аляксандра Мілінкевіча як зарэгістраванага кандыдата з выбаршчыкамі Гомельшчыны? Расказвае Аляксей Янукевіч, адказны за арганізацыю паездак кандыдата.

«Наша Ніва»: Колькі людзей збіраецца на сустрэчы з Мілінкевічам у Паўднёва-Ўсходняй Беларусі?

Аляксей Янукевіч: Бабруйск — 400, Магілёў — 500, Гомель — каля тысячы, Светлагорск — 200, Жлобін — 450, Рэчыца — больш за 400. Гэта надае ўпэўненасці і пазбаўляе сумневаў.

«НН»: У Менску пануе дэпрэсія, а ў рэгіёнах —

такі ўздзім?

АЯ: Лукашэнка апякуецца Менскам, а ў рэгіёнах людзі адчуваюць сябе пакінутымі. Прычым яны вераць у надыход пераменаў.

«НН»: Ці не было перашкодаў з боку ўладаў?

АЯ: У Светлагорску даялося гутарыць з людзьмі на вуліцы. Прысутных троху нэрвалі людзі ў цывільным зь відаапаратурай. У іншых гарадах былі й залі з добрай

гукаўзмацняльнай тэхнікай. Хіба што мала дзе было добрае асьвятленьне, дый памяшканьні не заўсёды зьмяшчалі ўсіх ахвотных.

«НН»: Якія пытаньні найчасцей гучалі падчас сустрэчаў?

АЯ: Ёх можна падзяліць на дзве катэгорыі. Першая датычыць першых крокаў новай улады ў выпадку перамогі — рэформы эканомікі, адукацыі, мэдыцыны. Другая — баянс сілаў «улада—апазыцыя»: як дэмакратыя збіраецца перамагчы ў створаных уладамі варунках, што маюць рабіць у выніку паразы. Лукашэўцы прысутнічалі на кожнай сустрэчы ў коль-

касьці 20—30 чалавек, «цікавіліся» нацыянальнасьцю адзінага, яго адносінамі з Захадам і фінансаваньнем дзейнасьці. Мілінкевіч спакойна рэагаваў на пытаньні і не пакідаў іх без увагі.

«НН»: Якая катэгорыя выбаршчыкаў пераважае на сустрэчах?

АЯ: Людзі ад 25 да 50. Хоць у Рэчыцы большасць выбарцаў былі пэнсіянеры, што разьбівае стэрэатып, што яны аддаюць перавагу Лукашэўцы. Застой надакучыў усім. Гэта прызнавалі нават некаторыя «невывадковыя» асобы.

«НН»: Ці пацьвярджаюцца словы Сьвятланы Алексіевіч, што мы на парозе цудаў?

АЯ: Трэба адзначыць рэзкую палітызацыю грамадзтва, якой не было паўгоду таму. Прага пераменаў нарастае, як сьнегавы камяк, і гэты камяк хутка пакоціцца. Гутарыў Сямён Печанко

Расейская база ў Беларусі

У выпадку пераабраньня Лукашэўкі ў Беларусі можа зьявіцца расейская авіябаза.

15 лютага галоўнакамандуючы вайскова-паветранымі сіламі Расеі Ўладзімер Міхайлаў абвесьціў аб плянах Расеі стварыць авіябазу ў Беларусі. Наведваючы расейскую базу ў кыргыскім Канце, У.Міхайлаў сказаў: «У нас ёсьць сур'ёзныя намеры мець у дзяжурным рэжыме авіябазу ў Беларусі».

Беларуская база стане першым з колькі гадоў крокам, выразна накіраваным супраць эўрапейскай групоўкі НАТО. На тле баявых плянаў У.Міхайлава блякнуць нядаўнія заявы міністра абароны Расеі Сяргея Іванова аб партнэрстве з НАТО які ўзаемным даверы.

Неразумела, які статус будзе мець гэтая расейская база і наколькі хутка яна зьявіцца ў нашай краіне. Ніякай інфармацыі пра адпаведныя беларуска-расейскія перамовы не праточвалася, затое яшчэ 17 студзеня 2006 году

генэральны сакратар Дамовы аб калектывнай бясьпэцы Мікалай Бардзюжа заявіў: «У Беларусі ёсьць расейскія вайсковыя аб'екты пад канкрэтныя задачы, але базы ў Беларусі няма, і патрэбы ў гэтым я пакуль што ня бачу. Бо ў нас ёсьць двухбаковая расейска-беларуская групоўка ў сыстэме АДКБ, куды ўваходзяць аб'яднаныя і часткі злучэньняў як Расеі, так і Беларусі, і гэтая групоўка можа спрацаваць пры неабходнасьці». Дык ці авіябаза ёсьць канкрэтным плянам, ці толькі марай Міхайлава?

Летась той самы генэрал зрабіў гучную заяву аб «працягу халоднай вайны» з ЗША ды прапаноўваў наносіць прэвэнтыўныя авіяўдары па іншых краінах. «Російская газета» ўсё сыпсала на палітычныя амбіцыі генэрала і імкненьне падацца ў палітыку пасьяла адстаўкі. Аднак, калі б гэта было сапраўды самавольства, ён бы імгненна апынуўся ў адстаўцы, тым часам Міхайлаў працягнуў камандаваць лётніцтвам.

На думку колішняга галоўнакамандуючага ВПС Расеі Пятра Дэйшкіна, расейская авіябаза можа быць разьмешчаная ў Баранавічах, бо там апрача добрага аэрадрому ёсьць рамонтны завод 558, а непадалёк разьмешчаны Палескі палігон. Іншы варыянт — Ліда. На Мачулішчы расейцы не разьлічваюць, бо яны заблізкія ад сталіцы.

«Дзяжурны рэжым» авіябазы азначае магчымасьць прысутнасьці на ёй стратэгічных бамбавікоў з крылатымі ракетамі.

«Независимая газета» піша пра апраўданасьць гэтых дзеяньняў далучэньнем да НАТО Польшчы і балтыйскіх краінаў. Дзеля гэтага таксама Расея пачала перадачу Беларусі чатырох дывізіёнаў зэнітна-ракетных комплексаў С-300. Двойчы на год ладзяцца беларуска-расейскія вучэньні, у якіх бярэ ўдзел і стратэгічная авіяцыя, таму расейскія ракетаносцы ўжо ня раз сядалі на беларускія аэрадромы.

СБ

Унікальны дзень рэгістрацыі

Працяг са старонкі 6.

першай сэнсацыяй, бо гэтага ніхто з прысутных ня ведаў. Другой сэнсацыяй стаў фармат выступу Казуліна, які спалучыў неспалучальнае: «Каларова рэвалюцыя ў Беларусі адбылася ў 1994-м». І «Мы застылі ў мінулым». Пасьля «Мы павінны сказаць дзякуй Аляксандру Рыгоравічу». І «Лукашэнка ня мае права балятавацца. Я патрабую тэрмінова склікаць паседжаньне Канстытуцыйнага суду». Што да празрыстасьці галасаваньня: «Прадайце два «мэрэдэсы» і ўстанавіце празрыстыя скрыні». Таксама А.Казулін заклікаў спыніць уціск недзяржаўнай прэсы. Паспрабаваўшы ж гаварыць па-беларуску, А.Казулін паказаў, што мовы папросту ня ведае.

Адзіны, хто прамаўляў на пырымоні па-беларуску, быў А.Мілінкевіч. Ён пабудаваў

свой выступ вакол слогану кампаніі: «Свабода. Праўда. Справядлівасьць».

С.Гайдукевіч падзякаваў тым, хто паставіў за яго подпіс, сябрам і чамусьці дэпутатам Дзярждумы і скончыў клясычным: «За сувэрэнную, незалежную, квітнеючую Беларусь. За Беларусь!» А.Лукашэнка атрымліваў пасьведчаньне й слова апошні.

Першая частка мерапрыемства была скончаная. А.Лукашэнка з С.Гайдукевічам пайшлі ў адзін бок. А.Мілінкевіч з А.Казуліным — у іншы.

На Кастрычніцкай плошчы коўзаліся дзеці й падлеткі (200 чалавек), чакалі прыхільнікі А.Мілінкевіча (300 чалавек) і А.Казуліна (каля 10 чалавек), а таксама супрацоўнікі сілавых службаў у цывільным (каля двухсот). Яшчэ некалькі сотняў сілавікоў у цывільным праседжвалі дзень у аўтобусах, прыпаркаваных на самой плошчы, каля Дому афіцэраў і вуліцы Інтэр-

нацыянальнай. А.Мілінкевіч з А.Казуліным выйшлі разам, і апошні адразу пра гэта пашкадаваў, бо прыхільнікі А.Мілінкевіча пачалі скандаваць прозьвішча адзінага, абступілі А.Казуліна, «тактоўна» параўшы зьняцца з прэзыдэнцкай гонкі. Тут жа натоўп спрабавалі расьсекчы агенты ў цывільным. Кола аховы прарваць ім не ўдалося, і кандыдат ад дэмакратычных сілаў з жонкай у суправаджэньні сваіх прыхільнікаў скіраваўся ў бок плошчы Перамогі. А вось у А.Казуліна здалі нэрвы, і ён пачаў брудна лаяцца, патрасаючы пасьведчаньнем кандыдата. Агенты адступілі.

Усклаўшы кветкі да Вечнага агню, А.Мілінкевіч запыўніў прысутных у тым, што пойдзе да канца, але без рэвалюцыяў, мірным шляхам, і сфатаграфаваньне разам зь імі на фоне манумэнта. А праз паўгадзіны сустрэўся на Сядзібе БНФ з тымі пашпечні-

камі, якія ўсё ж прарваліся ў Менск з рэгіёнаў. Сустрэча сабрала каля 100 чалавек. Яшчэ сотню гэбісты затрымалі па дарозу ў сталіцу.

Першы выступ Мілінкевіча пасьля рэгістрацыі

«Мы пераможам! За намі праўда! Беларусь заслугоўвае лепшага жыцьця. У краіне будзе праўда, справядлівасьць, свабода слова, свабода сумленьня, свабода эканамічнай дзейнасьці. У краіне будзе ўлада, якую не назначаюць, а выбіраюць.

Сотні гадоў беларусы змагаліся за свабоду. І сёньня наша першае слова — свабода. Мы патрабуем сумленых, законных выбараў у адпаведнасьці з Канстытуцыяй. І мы кажам уладзе: правядзіце такія выбары, і людзі пагодзяцца зь імі. Калі ўлада не правядзе такіх выбараў, людзі маюць поўнае права адстойваць праўду, адстойваць свабоду».

Аляксандра Казуліна на рэгістрацыю праводзіў удзельнік мінулых прэзыдэнцкіх выбараў Уладзімер Ганчарык (другі зьлева).

Галоўная задача КДБ

Працяг са старонкі 5.

рус. У выніку сканфіскавалі два кампутары (адзін — хатні, другі — ноўтбук), дакумэнты, нататнікі, значкі, некалькі брашураў. Агулам — 65 пунктаў. Мабільны тэлефон яе мужа некалькі гадзінаў адказваў доўгімі гудкамі, а потым яго, відаць, проста нехта выключыў. Дадамо, што зранку на машыне Дранчук ехаў набываць жонцы кветкі, каб павіншаваць яе з днём народзінаў. Не паспеў.

У гэты ж час рабілі ператрус і ў хаце Міколы Астрэйкі. Тая самая гісторыя.

Да дробязяў. Таксама ўзброеная група ў масках. Таксама канфіскацыя кампутараў, нататнікаў і дакумэнтаў.

Зранку прыйшлі й да Аляксандра Шалайкі. Якраз у гэты час да яго на вуліцу Леніна завітаў экс-дэпутат Уладзімер Навасяд. І ўсе пяць гадзінаў, падчас якіх праводзілі ператрус у аднапакаёвай кватэры, Навасяд быў вымушаны прывесці «ў гасьцях». Пасьля гэтага Шалайку таксама затрымалі й заключылі пад варту.

Кіраўнік штабу Аляксандра Мілінкевіча Сяргей

Калікін параўнаў затрыманы і ператрусы на кватэрах дэмакратычных актывістаў з аналягічнымі дзеяннямі ўладаў Польшчы ў 1981 г., а сытуацыю ў краіне — з часамі «Салідарнасьці».

Факт адначасовых ператрусаў і арыштаў па ўсёй краіне наводзіць на думку, што КДБ і Пракуратура будуць спрабаваць даказаць наяўнасьць нейкай «апазыцыйнай сеткі».

Першае, што напрашваецца з улікам заняткаў Астрэйкі й Браніцкай — спэцслужбы спрабуюць сарваць незалежнае на-

зіраньне за выбарамі, якое на гэты раз — ва ўмовах, калі ў камісіі не ўключылі нікога з вылучэнцаў апазыцыі, а назіральнікам адзачыненых грамадзкіх арганізацыяў немагчыма трапіць на ўчасткі, ужо ня кажучы пра візуальны кантроль за падлікам галасоў, — магло адбывацца толькі ў форме апытанняў на выхадзе з участкаў для галасавання. У такім разе ведамства Сухарэнкі, значыць, лічыла арыштаваных асобаў найбольш небяспечнымі ў гэтым сэнсе.

Зьміцер Дрыгайла

Давераныя асобы Казуліна

Імі сталі экс-міністар сельскай гаспадаркі, бізнэсовец Васіль Лявонаў, генэрал Валер Фралоў, народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч, паэт Уладзімер Някляеў, старшыня Саюзу пісьменьнікаў Алесь Пашкевіч, Таіса Кabanчук — маці былога палітвязьня Вадзіма Кabanчука, правабаронца Алег Воўчак.

Давераныя асобы Мілінкевіча

Давераных асобаў у кожнага кандыдата па трыццаць. У асноўным гэта — сябры цэнтральных штабоў, рэгіянальныя кіраўнікі, а таксама — знакавыя постаці. У штабе А.Мілінкевіча сярод такіх — пісьменьнік Уладзімер Арлоў, палітвязьня Павал Севярынец і першы кіраўнік неза-

лежнай Беларусі Станіслаў Шушкевіч. Актывістаў ездзіць зь Мілінкевічам плянуюць кіраўнікі партыяў — Вінцук Вячорка і Сяргей Калікін.

Група АГП на чале з Анатолем Лябедзькам будзе ездзіць асобна — у складзе пяці паралельных выязных групаў.

Акадэмія прагаласуе датэрмінова

Як паведамілі «НН», кіраўнік Нацыянальнай акадэміі навук Міхаіл Мясьніковіч 20 лютага выдаў распараджэньне: у падначаленай яму ўстанове ўсе супрацоўнікі павінны прагласаваць на прэзыдэнцкіх выбарах датэрмінова.

ЗД

АШ

Якое пытаньне задасьце 2 сакавіка?

2 сакавіка Аляксандар Мілінкевіч ладзіць вялікую сустрэчу з выбарцамі. Яна мае адбыцца ў сталіцы на плошчы Свабоды а 18-й гадзіне. Зь якім пытаньнем Вы прыйдзеце на сустрэчу? — спыталіся мы ў нашых чытачоў.

Зінаіда Бандарэнка, народная артыстка Беларусі:

Найперш пажадаю яму волі і моцы вытрымаць усе выпрабаваньні. Як выбарцу, мяне ў першую чаргу хвалююць пытаньні мовы, гісторыі і культуры, якія апынуліся ў заняпадзе. Якімі будуць першыя крокі ў гэтым накірунку?

Аляксандар Кулінковіч, лідэр групу «Нэўра дзюбэль»:

Мяне цікавіць асабістае стаўленьне Аляксандра Мілінкевіча да моўнага пытаньня — як будзе вырашацца?

Вольга Кузьміч, студэнцкая лідэра:

Якія крокі чакаюцца ў рэформе адукацыі і як будзе працаўладкоўвацца моладзь па заканчэньні вучобы?

Глеб Лабазенка, журналіст «Камсамольскай праўды»:

Што новая ўлада мае рабіць з цэ-

намі на энэрганосьбіты? Ці прыход да ўлады новай пэрсоны справакуе пахаладаньне ў дачыньнях з Расеяй?

Алесь, асьпірант аднаго з НДІ:

Што зьменіцца ў дачыньнях з Расеяй у палітычнай сфэры ў выпадку Вашай перамогі? Ці будзе працягнуты курс на стварэньне саюзнай дзяржавы і якія зьмены чакаюцца ў сфэры вайсковых дачыньняў?

Ірына Лазоўская, пэнсіянэра:

Што будзе зроблена ў справе зьніклых палітычных апанэнтаў уладаў?

Запісаў Сямён Печанко

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Дзень салідарнасці 16 лютага ў Менску на Кастрычніцкім пляцы (зьверху) і ў Осла (Нарвэгія).

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

WWW.BELARUSPARTIZAN.ORG

Беларусы Расеі — за Мілінкевіча

На трасе Масква—Менск з'явіліся незвычайныя рэкламныя шчыты. Бігборды з партрэтам Аляксандра Мілінкевіча і лёзунгам «Беларусы Расеі — за Мілінкевіча» стаяць толькі на расейскай тэрыторыі — відно, як едзеце ў Маскву і назад. Замовілі іх беларусы, што жывуць і працуюць у Расеі.

Як заявіў адзін з ініцыятараў праекту: «Мы нават асабіста не знаёмыя з Мілінкевічам, але чыталі яго выступы, чулі, што ён казаў у інтэрв'ю расейскім СМІ, таму і вырашылі яго падтрымаць, бо ўважаем яго за найлепшага кандыдата на пасаду прэзідэнта Беларусі».

Бігборды праплачаныя да канца сакавіка.

Belaruspartizan.org

Дзень салідарнасці ў Парыжы

16 лютага ў Парыжы, ля Эйфэлевой вежы прайшла акцыя салідарнасці з Беларуссю. Удзельнікі трымалі бел-чырвона-белыя сцягі, плякаты «За свабодныя выбары!» і «16 лютага — Дзень салідарнасці з Беларусскай». Гучаў забаронены беларускі рок, пікетуючы збіралі подпісы пад пэтыцыяй да беларускіх уладаў з патрабаваннем, каб выбары 19 сакавіка былі свабоднымі. Акцыю зладзіла грамадская арганізацыя «Парыж—Менск».

www.paris-minsk.org

«Neuro Dubel» у Варшаве, «Крама» ў Любліне, «Indiga» ў Кракаве

Беларускія гурты выступілі ў Польшчы ў рамках Дня салідарнасці.

«Neuro Dubel» даў канцэрт у клубе «Remont» у цэнтры Варшавы. На «забаронены ў Беларусі», як пазначана ў афішах, гурт прыйшлі паглядаць больш за 300 чалавек.

Паводле задумкі арганізатараў, глядачоў у джынсавай вопратцы пускалі ў залю за так. Разам з «дзюбэлямі» гралі вядомыя панкі з «Віг СуС» — «мілья і нецяжкія», як ахарактарызаваў іх Кулінковіч. Польшкія музыкі прэзэнтавалі сваю новую песню, прысьвечаную кіраўніку Беларусі пад назвай «Дыктатура», «Neuro Dubel» паказаў

рэшпу новага альбому «Пуп Зямлі».

«Крама» дала вялікі канцэрт у клубе «Hades» у Любліне. Польшкія арганізатары здзівіліся такому наплыву людзей — беларускія акцыі збіраюць невялікую колькасць людзей. «Адчуваецца, што ў Польшчы цяпер звышуга да ўсяго беларускага», — апавядае Ігар Варашкевіч. Палякі ўпадабалі беларускі рок-н-ролі і доўга не адпускалі музыкаў са сцэны.

Вакалістка «Indiga» Руся разам з мясцовымі актывістамі правяла перад канцэртамі акцыю на вуліцы: раздавалі ўлёткі з інфармацыяй пра Беларусь і запальвалі свечкі. На канцэрте у студэнцкім гарадку адчулі сябе сапраўднымі зоркамі — арганізатары працавалі, як адладжаны механізм. Адзін з іх, заўважыўшы, што музыкам гарача, прыцягнуў аднекуль вентылятар.

Цікаваць да незалежнай беларускай музыкі расьце. Рок-гурты ўжо атрымалі запраосны даць канцэрты ў Гдыні, Празе, Вільні.

Акцыя салідарнасці ў Нью-Ёрку 19 сакавіка

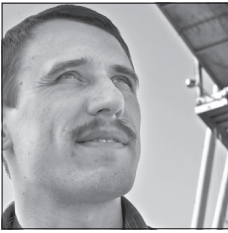
19 сакавіка ў Нью-Ёрку адбудзецца акцыя салідарнасці з дэмакратычнымі сіламі Беларусі. «У гэты дзень у Беларусі пройдуць прэзідэнцкія выбары, вынікі якіх могуць быць сфальсифікаваныя, — пішуць яе арганізатары з ліку беларускай дыяспары. — Рэжым мабілізаваў усе рэсурсы на здабыццё прэзідэнцтва для Лукашэнкі. Таму дэмакратычныя сілы Беларусі патрабуюць нашай падтрымкі». Акцыя салідарнасці пройдуць па ўсёй Беларусі і ў сьвеце.

У Нью-Ёрку акцыя пачнецца аб 11.00 каля Штаб-кватэры ААН на 43-й вуліцы і 11-й Авэню. Затым а 12.00 удзельнікі акцыі працягнуць яе каля будынку, дзе месціцца Кансулят Беларусі (на 3-й Авэню паміж 44-й і 45-й вуліцамі). Пасьля, а 14.00, удзельнікі акцыі пройдуць маршам па 3-й Авэню да прадстаўніцтва Беларусі ў ААН на 67-й вуліцы.

«Жыве вольная, незалежная, дэмакратычная Беларусь!» — гэтак сканчаецца зварот.

Віталь Заіка

Сяргей Будкін

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасьля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малам Сітне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВАРЫНЕЦ

Выкліканы да начальніка лесапункту пасьля алёшчынскіх праймэрыз, ужо на парозе я пачуў кароткі вырак: «У лес!» У Малам Сітне адпраўкай на лесапавал ганаруюць тых, хто праштрафіўся, надэбашырыў ці разлаваў начальства. «У лес» — праца аўтаматычна падаўжаецца на гадзіну-паўтары, бо да дзялянкі колькідзсят кілямэтраў. «У лес» — значыць, заробак ніжэйшы, а ўмовы цяжэйшыя. «У лес» — значыць, зусім бяз сувязі (у Алёшчу бацькі яшчэ маглі датэлефанавацца, а тут навокал гушчары, дый да мяне на працу наўрад хто дабярэцца).

Лесапавал — скрозь у радыёсе 60 км ад Сітна. За месяц-другі тут узнікае чарговая плеш, усеяная вываратамі ды раструшчаным суччам. Лес высыкаюць па-барбарску, збіраючы толькі спраўную драўніну, прыдатную на экспарт сырым кругляком. Вялізная маса танкамеру, які ў Эўропе выкарыстоўваюць да апошняга сучка, застаецца гніць у лесе або спальваецца.

Трэскі

Лес валяць па 4—5 чалавек. *Пільчык* з бэнзапілой падпільвае дрэвы, *вальчык* з 4-мэтровай *вілкай* піхае, каб падалі, куды трэба, *сукаруб* зь сяркай парадкуе сучка, а *трактарыст* чапляе й *траляе пачку* ў 10—12 ствалоў у *гарадок* (расчышчанае ў лесе пляцоўка), дзе *сківічнік* (машына зь вялізнымі клешнямі) грузіць іх на лесавозы.

Працуюць у касках. Галоўная небяспека — сукі, што завісаюць на дрэвах: парыў ветру можа шпурнуць такую піку зь вышыні 20 м і забіць напавал. Часам няўдала кладзецца дрэва (асабліва калі валяць у канадзкі спосаб, з эфэктам даміно) — тады не ўратае і каска. Трэба пільнавацца і ля тралёвачнага трактара: іншы раз папярочны *хлыст* у 10—15 м, падцягваны ў пачку за трос лябэдкай, упрэцца ў пень і з трэскам, як гіганцкі бізун, выпісвае ў паветы самыя нечаканыя

СЬЦІСЛА

Палітвязьні

14 лютага пракурор Першмайскага раёну Менску адмовіў **Марыі Фінкевіч** у просьбе сустрэцца з сынам **Артурам**.

Працэс над **Змітром Каспяровічам** пачнецца 27 лютага ў Маскоўскім судзе сталіцы.

Міколу Статкевіча, які адбывае тэрмін пакараньня ў Баранавічах, перавялі 15 лютага з хатняга рэжыму ў спэцыінтэрнат у сувязі з «складаным апаратыўным становішчам».

Андрэя Клімава 17 лютага перавезьлі з Крупкаў у в.Баршчоўка (Рэчыцкі р-н, Гомельская вобл.).

Крымінальныя справы

З праваабаронцы **Аксаны Новікавай**, якую вінавацяць у выкарыстаньні фальшывага пашпарту, 15 лютага ўзялі падпіску пра нявыезд.

Такою ж падпіску з актывіста групы **А.Мілінкевіча** ў Астраўцы **Івана Крука** 17 лютага ўзяў сьледчы пракуратуры.

Выключэньне ў Баранавічах

Сержука Марчыка 18 лютага выключылі з Баранавіцкага дзяржуніверсытэту пасьля таго, як суд аштрафаваў яго на 580 тыс.руб. за ўдзел у Дні салідарнасьці 16 студзеня.

У Магілёве

14 лютага ў Магілёве падчас вышываньня расьцяжкі да Дня салідарнасьці затрыманыя моладзевыя

актывісты **Аўген Сувораў** і **Крысьціна Шацікава**. У дачыненні да Я.Суворова завялі крымінальную справу за ўхіленьне ад вайсковага абавязку, хоць прызыўная камісія прызнала яго непрыдатным для вайсковай службы: хлопец мае кепскі зрок.

З Магілёўскага дзяржуніверсытэту 14 лютага выключылі студэнтку журналісцкага аддзяленьня факкультэту славістыкі **Марыну Цьвяткову**, якую двойчы затрымалі міліцыянты ў студзені на вулічных акцыях. Афіцыйная прычына — «непаспяховасьць».

У ноч на 17 лютага невядомыя зламысьнікі ў Магілёве ўзламалі офіс **Партыі БНФ**: з памяшканьня зьнікла друкаваная прадукцыя і два тэлефоны.

У Гомелі

14 лютага пракуратура Чыгуначнага раёну Гомелю перадала ў суд справу грамадзкага актывіста **Сьвятаслава Шаламава**: яго затрымалі з улёткамі й налепкамі «Нам хлусяць» і абвінавацілі ў парушэньні выбарчага заканадаўства.

Дэпутата Гомельскага гарсавету **Юр'я Глушакова** затрымалі 17 лютага й канфіскавалі 11 тыс. улёткаў з карыкатурамі: бамжы збіраюць на сьметніках пустыя бутэлькі. На яго склалі пратакол за распаўсюд друкаванай прадукцыі, зьмест якой наносіць урон дзяржаўнаму і грамадзкаму парадку. 20 лютага яго аштрафавалі на 10 базавых велічы-

няў (290 тыс.).

У Барысаве

14 лютага падчас распаўсюду улёткаў да Дня салідарнасьці затрыманы **Наста Грышчанова**, **Людміла Маёрава**, **Паўліна Дзінісава**. У іх кватэрах прайшлі ператруссы. Дзяўчаты падалі скаргу ў пракуратуру на незаконныя дзеянні міліцыі.

Маці актывіста **Мацея Бяля** затэлефанавалі 17 лютага дадому і пагражалі, што яна страціць працу, калі сын ня спыніць палітычную дзейнасьць.

19 лютага па падазрэнні ў распуўсюдзе налепак да Дня салідарнасьці затрыманы **Міхась Кандрашоў** і **Алесь Маўчанаў**.

«Роўныя ўмовы»

Каля Ліды 13 лютага міліцыя затрымала аўтамабіль з актывістамі групы **А.Мілінкевіча** **Анатолем Хацком**, **Сяргеем Мальчыкам**, **Сяргеем Антусевічам**. Канфіскавалі 1200 асобнікаў газэты «Народная Воля».

14 лютага міліцыя ўварвалася ў прыватную кватэру **Карнея Пятровіча** ў Баранавічах, дзе сабраліся **Віктар Мезяк**, **Уладзімер Гоўша**, **Мікола Северцаў**, **Віктар Аляхновіч**, **Міхал Мінін**, **Аляксандар Галькевіч** — актывісты групы **А.Мілінкевіча**. На ўсіх складзены пратаколы за ўдзел у несанкцыяваным сходзе: міліцыянты заявілі, што дазвол на сход на

прыватнай кватэры трэба браць у гарвыканкаме.

15 лютага з Гарадзенскага ўнівэрсытэту выключылі студэнта 3-га курсу **Югена Скрабутана**, пакаранага напярэдадні штрафам за распаўсюд каляндарыкаў з партрэтамі **А.Мілінкевіча**. Адміністрацыя заявіла, што гэта другое парушэньне за час навучаньня, што ёсьць падставай для выключэньня.

15 лютага **Хрыстафора Жалыпава**, кіраўніка Віцебскага штабу адзінага кандыдата, суд аштрафаваў на 58 тыс.руб. (2 б.в.) за каляндарыкі з партрэтамі **А.Мілінкевіча**, сканфіскаваныя зь яго аўтамабіля пры перавозцы перад Новым годам.

Бываюць і такія правакацыі: 16 лютага ў Ашмянскую пракуратуру выклікалі зьбіральнікаў подпісаў **Тацяну Клімовіч** і **Аўгена Невідомскага**: іх вінавацяць, што зьбіралі подпісы падманам — выдалі сябе за актывістаў групы Лукашэнка.

У Віцебску 19 лютага затрымалі ўдзельнікаў агітацыйнага пікету **Улада Токарава** і **Аўгуста Перагуда**. Іх зьвінавацілі ў незаконным пікетаваньні: маўляў, агітацыйныя пікеты ставіць няможна.

Пінскі гарвыканкам забараніў **Сяргею Касцюковічу** ладзіць 24 лютага пікет «Няма дэмакратыі — няма пасьпехаў», бо ўлады палічылі, што гэты лёзунг распальвае «сацыяльную варожасьць у горадзе».

ЛЯТУЦЬ

траекторыі.

У працы сукаруба няма нічога складанага. Цярэбіш направа ды налева сучча даўгой сякераю, стараесяся *цераз ствол*, каб ня трапіць выпадкам сабе па назе, беражэш вочы ад пырскаў трэсак, абсякаеш верхавіны. Калі трактар валачэ апрацаваныя хлысты прэч, таўсьцейшыя сукі ды верхавіны ўкладваеш упоперак каляінаў (утвараецца *волак* — своеасаблівая гаць, каб на балацівінах, дзе застаўся прамысловы лес, трактар не праваліўся), а драбнейшыя зносіш у вогнішчы ды паліш.

На абедзеным перапынку лесарубы ідуць у будку — вагончык на колах, дзе топіцца буржуйка. Нават дзье брыгады разам у будцы не зьмяшчаюцца — таму абдаюць пазьменна. Першая й другая стравы ў алломіневых бітонах зь леспрамгасаўскай сталоўкі ранкам

загружаюць у вахтоўку — разграецца на буржуйцы; хлеб з салам, гарбату й да гарбаты трэба браць самім.

У Сітна вахтоўка вяртаецца паміж пятай і шостай вечара. Час пасья вячэры — 3,5—4 гадзіны да адбою — гэта ўсё, што застаецца на адпавяньне лістоў, працу над кнігай, чытаньне, тэленавіны, палітыку, Біблію. Раз-пораз адчуваю сябе маленькай трэскай, што далекавата адляцела з-пад сякеры найлепшага сябра ўсіх беларускіх лесарубаў. Што ж, за Сталіна тое, чым мы займаемся, калісьці каштавала людзям 25 гадоў бяз права перапіскі, ды на Калыме, а то й расстрэлу ў Курапатах. А цяпер... Бог дасьць — прарвёмся.

Але каб лесапавалы Беларусі за бліжэйшыя 5 гадоў не ператварыліся ў ГУЛАГ або каб перад наступнай прэзыдэнцкай кампаніяй дысыдэнтаў не павысылілі ў далёкія ўладаньні нашчадка беларускіх магнатаў Абрамовіча пісаць чарговы *таежны раман* Беларусі з Расеяй — 19 сакавіка мы мусім абавязкова перамагаць.

Малое Сітна

Гіганцкі бізун
выпісвае ў
паветры самыя
нечаканыя
траекторыі.

СЬЦІСЛА

Не пусьцілі ў Менск

Гад Лідай і ля Шчучына затры-малі машыну, у якой з Горадні ў Менск на рэгістрацыю кандыдатаў у прэзыдэнты 17 лютага ехалі **С.Мальчык**, **Мікола Лемяноўскі**, **Уладзь Скапа**.

17 лютага супрацоўнік Шчучынскага РУУСу Кузьняцоў П.Н. выдаў позву на імя **Ляшкевіча С.В.**, аформленую з парушэньнем п. 1 арт. 216 КПК РБ (цалкам адсутнічаў радок «у якасьці каго»).

У Лідзе затрымалі **Станіслава Судніка**. Каля Ваўкавыску затрыманая машына з 5 актывістамі. У Воршы **Васілю Леўчанкаву** скасавалі папярэдне замоўленае месца ў маршрутнай таксоўцы, якой ён меркаваў ехаць у Менск. Моладзевому актывісту **Ігару Казьмерчаку** 16 лютага ўвечары нечакана прынеслі позву з ваенкамату.

У Мастах у **Зьмітра Кухля** міліцыянт цікавіўся, ці мае той машыну, і патлумачыў, што шукаюць чалавека, які зьбіў пешахода ўвосень 2004 г.

Пры выездзе з Гомелю быў затрыманы прыватны мікрааўтобус **Уладзімера Шыцікава** з 7 актывістамі (сярод іх дэпутат Вярхоўнага Савету XIII скліканьня **Віктар Хоміч**, **Уладзімер Сякерка**), якіх пратрымалі 3 гадзіны.

У Сьветлагорску затрымалі аўтамабіль актывіста апазыцыйнай Партыі БНФ **Уладзімера Раманішкі**, які ехаў у Менск з 3 паплечнікамі. У іх сканфіскавалі плякаты «Сьветла-

горск — за Мілінкевіча».

Пры ўездзе ў Менск затрыманы легкавік **Валер'я Рыбчанкі** з Жлобіна. Яму паведалі, што падазраюць у забойстве таксоўца, і адпусьцілі толькі пасья сустрэчы А.Мілінкевіча з выбарцамі.

У Маладэчне на чыгуначным вакзале міліцыянты затрымалі **Аляся Капуцкага**: яму заявілі, што ягоная куртка падобная да курткі чалавека, падазранага ў крадзяжы жаночай сумкі. У пастарунку яго ўжо перакваліфікавалі як сьведку злачынства.

Палохаюць землякў Мілінкевіча

У Горадні 13 лютага ў кватэры **Андрэя Мялешкі** і бацькоў актывіста **Вадзіма Саранчукова** адбыўся ператрус: супрацоўнікі міліцыі паказалі пастанову пракурора з Ваўкавыску, дзе заведзеная справа па палітычных графіці. Міліцыя забрала 7 бляшанак фарбы, якой карыстаўся бацька Саранчукова — мастак-вітражыст. У Мялешкі канфіскавалі некалькі ўлёткаў, выдадзёных у 1996 і 1999 г.

У Мастах ператрус па той самай справе адбыўся 15 лютага ў хаце дэпутата райсавету **Аляся Зарамбюка**, актывіста ПБНФ, і ў **Зьмітра Кухля**. У Кухля забралі сьстэмны блэк кампутара, відэакасеты, дыскі, друкаваную прадукцыю.

У Рэчыцы

16 лютага ў Рэчыцы пасья акцыі

ў Дзень салідарнасьці міліцыянты затрымалі **Вольгу Дзімітрук**, **Аляксандра Крывашэва** і **Аляксея Бандарэнку**.

У Полацку

У Полацку пасья акцыі былі затрыманыя **Любоў Кучынская** і **Аляксандар Белабародаў**. На іх склалі пратаколы за распаўсюд друкаваных выданьняў без выходных зьвестак.

Ня стой са сьвечкамі

17 лютага ў Менску адбыліся суды над моладзевымі актывістамі, затрыманымі падчас Дня салідарнасьці. **Алега Мяцеліцу** асудзілі на 15 сутак арышту, хаця сьведкі — міліцыянты А.Бахар і А.Ярашэвіч — не змаглі назваць месца затрыманьня. **Паўла Фігурына**, **Барыса Гарэцкага** і **Алега Корбана** асудзілі на 10 сутак арышту.

Перамогі й паразы прафсаюзу

Каб дыскрэдытаваць лідэра суполкі прафсаюзу РЭП **Уладзімера Тузава**, адміністрацыя Магілёўскага заводу штучнага валакна 15 лютага правярыла яго на ўжываньне алькаголю. Аргументы Тузава, што ён як гіпертонік прымае штодня сьпіртазьмяшчальны прэпарат, пасья якога 2 гадзіны нельга праходзіць тэст, плёну не далі.

Аршанская пракуратура 14 лютага абавязала адміністрацыю заводу прапуськаць на тэрыторыю прад-

прыемства старшыню суполкі Свабоднага прафсаюзу мэталістаў заводу «Лёс» (г.Барань, Аршанскі раён, Віцебская вобласць) **В.Леўчанкава**.

У Сьветлагорску

Пракуратура Сьветлагорскага раёну (Гомельская вобл.) 14 лютага распачала дысцыплінарную справу супраць намесьніка начальніка Сьветлагорскага райаддзелу міліцыі Пятра Зыкуна. Яго вінавацяць, што зьнішчыў заяву актывіста ТБМ 19-гадовага **Андрэя Музычэнкі**.

У Астраўцы

Міліцыянты правялі 17 лютага «прафіляктычную гутарку» з выдаўцом і рэдактарам бюлетэно «Інфарматар» (наклад 299 ас.) **Андрэем Шадурам** з Астраўца. Іх цікавіла, дзе і за якія сродкі выдаецца бюлетэнь.

Палякаў памятаюць

16 лютага памежнікі забралі пашпарт у **Анджэя Пісальніка**, які вяртаўся з Варшавы ў Горадню. У Польшчу Пісальнік праехаў праз Расею ў Украіну. Аналягічная сытуацыя ў **Анжалікі Борыс**, якая вярталася ў Беларусь 18 лютага.

19 лютага ў Беларусь не пусьцілі карэспандэнта «Gazety Wyborczej» **Вацлава Радзівіловіча**, не зважаючы на беларускую візу і акрэдытацыю беларускага МЗС.

АШ

Пастка для Зубра й Казакова

Дзевяць палітычна матываваных крымінальных справаў было ўзбуджана ў часе прэзыдэнцкай кампаніі. Восем зь іх — супраць юнакоў. Сярод абвінавачаных — моладзевыя актывісты з Барысава Аляксандар Казакоў і Зьміцер Зубро.

Іх затрымалі ўначы 28 сьнежня ў раёне сталічнай Кастрычніцкай плошчы. Хлопцы ляпілі налесткі, калі пабачылі за 50 м ад сябе міліцыянтаў. Паспрабавалі зьнікнуць, завярнулі за рог дому. Калі ўжо спакойна ішлі, удаючы зь сябе звычайных мінакоў, пабачылі, што міліцыянты даганяюць. «Затрымаюць — дык затрымаюць: за налестку могуць даць толькі адміністрацыйнае пакараньне», — вырашылі хлопцы. І дарма. Зьмітра зьбілі з ног, павалілі на зямлю. Заламалі рукі, начапілі кайданкі. Аляксандар пасьпеў толькі сказаць: «Спакойна, мы не супраціўляемся». «Мяне таксама павалілі, сэкундаў праз 20 падбеглі яшчэ пару міліцыянтаў, і нас пачалі жорстка зьбіваць. Нібы мы сапраўды былі злачынцамі. У мяне пералом носа», — кажа А.Казакоў.

Сьпярга на хлопцаў складалі пратакол паводле арт. 143 Адміністрацыйнага кодэксу («антысанітарны»). Але неўзабаве пратакол перапісалі на арт. 363 ч.2 Крымінальнага кодэксу — «супраціў работніку міліцыі або іншай асобе, якая ахоўвае грамадзкі парадок», што пагражае ім выпраўленчымі работамі на тэрмін да двух гадоў, ці арыштам на тэрмін да 6 месяцаў, ці абмежаваньнем волі на тэрмін да трох гадоў, ці пазбаўленьнем волі да двух гадоў. «Хацелі супраці-

ўляцца гэтаму рэжыму і адрабіцца адным штрафам? Ня ўдасца!» — сказалі ў міліцыі.

Некалькі дзён хлопцы адбылі ў ізалятары часовага ўтрыманьня. Толькі пры сустрэчы з пракурорам Казакову ўдалося дамагчыся агляду дактароў: зь яго зьнялі пабоі, канстатавалі пералом носу. «Мы патлумачылі пракурору, што наш асноўны прычып — негвалтоўнасьць. Таму мы не маглі супраціўляцца міліцыі. Пракурор нам адказаў: я разумею вас, але ў мяне ёсьць пратаколы, рапарты міліцыянтаў, дзе гаворыцца, што вы ў грубай форме выказваліся нецэнзурнай лаянкай і супраціўляліся міліцыі».

Справа перададзеная ў суд, але дата працэсу яшчэ не прызначаная. «Думаю, быў нейкі загад — не заводзіць справы па палітычных матывах, бо гэта вялікая інфармацыйная нагода», — выказвае меркаваньне А.Казакоў.

Чаму барысаўскіх актывістаў затрымалі ў Менску? Аляксандар тлумачыць: «Прыехалі да сяброў, вырашылі выявіць актыўнасьць і дапамагчы Менску. Калі ў Барысаве зь сьвечкамі выходзяць 300 чалавек і ў Менску столькі ж... Тут шмат унівэрсытэтаў, але і ціснуць моцна на студэнцкую моладзь». У Барысаве, паводле ягоных словаў, сярод моладзі адчуваецца моцная палітызацыя: цягам апошніх двух месяцаў штотыдзень да моладзевых актывістаў далучаюцца 10—15 ахвотнікаў. Барысаўскія актывісты — яшчэ зусім маладыя хлопцы. Калі іх асудзяць, Артур Фінчэвіч страціць сумны тытул «самага маладога палітвязьня».

Зьмітру Зубру крыху больш за 19 гадоў. Скончыў

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Зьміцер Казакоў уступіў у «Зубр» у 9-й класе.

летась Барысаўскі політэхнічны каледж, дзе навучаўся на інжынэра-аўтамэханіка. Мае дачку Карыну, ёй годзік. Да актыўнай палітычнай дзейнасьці далучыўся два гады таму.

Аляксандру Казакову 20 гадоў. Завочна вучыцца ў Менску (БДУП) на інжынэра-праграміста. Расказвае, што ў «Зубр» уступіў 25 красавіка 2001 г., за дзень да Чарнобыльскага шляху. Вучыўся тады яшчэ ў 9-й класе: «Пачалося з таго, што пачаў заўважаць графіці на сьценах, налесткі — мне стала цікава, што ж гэта такое».

Бацькі ў Казакова працуюць на БАТЭ: маці — інжынэрам-мэтролягам, бацька — сьлесарам-інструмэнтальшчыкам. Пра Аляксандравы заняткі палітыкай ведаюць яшчэ з таго ж самага 2001 году: «Яны цалкам пагаджаюцца з маімі поглядамі на конт палітыкі, але самі ня хочучь улазіць у палітыку, бо цяпер кантрактная сыстэма:

хоць якое непадпарадкаваньне — і кантракт не працягнуць».

Палітыка ня ёсьць для Казакова адзіным інтарэсам у жыцьці. Тры гады таму ён далучыўся да харугвы беларускіх скаўтаў пад кіраўніцтвам Андрэя Аляхновіча ў Крупках. Пазнаёміўся з скаўтамі ў 2002 г. на бардаўскім фэсьце на Крапівенскім полі: «Мне было цікава, што за маладыя людзі такія — у кашулях зялёных, з значкамі. На наступны год мяне запрасілі на раскопкі. Цяпер штолета ён з крупскімі скаўтамі ўдзельнічае ў археалагічных раскопках на высьпе на возеры Сялява».

На пытаньне, ці ёсьць у яго дзяўчына, Аляксандар асьцярожна адказвае: «На гэты момант няма. Пэўна, яна ведала пра мае заняткі. Моцна перажывала за мяне, што кожны дзень пагражае затрыманьнем. Хоць і разумела, што рабіць гэта мусова».

Аркадзь Шанскі

Амбасада Чэскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь

Прэс-рэліз

Амбасада Чэскай Рэспублікі выражае сваю заклапочанасьць у сувязі зь непраўдзівай інфармацыяй, якая прагучала па беларускім тэлебачанні і якая датычыць Амбасады ў Менску.

Беларускае тэлебачаньне ў праграме «Панарама» ад 19 лютага распаўсюдзіла непраўдзівую ін-

фармацыю з мэтай дыскрэдытацыі нашай краіны і Амбасады Чэхіі ў Беларусі.

Міністэрства замежных спраў Чэскай Рэспублікі пераклала Рэзалюцыю ААН №13/2005 на беларускую мову для ўсіх, хто цікавіцца правамі людзей у Беларусі. Буклеты, паказаныя ў праграме «Панарама» — гэта не «дывэрсія», а тэкст,

афіцыйна апублікаваны і ўзгоднены з Арганізацыяй Аб'яднаных Нацый.

На жаль, беларускі рэжым валодае дзяржаўнай манаполіяй на распаўсюд інфармацыі сярод грамадзян Беларусі. Амбасада хацела б падкрэсьліць, што праўдзівая і незалежная інфармацыя ёсьць умовай дэмакратыі. Яна заклікае

беларускае тэлебачаньне даносіць да беларускіх людзей аб'ектыўную інфармацыю.

Амбасада настойвае на тым, што яна вядзе празрыстую і адкрытую дыпламатычную дзейнасьць, якая заснавана на Венскай канвэнцыі аб дыпламатычных зносінах.

Усе, хто зацікаўлены ў свабоднай і праўдзівай інфармацыі, могуць атрымаць буклеты ў Амбасадзе Чэхіі на зав.Музычным, Менск.

Менск, 20 лютага 2006

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

Чэскія інтэрвэнты, беларускія разьведчыкі і хлопец Каліта

Працяг са старонкі 2.

фільмавалі ні зь якога іншага пункту, як з акна будынку контравыведкі КДБ, што разьмяшчаецца акурат насупраць Чэскага пасольства. Выходзіць, гэта была сплянаваная апэрацыя, вынік праслухоўваньня, сачэньня і іншых прыемных для кагосьці працэдураў, што вярнуліся ў норму ў нашай краіне. У фільме пра тое, вядома, змаўчалі. Сказалі: увагу супрацоўнікаў дарожнай службы прыцягнула павышаная хуткасьць руху «Опэля Корса».

Змаўчалі і тое, якую менавіта літаратуру чэхі перадалі беларускім праваабаронцам — а быў гэта тыраж Дакладу спецыяльнага дакладчыка ААН па правах чалавека ў Беларусі. Прычым загрузалі пакункі зь ім адкрыта — адзін з прынцыпаў дзейнасьці праваабаронцаў, які ім часам нямала каштуе.

Што ж, пара тысячаў асобнікаў Дакладу згараць на вогнішчы, пара тысячаў грамадзянаў не даведваюцца пра свае Богам дадзеныя і тымі, хто выпэйшыя за Бога, парушаныя правы. Нехта там можа спаць спакойна.

Застанецца на скрыжалях гісторыі: контравыведка высачыла рэзалюцыі аб правах чалавека. Час дасьць сваю ацэнку і разьведчыкам, і тэлежурналістам, аўтарам «шпіёнскіх баевікоў», і хлопцу Алесю з старадаўнім прозьвішчам Каліта ды ягоным прыяцелем, якія перавозілі даклады аб правах чалавека — і аказаліся аплываныя на ўсю краіну. Тым, каму ў сыстэме дадзенае права асуджаць, і тым, хто ў ёй «ужо асуджаны». Пра час кажуць, што ён

няўмольны. А нам застаецца канстатаваць бягучыя факты. У «Беларусі сёгодня» матэрыял пра канфіскацыю вынеслі на першую паласу, забыўшыся падрэтушаваць надпіс па-чэску: «Са згоды прадстаўніцтва Вярхоўнага камісара па правах чалавека ААН». Але чэскую сярод чытачоў «БС» мала хто ведае, а што канкрэтна сканфіскавана, газэта ня піша. Называе толькі — «друкаванае выданьне агітацыйнага характару».

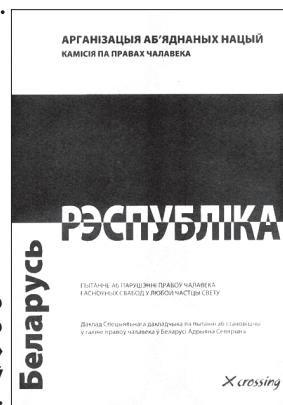
Зразумела, чаму: ідзе змаганьне за дзядзечак і бабулек, «святых прастасьцяў». Тых, якія ня ведаюць, што правы чалавека — гэта і іхныя правы і што пра гэта ведаюць недзе там, за мяжою. Грамадзяніну РБ пра тое лепш не задумляцца, «што і я — чалавек», бо, усьвядоміўшы, ён, магчыма, пачне ненавідзець сыстэму так, як зьненавідзеў герой Сіняўскага.

Апазыцыя згубіла 385 тысяч улётак

За паўтара месяца гэтага году затрыманая 385 тысяч адзінак друкаванай прадукцыі, «выпушчаных з парушэньнем устаноўленага заканадаўствам парадку, без выходных звестак», 43 прыцягнута да адказнасьці. Гэта паведаміла Міністэрства ўнутраных справаў.

«Я ня схільны давяраць гэтым лічбам, — заявіў «НН» адзін з актывістаў нацыянальнага руху. — Яны нагадваюць мне зводкі з тэатру ваенных дзеяў. Калі падсумаваць іх, часам выходзіць, што кожнага байца арміі праціўніка забілі прынамсі чатыры разы».

Такую «шпіёнскую прадукцыю» канфіскаваў КДБ.

Мы прысьвяцілі такі вялікі камэнтар такой маленькай правакацыі з увагі на яе мэту й канкрэтны момант. Яна адбылася акурат перад затрыманьнем маладых людзей, што арганізоўвалі назіраньне за выбарамі, і мусіла маральна апраўдаць масавыя арышты. Захінуць махлярства з падліковымі камісіямі на выбарах. Як жа іначай, калі «апазыцыя» — кліенты замежных дзяржаваў. Мэта — стрымаць людзей, пазбаўленых магчымасьці выявіць сваю волю, ад выхаду на плошчу Свабоды. Малая правакацыя ёсьць элемэнтам мэханізму вялікага панявольеньня.

Або закон абараняе ўсіх, або ён не абараняе нікога. Беспакaranaе парушэньне адных правоў чалавека ператвараецца ў сыстэму. Вось адзін з фактаў: 99,8 працэнтаў судовых справаў у Беларусі сканчаюцца асуджэньнем абвінавачаных. Гэта лічба цяперашняя, ня сталінскіх часоў — калі пацярпелі бацькі й дзеды многіх верных супрацоўнікаў лукашэнкаўскага апарату.

Людзі аднавілі стары навук слухаць БТ, «Радыефакт», чытаць «Беларусь сёгодня», адчытваючы між словаў процілеглае. Але гэтага мала. Зьмены прыйдуць толькі тады, калі максимум людзей пачне выяўляць сваю нацыянальную і чалавечую салідарнасьць, парушаючы сыстэму страху і кантролю.

Сяброў СБП больш не запрасяць у школы

Мясцовыя ўлады разам з «Саюзам пісьменьнікаў Беларусі» будуць курыраваць мерапрыемствы з удзелам літаратараў ва ўніверсітэтах, тэхнікумах, школах ды іншых установах адукацыі.

Гэта вынікае з пісьмовага распараджэння міністра адукацыі Аляксандра Радзькова, якое атрымалі начальнікі ўпраўленняў адукацыі аблвыканкамаў, старшыня камітэту па адукацыі Менскага гарвыканкаму, кіраўнікі ўстаноў сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі. У лісьце паведамляецца, што «*ў сувязі з стварэннем ГА «Саюз пісьменьнікаў Беларусі» (старшыня Н.І. Чаргінец) даручаем прыняць меры па недапушчэнні правядзення ў адукацыйных установах мерапрыемстваў на лініі ГА «Саюз беларускіх пісьменьнікаў», іншых мерапрыемстваў з удзелам літаратурных дзеячаў без узагаднення з мясцовымі органамі ўлады».* «З мэтай прапаганды мастацкай літаратуры, арганізацыі эфектыўнай работы па ідэалагічным і духоўным выхаванні навучэнскай і студэнцкай моладзі, — гаворыцца далей у распараджэнні А.Радзькова, — даручаем забяспечыць правядзенне творчых сустрэчаў з пісьменьнікамі, іншых культурна-масавага мерапрыемстваў з удзелам толькі паводле ўзагаднення з ГА «Саюз пісьменьнікаў Беларусі».

Прачытаваны ліст міністра адукацыі мне даў прачытаць сябра віцебскага аддзялення СБП, вядомая ў літаратурных колах асоба. Але ён не пажадаў называць для СМІ сваё прозвішча. Пісьменьнік сказаў, што аналігчыны загад атрымалі таксама кіраўнікі ўстаноў культуры, і назваў гэта «сярэднявечным ціскам на літаратараў».

Напрыклад, як жа сябры навастворанага «Саюзу пісьменьнікаў Беларусі» «працягваюць традыцыі Коласа і Купаль»: 9 лютага беларускамоўны дзіцячы садок №72 (а такіх устаноў у Віцебску ўсяго дзеве) наведлі тры расейскамоўныя літаратары. Выхаванцы задавалі ім пытанні на роднай мове, а пісьменьнікі адказвалі дзецям і чыталі свае творы па-расейску.

Адзін з іх пытаецца ў маленькіх:

— *А хто самы глывный на свеце?*

— *Воўк, — не разгубіліся тыя.*

— *Нет, детки, солнце!*

Ну добра хоць, што не прэзідэнт. Бо ў адной з віцебскіх школаў напярэдадні свята закаханых выдумалі рабіць «валянцінкі» беларускім зоркам накішталт Максіма Мірнага. Асабліва выкшталцоную падрыхтавалі для прэзідэнта.

Візыт сяброў СПБ у садок асвятлялі потым дзеве мясцовыя дзяржаўныя газеты, а таксама радыё і тэлебачаньне. Гэткага прадстаўніцтва дзяржаўных СМІ ня мелі нават Уладзімер Арлоў, Ніл Гілевіч і Геннадзь Бураўкін падчас іх ранейшых выступаў у Віцебску, у абласной бібліятэцы.

Таяяна Чабатарова,
Віцебск

Ціхая музыка зь Бельску

У «Беларускай энцыклапедыі» артыкул пра паэтку зь Беластоцчыны Надзею Артымовіч знаходзіцца за артыкулам «артылерыя». Больш дакладны антонім цяжка знайсці.

У наш вихурны час ціхмяны паэтычны голас, амаль шэпт, Надзеі Артымовіч у Беларусі перастаў быць чутны. Хоць паэтка па-ранейшаму жыве ў родным Бельску, піша вершы. Летась у Беластоку пабачыў сьвет яе зборнік «Жоўтая музыка» — прыгожы томік выбранай паэзіі, які выдалі Беларускае саюз у Польшчы і тыднёвік «Ніва». Зборнік стаў падарункам для паэткі: 18 лютага пані Надзея адзначыла 60-годзьдзе.

Самую адметную кнігу Артымовіч выдала разам з Аляксем Разанавым — «Дзьверы». Разанаў ператлумачаў яе шэпты на сваю паэтычную мову. Атрымаўся дзялёг двух паэтычных гуру, якія разумеюць адно аднаго з паўслова, але кожны з іх бачыць сьвет розна. У гэтым і ёсьць пекна-та. Быць розным.

Артымовіч напісала няшмат. Але кожнае слова ў яе зборніках — зерне, якое мае «жыццёвую сілу». А вясна абавязкова прыйдзе.

З Днём нараджэння вас, пані Надзея!

Алесь Аркуш

Творца LLL-мультоў атрымаў палітычны прытулак

Беларускі мультыплікатар Алег Мініч і ягоная жонка сканчаюць афармленне візаў, як ён кажа, «у адну з краінаў Паўночнай Амэрыкі», дзе ён атрымаў статус палітычнага ўцекача. Стваральнік інтэрнэнтаўскага «Мультклубу» Алег Мініч, абвінавачаны рэспубліканскай пракуратурай па арт.367, ч.2 (паклёп на прэзідэнта), быў вымушаны

пакінуць Беларусь, баючыся за сваю свабоду.

У новым статусе ён прэзэнтаваў свае LLL-мульты на Бэрлінскім мастацкім фестывалі «Transmediale», які ладзіць Нямецкая акадэмія мастацтваў. На фэсце дэманструюцца працы мэдыя-мастацтва: відэа, пэрформансы, флэш. Сёлета яго аўдыторыя складала 35 000 чалавек, удзельнікі прадстаўлялі

больш чым 40 краінаў. З былога СССР былі толькі прадстаўнікі Расеі і Беларусі.

«Мяне шмат разоў перапыталі: ці сапраўды за мульты ў дачыненні да мяне была заведзена крымінальная справа», — кажа А.Мініч. Словы падтрымкі на адрас беларускага мультыплікатара выказаў вядомы нямецкі актор Клаўс Штаек, малдоўскія тэле-

журналісты зьнялі пра беларускія палітычныя мульты асобны сюжэт, а дырэктар галяндзкага фестывала аўдыёвізуальнага мастацтва Ааран Дунэвайд запрасіў Алега ўзяць удзел і ў гэтым фэсце.

Ужо гатовыя новыя сэрты «Мультклубу», якія па хуткім часе зьявяцца ў Інтэрнэце.

Сяргей Будкін

Партызанская школа

Партызанская школа. Супольны музычны праект. 2006.

А зводзіў дыск — Шлёма.

Былых ліцэістаў на новым альбоме не пазнаць. Іх трэці дыск «Партызанская школа» — гэта ўжо сапраўды сьпелая музычная праца: насычаны гук гітараў, вострыя тэксты, прафэсійны

запіс. Першая песьня, якая пачынаецца са слоў «песьняў пра каханьне» настрайвае на кавэр-лад, але першае ўражаньне падманвае: ліцэісты не пераігрываюць банальныя здабыткі беларускай і сусьветнай музычнай спадчыны, яны ўносяць туды і сваё. Як гурт «Парасон», які на фрагмэнтах некалькіх песень «Pink Floyd» і «Franz Ferdinand» пабудоваў уласны твор, гэткую міні-опэру — прысьвячэньне Роджэру Ўотэрзу. Хадановіч дык наагул скампіляваў музыку з савецкай «Я люблю тебя жизнь» і бітлоўскай «Жоўтай падводнай лодкі», дзе галоўны фігурант, бел-чырвона-белы вожык-патрыёт сьмела крочыць у паход. А на галоўную кампіляцыю дыска прэтэндуе «Гэтага магло ня быць» Міколы Тоўсьціка, дзе ліцэісты скарысталі песьні

«Крамь», *Rammstein* і нават *Scatman John* і зрабілі гэта даволі смачна з музычнага гледзішча.

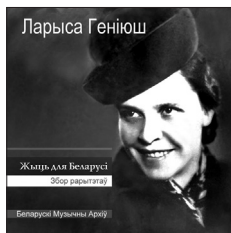
Галоўныя гіты «Партызанская школа» — цалкам аўтарскія. Гэта найперш «Адукацыя» Андрэя Карповіча — моцны рок-гіт з прыпевам:

нас не даадукавалі
мала кніжак мы чыталі
нас не перавыхавалі
не дадалі што жадалі

Другі — сёньняшні гонар ліцэістаў «He!» — вострасацыяльная і злабадзённая песьня ў хіп-хоп стылістыцы, на якую «ПартШкола» ўжо зьняла відэакліп. Вокладку аздобіў Міхал Анемпадыстаў, запісаў Аляксандар Зайцаў, а зводзіў дыск — Шлёма Лабандзіёўскі, што гарантуе пэўную якасьць.

Ларыса Геніюш

Ларыса Геніюш. «Жыць для Беларусі», БМА Group, 2006.

І патрыятычны данс, і суворая рок-балюда.

Дыск з сэрыі «Беларускі музычны архіў» поўніцца адкрыцьцямі, яскравай паэзіяй, густоўнай музыкай і рарытэтнымі запісамі. Ідэя ўзьняць беларускіх музыкаў на запіс трыбуту паэтцы Ларысы Геніюш на самым пачатку працы магла падацца ўтапічнай, а

сам праект наўрад ці мог прэтэндаваць на ляўры якога «Песьнярка» ці «Personal Depeche». Аднак музыкі з задавальненьнем, хутка і якасна, зрабілі свае песьні. На канцэрт-прэзэнтацыю ня здолелі патрапіць ўсе ахвотнікі, а першы наклад дыска разышоўся за тыдзень. Першыя песьні гуртоў «Iris7» і «Белы сон», а таксама ўжо добраўдомая «Ноч з марозікам» Алеся Камоцкага настрайваюць на лагодны лад, але потым чаду даюць «Zigzag» і «Deadmarsh». Вартасны твор — «Сьцежка», вытрыманая ў «песьняроўскай» стылістыцы. Ня дзіўна: выканаўца Ян Жанчак, сын Ларысы Сімаковіч, грае ў «Песьнях» Барткевіча. «Песьняры» Мулявіна таксама рэпрэзэнтаваны на дыску: песьня «Краю мой родны» ўзята з альбому «Жывём» гітарыста групы Аляксанд-

ра Кацікава, запісанага восем год таму цалкам на вершы паэткі. Ёсьць тут і патрыятычны данс («Паўднёвы вецер»), і суворая рок-балюда («Яраш і Піт»), і сьпелы ў рэчышчы кабарэ («Жаба ў каляіне»). Валік Грышко надае вершам Геніюш рамантычнасьці, Ларыса Сімаковіч — акадэмічнасьці, Вальжына Цярэшчанка — суму, «Ростра» — нязмушанасьці. Разынка дыска — мажлівасьць пачуць жывы голас самой паэткі, якая між песьнямі чытае свае вершы (фанаграмы прапанаваў Сяргей Панізьнік).

Наступнымі выданьнямі «Беларускага музычнага архіву» будуць дыскі Данчыка і складанка з твораў Агінскага. Стваральнікі сэрыі натхніліліся посьпехам «Жыць для Беларусі» і мяркуюць распачаць падобныя праекты на вершы іншых паэтаў.

Аўтаномная навігацыя

«Аляксандра і Канстанцін». «Аўтаномная навігацыя». West Records, 2006.

«АiК» хоць і замацаваныя за аркестрам Фінберга, але маюць прастору для экспэрымэнтаў.

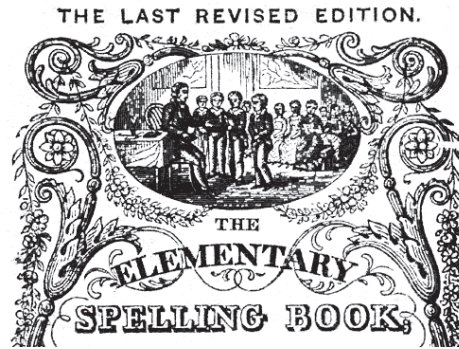
Чацьверты дыск дуэту, да якога далучыліся вядомыя ў Беларусі музыкі: Аляксандар Каліноўскі, Масуд Талібані, Аляксандар Сапега, Віктар Маўчанаў. Смачны фольк, недзе больш гітарны («Рана на Ёвана»), недзе — танцавальны («Ду-ду да-да»). «Аляксандра і Канстанцін» хоць і замацаваныя за аркестрам Фінберга, але маюць прастору для экспэрымэнтаў. Адсюль і назва альбому.

Фірмовы саўнд «АiК» з часоў першага альбому зьмяніўся — узбагацілася музычная карцінка (упершыню ў музыцы дуэту загучалі яшчэ і клявішы). Выканаўцы выйшлі за межы фольк-року, сягнуўшы ў этна-ф'южн. У мэлэдыку ўпляліся ірляндзкія, гішпанскія і беларускія матывы. Яшчэ адна асаблівасьць новай праграмы «АiК» — альбом выйшаў чатырохмоўным. Аляксандра п'яе таксама па-ангельску, польску ды літоўску (песьня «Ангтылёпа», зь якой дуэт стаў ляўрэатам фэсту «Palangos Gaida»).

Выдатная музычная праца, шыкоўна аздобленая і з густам пададзеная. Банальны падарунак знаёмым замежнікам.

Сакавік

- 1 — Папяльцовая серада ў каталікоў.
- 1 — 425 гадоў (1481) з дня стварэння Трыбуналу ВКЛ — найвышэйшага апеляцыйнага суду дзяржавы.
- 1 — 125 гадоў (паводле старога стылю) з дня забойства Аляксандра II беларускім нарадавольцам Ігнатам Грынявіцкім.
- 4 — 50 гадоў таму ў Беластоку пачала выходзіць газета «Ніва».
- 7 — 225 гадоў з дня нараджэння Юзафа Завадзкага, слыннага віленскага друкара (1781—1838).
- 7 — 75 гадоў з дня сьмерці этнографа Паўла Дземідовіча (1871—1931). Паходзіў з коласаўскай Мікалаеўшчыны. Аўтар працаў пра беларускія народныя сьвяты.
- 7 — 75 гадоў з часу стварэння Беларускай тэлеграфнай агенцыі (БелТА).
- 8 — 75 гадоў з дня нараджэння Сямёна Падокшына (1931—2004), філэзафа й гісторыка-мэдыявіста, дасьледніка культуры Рэнэсансу й Рэфармацыі.
- 14 — 75 гадоў з дня нараджэння празаіка Паўла Мільска (1931), аўтара дзіцячай кнігі «Грыгоды Бульбобаў». Пераклаў «Мёртвыя душы», «Канька-Гарбунка».
- 14 — 75 гадоў з дня нараджэння актара-купалаўца, народнага артыста Беларусі Паўла Дубашынскага (1931—2000).
- 19 — 75 гадоў з дня нараджэння літаратуразнаўцы Генадзя Кісялёва (1931) — дасьледніка гісторыі беларускай культуры XIX ст., які знайшоў праўдзівыя імёны аўтараў паэмаў «Гарас на Парнасе» і «Энэіда навыварат».
- 19 — Дзень сьвятога Язэпа ў каталікоў і прэзыдэнцкія выбары ў Беларусі.
- 23 — 100 гадоў з дня нараджэння кампазытара Ісака Любана (1906—1975), аўтара музыкі для песьні на словы Адама Русака «Бывайце здаровы, жывіце багата».
- 25 — Дзень Волі.
- 25 — Зьвеставаньне ў каталікоў.
- 27 — 100 гадоў з дня нараджэння музыказнаўцы фальклярысткі Лідзіі Мухарынскай (1906—1987), заснавальніцы этнамузыказнаўчай школы ў Беларусі.
- 29 — 75 гадоў з дня нараджэння Вікенція Дзьмітрыева (1931), трэнэра па мастацкай гімнастыцы. Ягонай вучаніцай была алімпійская чэмпіёнка (1972) Тамара Лазаковіч.
- 30 — 50 гадоў з дня нараджэння пісьменьніцы Хрысьціны Лялько (1956), галоўнай рэдактаркі часопісу «Наша Вера».

200-годзьдзе амэрыканскай мовы

Калі амэрыканец Ноа Ёбстэр выдаў «A Compendious Dictionary of the English Language», навукоўцы былі ў шоку. Ёбстэр нахабна амэрыканізаваў брытанскі канон інглішу і ператварыў, напрыклад, «defence» і «honour» у «defense» і «honor» ды павыкадаў лішнія літары (напрыклад «k» з «music»). Затое дадаў новыя амэрыканскія словы — субсыдаваць («subsidize») і выбарчы камітэт («caucus»), не ўключыўшы адначасова выключна брытанскія выразы. Будучы прэзыдэнт ЗША Джон Кўінсі Адамз (1825—1829) тады абурўся «мясцовымі вульгарызмам» ды ўсумніўся, што Гарвардзкі ўнівэрсытэт, адным з апекуноў якога Адамз зьяўляўся, ухваліць такі радыкальны «адыход ад ангельскай мовы».

Выдадзены 200 год таму Ёбстэраў «Compendious Dictionary», насуперак скептыкам, стаў пасьпяховым пралёгам да шмат большага клясычнага «American Dictionary of the English Language» 1828 г., які заклаў падваліны «амэрыканскае мовы». Сёньня Ёбстэра згадваюць як вялікага лексыкографа, але ён быў і адным з айцоў-заснавальнікаў Амэрыкі. Створаны ім слоўнікі былі фактычна яшчэ адной спробай сфармаваць панятак будучай амэрыканскай нацыі.

Ён не замыкаўся ў слоўнікаккладанні і нагадваў па пырыні інтарэсаў дзеячаў эпохі Асьветніцтва, зрабіўшы свой унёсак таксама ў разьвіццё права ды гістарычных дасьледаваньняў, а таксама беручы ўдзел у палітыцы. Палітычныя матывы можна ўгледзець і за культурніцкай дзейнасьцю Ёбстэра. Хоць пры канцы XVIII стагодзьдзя амэрыканцы здабылі незалежнасьць, у

краіне працягвала панаваль брытанская культура, і было яшчэ няясна, што такое быць амэрыканцам. Ёбстэр заклікаў адкінуць «чужынскія манеры» і збудаваць незалежную нацыянальную культуру. «Што можа быць больш сьмешным за сэвільную імітацыю манераў, мовы і цнотаў чужынцаў?»

Ён быў перакананы, што слоўнікі дапамогуць разьвіваць тутэйшую культуру, адпостраваўшы ў сабе тую мову, на якой размаўляюць амэрыканцы. «Ніводзін чалавек у гэтай краіне ня будзе задаволены ангельскімі дэфініцыямі словаў кангрэс, сэнат, асамблея, суд і г. д.», — напісаў ён у прадмове да слоўніка 1828 году.

Слоўнікаккладаньне мелася таксама ўмацаваць нацыянальнае адзінства. Ёбстэр занепакоена адзначаў у часе сваіх падарожжаў, што ў паўднёвых штатах беля і мурыны, старыя і новыя перасяленцы часцьком не разумеюць адзін аднаго. Ён быў перакананы, што «фэдэральная мова» можа стаць «в'язьмом нацыянальнага хаўрусу».

Сёньня ЗША дасягнулі шмат большага, чымся тае культурнае незалежнасьці пра якую марыў Ёбстэр, і экспартуюць сваю культуру па ўсім сьвеце, у тым ліку ў Брытанію. Прыклад Ёбстэра даводзіць важнасьць канону мовы для фармаваньня нацыі.

Наркамаўка мусіла быць падмуркам для БССРайскай нацыі. Сёньня тыя, хто змагаецца за адыход ад савецкага канону, таксама ня проста хочуць пісаць больш мяккіх знакаў, але будуць іншую Беларусь. І яны ўрэшце перамогуць. Як Ёбстэр.

Алесь Кудрыцкі

Каб гарантавана чытаць газэту, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распаўсюджаць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84
e-mail: dastauka@tut.by
паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газэты ахвяраваньне з разьліку 6 000 рублёў на месяц. Гэтага будзе досыць для выхаду і дастаўкі газэты. У блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечыць выхад газэты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасьць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечыць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраваньне можна перавесці ў любым аддзяленьні банку, на любой пошце. Улічыце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай празь «Беларусбанк» праэнтну не бяруць. На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць: «Ахвяраваньне». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваньне банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое самае трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці трэба паўторна дасылаць адрасы ў Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваеце газэту). Тады досыць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газэта прыйшла вам запозьнена. Рэч у тым, што вы пераказалі ахвяраваньне, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраваньня трапляе да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

0402280179 ИЗВЕЩЕНИЕ	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;"> Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small> </td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Счет по-лучателя</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">3015 212 000 012</td> <td style="width: 25%;">Лицевой счет</td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">(фамилия, имя, отчество, адрес)</td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Вид платежа</td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;">Дата</td> <td style="width: 25%;">Сумма</td> </tr> <tr> <td>Ахвяраваньне</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Пеня</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Всего</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">Кассир</td> </tr> </table>	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small>				Счет по-лучателя	3015 212 000 012	Лицевой счет		(фамилия, имя, отчество, адрес)				Вид платежа		Дата	Сумма	Ахвяраваньне										Пеня				Всего		Кассир			
Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small>																																					
Счет по-лучателя	3015 212 000 012	Лицевой счет																																			
(фамилия, имя, отчество, адрес)																																					
Вид платежа		Дата	Сумма																																		
Ахвяраваньне																																					
		Пеня																																			
		Всего																																			
Кассир																																					
КВИТАНЦИЯ	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;"> Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small> </td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Счет по-лучателя</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">3015 212 000 012</td> <td style="width: 25%;">Лицевой счет</td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">(фамилия, имя, отчество, адрес)</td> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Вид платежа</td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;">Дата</td> <td style="width: 25%;">Сумма</td> </tr> <tr> <td>Ахвяраваньне</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Пеня</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Всего</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Кассир</td> <td colspan="2">М.П.</td> </tr> </table>	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small>				Счет по-лучателя	3015 212 000 012	Лицевой счет		(фамилия, имя, отчество, адрес)				Вид платежа		Дата	Сумма	Ахвяраваньне										Пеня				Всего		Кассир		М.П.	
Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 <small>получатель платежа</small> МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764 <small>наименование банка</small>																																					
Счет по-лучателя	3015 212 000 012	Лицевой счет																																			
(фамилия, имя, отчество, адрес)																																					
Вид платежа		Дата	Сумма																																		
Ахвяраваньне																																					
		Пеня																																			
		Всего																																			
Кассир		М.П.																																			

лицензия № 02330/0056637 от 27.03.2004 УП «УСПУГА» Зас. 3504 тпр 50 000

НАВИНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

Эўропа шукае працоўных

Да 2030 г. працаздольнае насельніцтва ЭЗ скароціцца на 21 млн, і гэта — з улікам іміграцыі. Адпаведна, патрэбныя ініцыятывы, што дазволілі б узнавіць працоўныя рэсурсы, а менавіта — актывізацыю інтэграцыі моладзі ў рынак працы, заахвочваньне малага бізнэсу да працаўладкаваньня беспрацоўнай моладзі. Таксама ЭЗ плянуе заахвочваць больш позьні выхад на пэнсію й забясьпечваць прыярытэтныя магчымасьці перадукацыі тых, каму за 45.

Дарэчы, вольны рух працоўных паміж новымі й некаторымі старымі краінамі ЭЗ, што распачаўся ў 2004 г., згодна з справаздачай Эўракамісіі, аказвае станоўчы ўплыў на эканоміку краінаў. У прыватнасьці, Брытанія, Швэцыя й Ірляндыя, што не ўстанавілі абмежаваньняў для працоўных мігрантаў з Усходняй Эўропы, атрымалі стабільны эканамічны рост, скарацілі беспрацоўе й адпаведна павялічылі занятасьць. Пры гэтым паўсюль работнікі-мігранты з новых краінаў ЭЗ складаюць менш за 1% працаздольнага насельніцтва, апроч Аўстрыі (1,4%) і Ірляндыі (3,8%).

На барацьбу з астмай

Дэпутаты Камітэту па навакольным асяродзьдзі Эўрапарлямэнту не падтрымалі новых нормаў прамысловых выкідаў, прапанаваных на разгляд Эўракамісіяй з-за таго, што, на думку дэпутатаў-«зялёных», нормы заніжаныя. Па хуткім часе яны будуць дапрацаваныя. Адзначым, што праблема чыстага паветра надта актуальная для Эўропы: больш за 30 млн эўрапейцаў хварэюць на астму.

Глябалізацыя — у бюджэце

У пракце бюджэту Эўразьвязу на 2007—2013 г. асобна прадугледжаныя сродкі на працэсы, зьвязаныя з глябалізацыяй. «Эўразьвязу патрэбная большая бюджэтная гнуткасьць, бо сьвет становіцца ўсё больш непрадказальны», — такая пазыцыя Эўракамісіі. Старшыня Камісіі Жазэ Мануэль Барозу настойвае, каб бюджэт быў прыняты да 1 красавіка.

Свабоду сем'ям!

Грамадзянам трэціх краінаў, што маюць шлюб з грамадзянамі ЭЗ, будзе цяпер лягчэй патрапіць у Эўразьвяз. Ёсць толькі адна прычына, каб адмовіць ва ўездзе на тэрыторыю ЭЗ — рэальная пагроза для эўрапейскай супольнасьці (якую трэба дэтальна абгрунтаваць), цьвердзіць рашэньне Эўрапейскага суду.

Фэрмэры ўсіх краінаў, страхуйцеся!

Эўракамісія спрасьціла падтрымку фэрмэраў. Цяпер

кампэнсацыя будзе сплывацца пры любых хваробах (эпідэміях) хатняй жывёлы й прыродных катаклізмах, што наносыць урон сельскай гаспадарцы. Але дапамога будзе аказвацца, калі фэрмэр застрахаваў ня менш як 50% свайго сярэднегадавога аб'ёму вытворчасці.

Бясьпечныя запальнічкі

«Усе запальнічкі, што прадаюцца ў краінах ЭЗ, цяпер мусяць мець адмысловыя прыстасаваньні, каб пазьбегнуць дзіцячага траўматызму», — адзначаецца ў рашэньні Эўракамісіі. ЭЗ зьвярнуўся да досведу ЗША, Канады, Аўстраліі й Новай Зэляндыі, дзе ўжо 10 гадоў дзейнічаюць такія меры. Штогод ад «небясьпечных запальнічкаў» у ЭЗ гінуць да 40 дзяцей.

Сем праграмаў дапамогі

Эўракамісія спрасьціла аказаньне міжнароднай дапамогі, ухваліўшы сем новых праграмаў супрацоўніцтва. Яны складуць падмурак міжнароднага супрацоўніцтва ЭЗ з іншымі краінамі на 2007—2013 гады. Напрамкі тэматычных праграмаў такія: «Правы чалавека й дэмакратыя», «Чалавечае й сацыяльнае разьвіцьцё», «Навакольнае асяродзьдзе ды ўстойлівае разьвіцьцё прыродных рэсурсаў, улучна з энэргетыкай», «Бясьпечнасьць прадуктаў харчаваньня», «Недзяржаўныя ўдзельнікі працэсаў разьвіцьця», «Міграцыя й прытулак», «Супрацоўніцтва з прамыслова разьвітымі краінамі».

У дачыненні да харчовай праграмы дадамо, што Эўракамісія ўзяла пэўныя сацыяльныя абавязкі ў кантэксьце Мэтаў разьвіцьця тысячагодзьдзя ў зьвязку з тым, што ў сьвеце больш за 800 млн чалавек стала недаядаюць і ўжываюць небясьпечныя прадукты харчаваньня. Асабліва складаная сытуацыя ў Афрыцы на поўдзень ад Сахары, дзе голад сплучаны з пандэміяй ВІЧ/СНІД. А міграцыйная праграма цяпер ня будзе распаўсюджвацца на краіны, што маюць пэрспектыву сярброўства ў ЭЗ. Што да напрамку «Супраца з прамыслова разьвітымі краінамі», дык ён скіраваны на тыя краіны, што падзяляюць агульныя каштоўнасьці Эўразьвязу й маюць падобныя палітычныя й інстытуцыйнальныя структуры: ЗША, Японія, Канада, Ганконг, Новая Зэляндыя, Аўстралія, Сынгапур, краіны Пэрсідзкай затокі.

Зьміцер Дрыгайла

Найбольш цікавыя ўзб-рэсурсы і інфармацыйныя крыніцы, што асьвятляюць падзеі ў Эўразьвязе:

<http://europa.eu.int>

сайт старшынства Аўстрыі ў ЭЗ — <http://www.eu2006.at/en/index.html?null>

прадстаўніцтва Эўракамісіі ва Ўкраіне й Беларусі — www.delukr.cec.eu.int; www.delblr.cec.eu.int

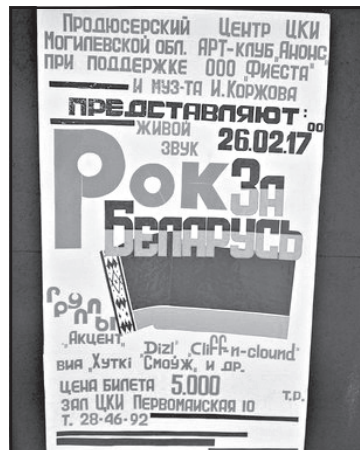
Павальныя ператрусы ў Наваполацку

21 лютага на Полаччыне адбыліся ператрусы адразу ў шасць грамадзкіх актывістаў: Аляксея Трубка, Ганны Корбы з Наваполацку, Дзяніса Салдаценкі з Полацку, Анатоля Каханчыка з Баравухі-1 і Ігара Пашкевіча з Валынцаў. У іх супрацоўнікі КДБ абшуклі прыватныя кватэры. У навапалачаніна Зьмітра Салаўёва ператрус ладзіўся ў ягоным прадпрыемльніцкім офісе. Ператрусы санкцыянаваў першы намеснік пракурора Менску старшы дарадца юстыцыі Старавойтаў на падставе распачатай сталічнай пракуратурай крымінальнай справы па арт.367 ч.1 КК — паклёп на прэзыдэнта.

Пашкевіч, Салдаценка, Корба нібыта належаць да незарэгістраванай арганізацыі «Партнэрства». Другая палова тых, у каго ператрэслі кватэры, шчыруе ў ініцыятыўнай групе адзінага кандыдата ад дэмакратычных сілаў Аляксандра Мілінкевіча. Падчас ператрусаў канфіскоўваліся матэрыялы выбарчай тэматыкі, беларускамоўныя газэты (нават легальныя — «Наша Ніва», беластоцкая

«Ніва», «Народная Воля»), кнігі сацыялягічнага і паліталёгічнага зместу, пасьведчаньні, візытоўкі ды іншыя матэрыялы. З офісу Салаўёва забраная практычна ўся аргтэхніка.

Васіль Кроква, Полацк

«Бацькарок», у адрозьненне ад «бацькапопсу» — зьява малапашыраная. І зьбірае пад свае сьцягі аўсайдраў. На фота: афіша ў Магілёве.

За тое, што не мяняе сваю пазыцыю

На мінулым тыдні кіраўніка наваполацкай гарадзкой суполкі БНФ Аляксея Трубка тройчы затрымлівала міліцыя — 13, 14 і 17 лютага. Першае затрыманьне адбылося ўначы. А 2.30 Аляксей прымацаваў да вулічнай дошкі абвестак наліпку «Мы хочам новага!». На Трубка склалі адміністрацыйны пратакол за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выходных звестак. 14 лютага апазыцыянэра зноў затрымалі — за распаўсюд бюлетэню «Позиция». З гэтым выданьнем Трубка ўжо прывозілі ў міліцыю раней — тады бюлетэнь прызналі легальным, бо ён мае выходныя звесткі. Гэтым разам «Позицию» палічылі шкоднай ды склалі пратакол. А 17 лютага Трубка вырашыў сфатаграфіраваць палітычныя графіці, якія зьявіліся на вуліцы Калініна. Зрабіў пару здымкаў — зьявілася патрульная машына. Аляксей пры сабе меў пашпарт, але патруль усё адно настойваў на «падвоз» у пас-

тарунак для высьвятленьня асобы. Трубка ехаць адмовіўся. Тады сяржант і старшыня скруцілі хлопца і ўкінулі ў машыну. У міліцыі ўчынак Аляксея не палічылі правапарушэньнем, бо фотаапаратам яшчэ ніхто не забараняў карыстацца. Беззаконьне абаронцаў парадку Аляксей будзе аспрэчваць праз суд.

Васіль Кроква, Полацк

Казино ў езуіцкіх мурах

З канца 1990-х стаіць у цэнтры Воршы закансэрваваны будынак былой езуіцкай калегіі. 150 гадоў там месцілася вязьніца. Пасьля яе закрыцьця ў будынку меркавалі зрабіць мастацкі ды экалягічны музэй, адчыніць мастацкія майстэрні, кавярні. Але не было грошай. Хіба ў 2000 г., калі побач мусіў праехаць А.Лукашэнка, будынак пафарбавалі ды зрабілі дах. Няма фінансаў і сёньня. Старшыня гарвыканкаму Валер Шабадалаў зьявнуўся да прадпрыемльнікаў з прапановай узяць будынак калегіі у доўгатэрміновую арэнду.

Тацяна Хома будзе вучыцца ў Познані

Выключаная ў лістападзе 2005 году з БДЭУ за грамадскую дзейнасьць студэнтка залічаная на бясplatнае навучаньне ў Эканамічную акадэмію ў Познані. Зроблена гэта дзякуючы ініцыятыве дэпутата сойму Яна Піліпа Лібіцкага ды кіраўніка Беларускага культурна-асьветніцкага цэнтру ў Познані Віталія Воранава. Цяпер вядуцца перамовы зь дзевяціццю іншымі вышэйшымі навучальнымі ўстановамі Познані пра прыманьне беларускіх студэнтаў у выпадку рэпрэсіяў пасьля выбараў.

Ул.інф.

Малітоўныя стаянкі

пад касьцёлам Сьв. Язэпа на плошчы Свабоды, дзе месціцца архіў, узнавілі з 8 лютага. Да гэтага яны штодня трывалі з 19 сакавіка да 19 сьнежня і былі спыненыя пад абяцаньне Менгарвыканкаму перадаць будынак грэка-каталікам. Калі хто можа — акажыце малітоўную і іншую маральную дапамогу. У тым ліку і вернікі іншых канфэсій, салідарныя з намi.

Алесь Белы

12 мільёнаў штрафу пратэстантам

Пратэстанцкая царква «Новае жыцьцё», якая перабсталывала ў Сухараве будынак былога кароўніка пад малітоўны дом, пачала ў ім кругласуткавыя малітвы. Вернікі нязгодныя з уціскам іх супольнасьці: гарадзкія ўлады ня хочуць пераафарміць будынак пад культувы. Дзеля гэтага кожнае набажэнства лічыцца фактычным парушэньнем закону. Адміністратар царквы Васіль Юрэвіч сплаціў ужо каля 8 мільёнаў штрафу, і вінны яшчэ каля 4 мільёнаў.

А.Ш-н

Замест культурнага цэнтру тут плянуюць зрабіць спартовы або забаўляльны комплекс. Ахвотных пакуль няма.

Спачатку адновяць масты

Згодна з новым генпланам разьвіцьця Воршы да 2020 г., 70% новага жыльля будуць складаць шматкватэрныя дамы, 30% — індывідуальная забудова. Праз будаўніцтва апошняй хочуць злучыць Воршу з спадарожнікам, горадам Барань. Зоймуцца рэканструкцыяй мастоў на Дняпры ды Аршыцы. Усе яны ня ў добрым стане. Першым пачалі будаваць бэтонны масток праз роў па вуліцы Замкавай. Здаць у эксплюатацыю яго мусілі яшчэ ў лістападзе. Не здалі.

Улады спадзяюцца, што ад праблемаў разьвіцьця гораду не застануцца ўбаку й месьцічы: ля будынку гарвыканкаму зьявілася чырвона-зялёная скрыня «Для прапаноў па разьвіцьці гораду». Відаць, для тых, хто саромецца зайсьці ў мясцовы «Ўайт Гаўс».

Яўген Жарнасек, Ворша

21 лютага ў сьвечце адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. Ён быў абвешчаны ЮНЭСКО 6 гадоў таму. З ініцыятывай увесці такі дзень выступіў Бангладэш. 21 лютага 1957 году, адстойваючы права вучыцца на роднай мове, там загінулі пяць студэнтаў.

Як пачаць размаўляць па-беларуску?

Многія тысячы нашых суродзічаў хочуць загаварыць па-свойму, але ня могуць. Праблема пераходу перадусім псыхалогічная. Мы паспрабавалі падсумаваць паспяховы досвед вяртаньня да сваёй мовы і выпрацаваць тэхнічныя рэкамінацыі, як гэта робіцца. Піша **Сяргей Богдан**.

1. Пачынайце з асобных

беларускіх словаў і выказаў у сваёй расейскай гаворцы. Скажам, зь «дзякуй — калі ласка», але ні ў якім разе не кажыце гэтых словаў сьмехам. Усё павінна крыху нагадваць сытуацыі з твораў клясычнай расейскай літаратуры, дзе героі, каб падкрэсьліць думку, выкарыстоўваюць французскую мову, гаворачы збольшага па-расейску. Нічога ненармальнага ў зьмяшэньні моваў няма, таму не паддавайцеся на наезды, маўляў, давай размаўляй на нейкай адной мове.

2. Кіньце пустыя

дыскусіі аб тым, чаму нам варта размаўляць па-беларуску і чым беларуская мова лепшая альбо горшая. Гэта бессэнсоўныя спрэчкі. Беларуская мова лепшая, бо яна нашая і нам яе даў Бог. Гэта — найлепшы і адзіны аргумэнт. Запомніце: выбар мовы — гэта аксіёма, а не тэарэма. У спрэчках пра выкарыстаньне тае ці іншае мовы ня можа быць лёгкі, а рацыянальныя аргумэнты ня могуць быць вычарпальныя. Глупства — параўноўваць мовы багацьцем лексыкі, старажытнасьцю і іншымі суб'ектыўнымі крытэрамі. Спробы давесьці, што «белмова ня горшая за...» або «ня менш мілагучная, як...» сьведчаць толькі пра наяўнасьць комплексу непаўнавертасьці. Адначасова барані вас Божа абражаць пры тым іншую мову. Не прыпадабняйцеся да апанэнтаў у іх дзікустве. Мы змагаемся ня супраць расейскай мовы, а за правы беларускай мовы. За сваю годнасьць.

3. Не сьпяшайцеся і пашырайце

сфэру свайго маўленьня па-беларуску паступова, каб не траўмавацца, шукаючы аднадумцаў. Пры пераходзе на белмову вы мяняеце свой сьвет. Пераходзячы на іншую мову, вы мяняеце нешта большае, чым мову — вы перараджаецеся як чалавек. Нярэдка пры такім пераходзе людзі перажываюць свайго роду духоўнае вызваленьне, ачышчэньне ад мінулага. Перайсці да ўнівэрсальнага ўжываньня белмовы ва ўсіх сфэрах імгненна ня ўдасца. У некаторых вузкаспэцыяльных сфэрах вы наагул ня зможаце гэтага зрабіць да сканчэньня маральнага перавароту ў грамадстве. Выйсьце ў тым, што, нават працуючы з расейскамоўнымі дакумэнтамі і спэцыфічнымі тэхналягічнымі пытаньнямі, вы можаце выкарыстоўваць белмову ў нефармальнай камунікацыі з калегамі (абмяркоўваючы тыя самыя дакумэнты). Ваш штодзённы дэвіз — рабі хоць штосьці. Сапраўды, што замінае вам усталяваць на працы тую ж беларускамоўную інтэрнэт-праграму «Опэра» ці паставіць белмову ў наладках «Гуглу»? Гэта ж нашая краіна, давайце ўстанавім у ёй свае парадкі. Адцеміце, што самы эфэктыўны спосаб дзеяньня — гэта такі, пры якім відочныя толькі яго вынікі, але вінаватых знайсці немагчыма. Таму штодня незаўважна падкопвайцеся пад існы моўны рэжым.

4. Пераходзячы на родную

мову і зьмяняючы свой сьвет, зьвярніцеся да тых рэчаў, якія вас атачаюць. Пачнём з тэлевізара і радыё. Пакуль што беларускага ТБ няма, а беларускага радыё няшмат — хіба што «Свабода», ватыканскае і іншыя дробныя станцыі. Выйсьце ў

тым, што калі дагэтуль вы даведваліся пра навіны ў сьвеце з расейскамоўнага ТБ ці радыё, дык ураўнуйце гэты ўплыў расейскай мовы ў сваім жыцці нейкай іншай мовай. Пачніце слухаць/глядзець нешта на любой іншай мове, якую вы разумееце. Для ўсіх паспалітых беларусаў гэта можа быць украінская мова, а для вельмі многіх — польская. Калі ж ніякіх магчымасьцяў дзеля таго ў вас няма, дык замяніце гадзінку сядзеньня перад электроннымі СМІ чытаньнем і стаўцеся да гэтага, як да важнага занятку. Перагледзьце і тое, што вы чытаеце, пераарыентаваўшы ўсё, што магчыма, на беларускамоўныя выданьні. Вядома, гэта не павінна ісьці на шкоду вашым прафэсійным здольнасьцям — што зробіш, калі падручнік радыётэхнікі ў нас існуе пакуль толькі па-расейску.

5. Немагчыма імгненна

авалодаць мовай, і вам спачатку будзе бракаваць нашых словаў для азначэньня многіх рэчаў. Не бянтэжцеся, а проста выкарыстоўвайце расейскія словы. Нічога заганнага ў выкарыстаньні замежных словаў, пакуль бракуе сваіх, няма. Многіх забяўляе звычка каўкаскіх і сярэднеазіяцкіх народаў былога Саюзу шчодро перасыпаць расейскімі тэрмінамі сваю гаворку. Часам у ёй ад роднай мовы застаюцца толькі дзеясловы-звязкі, прыметнікі ды службовыя словы (як вам «регистрация дар райотдел»?). Акурат такое юзаньне словаў імперскай мовы калянізаванымі дазволіла ім захаваць сваю ідэнтычнасьць, тады як беларусы, пазбаўленыя імперскай практыкай магчымасьці казаць усё-усё-усё па-свойму, пераходзілі на «багацейшую» расейшчыну.

Калі для нейкай рэчы вы ня можаце знайсці ў слоўніках адпаведнай беларускай назвы, ды і стварыце сваё слова — вядома, калі вам тое само ідзе ў галаву. Займацца толькі тым, што прыходзіць вам само сабою. Пры тым не зьвяртайце ўвагі на акадэмічныя каноны, але толькі на падставовыя нормы беломовы (абы «р» не было мяккім). Акадэмічныя каноны, слоўнікі і граматыкі фіксуюць мову і дазваляюць упарадкаваць літаратурную мову, гэта праца мовазнаўцаў, якія з акіяну разнастайнасьці народных гаворак ствараюць мову, зразумелую для ўсіх. У вас больш сьціплая задача — размаўляць па-свойму, а не займацца мовазнаўствам. Калі сёньня вашае маўленьне не адпавядае ягоным нормам, дык гэта ня ваша праблема. Калі вы працягнеце размаўляць па-свойму дастаткова працяглы час, дык неўзабаве вашыя наватворы стануць акадэмічнай нормай. Няма нічога больш крохкага за аб'ектыўную рэальнасьць і акадэмічныя каноны.

6. Зразумейце розьніцу

паміж гутарковай і літаратурнай мовай. Акадэмічныя каноны існуюць для літаратурнай мовы. Калі вы хочаце напісаць артыкул ці раман, які б зразумелі ўсе суродзічы, тады вы сапраўды мусяце трымацца агульнанацыянальнага канону літаратурнай мовы. Але ў размове з сваякамі няма нічога больш дзіўнага, чым размаўляць «па-граматычнаму». Таму сьмела ўжывайце наватворы, калі можаце, прысабечвайце любыя выразы і словы з усіх магчымых крыніцаў. Памятайце, што у вашай мясцовасьці абавязкова ё свой дыялект, і калі вы загаворыце бліжэй да яго, ваш патры-

ятычны намер будзе лепш зразуметы ў сям'і, чым калі вы раптам паспрабуеце беларусізаваць сваю сямейную камунікацыю праз чыстую літаратурную мову, якая ў вачах вашых сваякоў будзе дзівацтвам, «мовай пісьменьнікаў». Гэта ня так складана, як спачатку здаецца. Справа ў тым, што ў многіх раёнах нашай краіны людзі «паміж сваімі» і цяпер гавораць на сваёй мове, але не атаясамліваюць яе з літаратурнай беларускай мовай.

7. Адраджайце спачатку

гэтую «сваю мову», а пасья ўжо літаратурную. Прыкра, але і сёння многія фармальна беларускамоўныя суродзічы гавораць у хаце зь сям'ёй па-расейску. То й ня дзіва. У грамадстве яны карыстаюцца агульнапрынятай беларускай літаратурнай мовай, але, ідэнтыфікуючы яе як нешта афіцыйна-грамадзкае, яны і іх сям'я не карыстаюцца гэтай беларускай літаратурнай мовай дома. Такое становішча фатальна адбіваецца на трываласьці пазыцыяў нашае мовы. Першаснай задачай для ўсіх ёсьць адмаўленьне ад расейскай мовы у хаце, ва ўласнай сям'і.

8. Ваша мова — гэта само сабою найлепшы

сродак пераканаць вашых небеларускамоўных апанэнтаў. Запомніце: усе Боскія правы і законы (канцэпцыі натуральных правоў — для лібэралаў і атэістаў) на нашым баку, як беларускамоўных. Вам непрыемна, што з вамі размаўляюць не на вашай мове, хаця павінны? Не пераймайцеся. Хай ім будзе нязручна і дыскамфортна ад таго, што вы зь імі гаворыце па-беларуску. Стварыце нязручнасьць тым, хто пагражае вашым інтарэсам. Пачніце цьвёрда размаўляць зь імі па-беларуску. Яны хочуць паставіць сябе вышэй за вас, хай жа адчуюць ніжэйшасьць сваёй пазыцыі, хай ім стане няёмка за сваю неадукаванасьць! Вы пабачыце, што мова — гэта зброя. Дык уздыміце ж яе і наступайце пры ейнай дапамозе на вашага небеларускамоўнага візаві.

9. Нашая мова сёння

ўжо ня так цесна зьвязаная з пэўнымі палітычнымі поглядамі («ня ёсьць БНФаўскай»), як раней. Беларускамоўных людзей большае кожны дзень, і прадстаўнікі савецкай нацыі за мову ўжо прынамсі не рашаюцца абражаць. У той самы час беларускамоўнаму чалавеку веры зазвычай даюць болей, што спрыяе ў многіх жыцьцёвых справах. Да гэтага дадаецца салідарнасьць усіх беларусаў, і гэтая супольнасьць, пашыраючыся, у будучым стане асновай новае Беларусі. Мы людзі будучыні зь несавецкай, утульнай і ўсьмешлівай Беларусі. Там, дзе мы ўсе будзем спадарамі і спадарынямі, а не «мушчынамі» і «жэншчынамі». Таму апошні заповіт — будзьце аптымістамі. Калі нават пры нікчэмных сродках мы ўсяго за дзесяцігодзьдзе дамагліся такога велізарнага прагрэсу, дык нашая канчатковая перамога сапраўды блізкая.

Не зьяўляючыся мовазнаўцам, я зыходзіў у гэтых парадах выключна з практычных меркаваньняў і рэальнага досьведу. Няправільна з тэарэтычнага пункту гледжаньня? Затое выпрабавана ў жыцьці.

Маладэчна

Памылка Калякіна

Недарэчна разважаць пра другі тур, калі фактычна ня будзе й першага. Піша Аляксандар Класкоўскі.

У аўторак на нарадзе зь сілавікамі дзейны кіраўнік заклікаў засьцерагчы беларускі народ ад экстрэмісцкіх пагроз заў у зьвязку з выбарамі. І лепей, маўляў, выпярэдзваць сытуацыю.

У той самы дзень людзі ў цывільным і ў масках нібы праілюстравалі гэтую тэзу. Маштабна, па ўсёй краіне. Адбыліся ператрусы ў кватэрах грамадзкіх актывістаў у Менску, Магілёве, Полацку... Сканфіскаваньня кампутары, іншая аргтэхніка. Арыштаваньня Мікола Астрэйка, Цімох Дранчук, Аляксандар Шалайка, Эгіра Браніцкая.

Людзі з органаў пьмяна кажуць пра «кіраўніцтва незарэгістраванай арганізацыяй».

Сілавікі шчыравалі ня ў офісах, а ў прыватных кватэрах. Псыхалягічна гэта траўмуе болей. Маскі, пісталеты, кайданкі — атрыбутыка ўражвальная. Кропкавыя апераджальныя ўдары па дэмакратычных актывістах і структурах

здольныя рэзка зьнізіць патэнцыял апазыцый на выбарах.

Трохі раней Сяргей Калякін, кіраўнік штабу Мілінкевіча, падчас он-лайну на «Свабодзе» зазначыў: рэальна можна «разлічваць на 35—40% і ўдзел у другім туры». Але ці ня лепей замест віртуальнай арытмэтыкі браць пад увагу рэальныя палітычныя экстрэмы?

Сэр'ёз ж затрыманьняў кіраўнік штабу ў сьвежым інтэрвію «Свабодзе» пракамэнтаваў, нібы акадэмічны палітоляг, што атабарыўся ў вежы са слановай косткі: «ідзе паліваньне на дэмакратычных актывістаў», і такое «бязмежжа» мы пэўна «будзем назіраць» аж да самых выбараў.

«Будзем назіраць»... А каго ж тады апазыцыйныя лідэры зьбіраюцца весці на палітычнае змаганьне? Ці гатовыя яны падтрымаць сваіх прыхільнікаў? Адрэагаваць на выклікі а-ля «Маскі-шоў»? Узняць голас у абарону

рэпрэсаваных, карыстаючыся куртатай галоснасьцю агітацыйнага пэрыяду? Натхніць тых, хто вагаецца, ці варта «высоўвацца»?

Калі пытаньні павіснуць у паветры, туманная «рэвалюцыя духу» ператворыцца ў прывід. Пасьля выбараў-2001 парагоўцы кампаніі крыўдзіліся, што правадзры іх «кінулі». І незалежныя мэды, што змагаліся за дэмакратычнага кандыдата, сербанулі рэпрэсіях. Ці зрабілі высновы ў апазыцыйных штабах?

Летась у лістападзе незалежная прэса паведаміла, што ў Баранавічах за арганізацыю сустрэчы зь Мілінкевічам страціў працу выкладчык Віктар Сырыца. Штаб адзінага кандыдата абвесьціў пра намер стварыць фонд падтрымкі рэпрэсаваных актывістаў. З тае пары — ні гу-гу. Ні пра Сырыцу, ні пра фонд. Калі пра чалавека забыліся — гэта амаральна. Калі дапамаглі — хай бы пра тое ведалі ўсе патэнцыйныя прыхільнікі.

Многае высветліцца 2 сакавіка, калі Мілінкевіч чакае дэмакратычную публіку на сталічным пляцы Волі. Гэты тэст засьведчыць мабілізацыйныя здольнасьці каманды адзінага кандыдата. А таксама — ступень грамадзкае веры ў перамены.

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Прыз у студыю!

Дзеля поўнай ілюзіі празрыстых выбараў, для працэдуры рэгістрацыі кандыдатаў я абраў бы фармат праграмы «Хто хоча стаць мільянерам»... Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Вядоўца: З вамі шоў «Хто хоча стаць прэзыдэнтам». Нашы правілы: атрымаўшы пасьведчаньне аб рэгістрацыі, кандыдат мае права выкласыці сваю пазыцыю, абраўшы адну з чатырох вэрсіяў адказаў. У выпадку памылковага адказу мы вымушаны сказаць яму «бай-бай».

Вітайце Аляксандра М.! Рашэньне аб удзеле ў выбарах далася вам цяжка, бо: А) у краіне прападаюць палітыкі; В) у вас ёсьць скварка і чарка; С) янкі заплацілі мала грошай; Д) вы ведаеце супэррэйтынг папулярнасьці прэзыдэнта.

Аляксандар М.: Варыянт «А».

Вядоўца: Няправільна. Правільны адказ — «D». Бывайце, Аляксандар М. Сустракайце Аляксандра К. Але вернемся ў студыю пасьля рэклімы

канцэрту «За Беларусь!».

(пауза)
Вядоўца: Пачнём. Што вы маглі б супрацьпаставіць магчымым фальсыфікацыям на ўчастках: А) празрыстыя скрыні; В) большасьць назіральнікаў з Узбэкістану; С) больш пьва ў буфэце пры ўчастку; Д) датэрміновае галасаваньне за паўгоду.

Аляксандар К.: натуральна, «А».

Вядоўца: Шкада. Варыянт «В» быў правільны. Бывайце, Аляксандар. Наступны ўдзельнік — Сяргей Г. І мэта вашага ўдзелу ў выбарах: А) перамагчы прэзыдэнта; В) захавць стабільнасьць у грамадзтве; С) давесці праўду аб канфлікце паміж плямёнамі тутсі і хуту; Д) паказаць з экрана язык Жырыку.

Сяргей Г.: А ці можна званок сябру?

Вядоўца: Калі ласка.

Сяргей Г.: Алё, Адміністрацыя? Кажыце хутчэй, на фіга я баяжучося гэтым разам? Ага, ясна. Варыянт «В».

Вядоўца: Правільна, і вы можаце атрымаць супэрпрыз!

Сяргей Г.: Мо лепш мандат палатніка?

Вядоўца: Ці гэта вап апошні выбар?

Сяргей Г.: Так.

Вядоўца: А зараз запрашаем Аляксандра Л. Ці здолее нехта атрымаць супэрпрыз. Пытаньне: за што агітуюць артысты падчас туру канцэртаў «За Беларусь!»: А) за вас; В) за Мілінкевіча; С) за забарону продажу квіточкаў на мэтро з 18-й; Д) за спажаваньне ёгурту «Савушкін прадукт».

Аляксандар Л.: Ці можна 50/50?

Вядоўца: Калі ласка. Засталіся два варыянты: «А» і «D». Ну?

Аляксандар Л.: Ніколі не паверу, каб музыкі вялі нейкую папярэдняю агітацыю. У нас самая чэсьня і адкрытыя выбары. Думаю, «D».

Вядоўца: Правільна!!! Вітайце пераможцу. А з вамі, сябры, сустрэнемся празь пяць гадоў...

Два сьветы

ВИТАЛЬ ТАРАС

Чорны сьпіс

Віцэ-старшыня літоўскай дэлегацыі ў Радзе Эўропы Эмануэліс Зынгерс будзе курыраваць складаньне сьпісу прадстаўнікоў беларускіх дзяржаўных СМІ, якіх мяркуюцца пазбавіць права ўезду ў краіны ЭЗ. Сьпіс меркаваных кандыдатаў на «нявыезд» можна бачыць на сайце belpropaganda.freewebsites.com. У ім фігуруюць імёны кіраўнікоў, рэпартэраў і аглядальнікаў галоўных дзяржаўных тэлеканалаў, а таксама газэтаў «Советская Белоруссия», «Обозреватель» ды «7 дней». Беларускія інфармацыйныя рэсурсы ў Сеціве сьпіс надрукаваць пакуль не наважыліся. Так што «чорны сьпіс» журналістаў існуе, хутчэй за ўсё, толькі віртуальна. Прынамсі, паведамленьне пра яго, мякка кажучы, апераджае падзеі. Але мне падалася цікавай рэакцыя аднаго супрацоўніка БТ, якога я пазнаёміў зь некаторымі імёнамі зь «віртуальнага сьпісу». Пачуўшы імя добра вядомай маладой журналісткі, ён здзівіўся: «А яна тут пры чым? Яна проста агучвае ў этэры тэксты, якія пішуць іншыя!»

Сапраўдны (чэсны) журналіст тым і адрозьніваецца ад астатніх, што заўсёды агучвае не свае ідэі, якіх у яго звычайна й няма, а чужыя — ідэі партыі, правадыра, непасрэднага начальства ўрэшце. Але хто пра гэта ведае? Для звычайнага гледача ўлада заўсёды пэрсаніфікаваная — гэта значыць, паўстае ў асобах. І ня толькі кіраўніка дзяржавы, напрыклад, але ў асобах тэле- й

радыёвядоўцаў. БТ сёння для мільёнаў гледачоў — гэта Гроераў, Кавалёва, Красоўская, Леднік, Новікаў, Пракопаў ды іншыя. І нікому з гледачоў няма справы, ці ёсьць у іх сем'і, наколькі яны добрыя бацькі альбо дзеці, наколькі яны адукаваныя, цікавыя й прыемныя людзі ў жыцьці. Яны — твар сёньняшняй улады. І гэтым усё сказана...

Адзін з былых журналістаў дзяржаўнага марыць сустрэць свайго старога знаёмага, які выбіўся ў аглядальнікі, каб «набіць яму морду». Гэтая мара нарадзілася ад бясьсільля. «Набіць морду» ўладзе немагчыма, дык хоць з адным з яе ненавісных паслугачоў расквітацца б. Але й гэта немагчыма. Бо ўчорашня калегі жывуць сёння ў двух розных, паралельных сьветах і ніколі не перасякуцца. Хіба што ў ДТП. Бо адзін дабіраецца на працу ў трамвай, другі езьдзіць на «мэрсэдэсе».

Зрэшты, «мэрсэдэсам» ужо цяжка каго-небудзь сёньня здзівіць. Тое, што ўчора было аб'ектам клясавай нянавісьці, сёння для многіх становіцца марай, якую можна ажыцьцявіць. Але ж ёсьць у дзяржаўнага журналіста яшчэ адна перавага, якую нялёгка выказаць словамі. Гэта свайго роду абранасьць, прыналежнасьць да своеасаблівай касты.

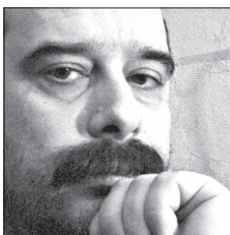
Каста недатыкальных

У 1980-я мне давялося працаваць на БТ. Тэхнічныя магчымасьці, а тым больш зарплату і ўмовы працы шараговых рэдактараў і рэпартэраў на тагачасным тэлебачаньні нельга

нават параўноўваць зь сёньняшнім узроўнем. Яно было шмат у чым правінцыйнае. (Хоць сёньняшняе БТ нашмат больш правінцыйнае, бо амаль канчаткова страціла мову і нацыянальнае аблічча.) Але большасьць супрацоўнікаў — ад рэдактараў да асьвятляльнікаў — адчувалі сябе людзьмі вышэйшага гатунку. Тэлебачаньне і радыё, а таксама цэнтральныя газэты пачувалі сябе тады не «чацьвертай уладай», а як мінімум другой. Так, кіраўніка БТ маглі ў кожны момант выклікаць «на дыван» у ЦК КПБ і ўчыніць разнос. Субардынацыя й партыйная герархія ў «ідэалігічных органах» адчувалася моцна як бадай нідзе. Але менавіта гэтая датычнасьць да ўлады вышэйшай, уяўная блізкасьць да высокіх кабінэтаў напаўняла некаторых дзяржаўных журналістаў пачуцьцем важнасьці сваёй справы, а таксама важнасьці ўласных пэрсонаў. Дый сустракалі здымачныя групы БТ па ўсёй краіне як дарагіх гасьцей: ці ў калгасе, ці на заводзе, ці ў школе, ці ў музэі — паўсюдна пасля здымак накрываўся стол, выстаўляліся пачастункі з сугрэўнымі напоямі. Улетку 1985-га, у самы разгар гарбачоўскай антыалькагольнай кампаніі, давялося прысутнічаць як рэдактару на здымках невялікага сюжэту для «Панарамы» на Магілёўшчыне (сюжэт быў прысьвечаны барацьбе з п'янствам). Такого стала з такой колькасьцю закусак і гарэлкі мне не даводзілася бачыць нават на вясельях. Застольле ў рэстаранцыі арганізавала раённае начальства. Для тых, хто пажадваў, пасля была арганізаваная яшчэ й лазьня.

Ня думаю, што з таго часу на БТ зьмянілася шмат — я пра адчуваньне сябе кастай набліжаных да начальства. Альбо кастай тых, каму дазволена ведаць. Інфармацыя, ці нават адчуваньне таго, што валодаеш інфармацыяй, якая не даступная іншым, заўсёды была адным з прывілеяў высокага начальства і спэцслужбаў. У інфармацыйны век гэта становіцца ці ня самым вялікім прывілеем.

Нездарма, калі глядзіш Беларускае тэлебачаньне, цяжка бывае адрозьніць — той або іншы сюжэт падрыхтаваны спэцыялістамі КДБ ці

Сапраўдны (чэсны) журналіст тым і адрозьніваецца ад астатніх, што заўсёды агучвае не свае ідэі, якіх у яго звычайна й няма, а чужыя — ідэі партыі, правадыра, непасрэднага начальства ўрэшце.

тэлежурналістамі. Іх прафэсія ўсё больш прыпадабняецца да прафэсіі чэкістаў, бо задача тых і другіх ня столькі ў тым, каб распаўсюджаць інфармацыю, колькі заважаць і скажаць яе дзеля патрэб сыстэмы.

Ёсць і другі бок мэдаля. Адчуваньне ўласнай выключнасьці характэрнае зусім ня толькі для дзяржаўных журналістаў. Калі вядомая таленавітая журналістка піша, што ў сучаснай Беларусі журналіст павінен быць грамадзкім дзеячам, то цяжка зразумець, чаго тут больш — непавагі да ўласнай прафэсіі ці, наадварот, перабольшваньня яе ролі? Хаця перабольшыць ролю журналістыкі ў наш час, здаецца, немагчыма. Як немагчыма ўявіць без яе існаваньне сучаснай заходняй цывілізацыі. «Антыкарыкатурныя пратэсты», цягам якіх загінулі дзясяткі людзей ва ўсім сьвеце, прадэманстравалі, што насамрэч ёсць альтэрнатывай заходняй цывілізацыі й такога яе неад'емнага складніка, як свабода друку. Лёзунг «свабода альбо сьмерць!» у наш час нападняецца зусім канкрэтным, злавесным сэнсам.

«Другая найстаражытная...»

Нямала журналістаў аддалі свае жыцьці, выконваючы прафэсійны абавязак, — падчас войнаў, збройных канфліктаў, стыхійных бедзтваў. Шмат з іх станавіліся закладнікамі й вязьнямі — як тэрарыстаў, гэтак і дзяржавы. Іх мужнасьць выклікае захапленне й павагу. Але наўрад ці хто-небудзь з іх уяўляў сябе грамадзкім дзеячам, які вядзе за сабой астатніх на бой з тыраніяй. Так, здараліся ў гісторыі выпадкі, калі журналіст адкладваў у бок камэру ці нататнік і браў у рукі вінтоўку. Але на той момант ён пераставаў быць журналістам.

Журналістыка ня лепшая і ня горшая за іншыя заняткі. Яна проста мае спэцыфічныя адрозьненні ад іншых родаў дзейнасьці. І калі журналіст хоча займацца палітыкай, яму трэба мяняць прафэсію. Альбо яму застаецца займацца партыйнай журналістыкай.

Партыйная журналістыка, прынцыпы якой закладваў Ленін, выявіла сваю трываласьць. Сумны парадокс нашага часу, аднак,

палягае на тым, што партыяў, у сапраўдным сэнсе слова, ў Беларусі няма — засталіся групы ды амбіцыі асобных лідэраў, — а прынцыпы партыйнай журналістыкі захаваліся.

Тыя, хто слухаў альбо чытаў матэрыялы он-лайнвай канфэрэнцыі на радыё «Свабода» з удзелам галоўнага рэдактара «Нашай Нівы», зьвярнуў увагу на тое, якая лютая нянавісьць, непрыхаваная злоба скразілі ў некаторых выказваньнях пра газэту. Чамусьці адразу падумалася, што сярод аўтараў тых выказваньняў, пэўна, былі журналісты — і сёньняшнія, і ўчорашнія. Журналісты дзеляцца ня толькі на «чэсных» і «нячэсных». Сярод «нячэсных» таксама можна назіраць падзел, умоўна кажучы, на «нашых» і «нянашых», на сваю тусоўку і чужую. У крытычных сытуацыях — такіх, якія перажывае Беларусь цяпер, калі дэмакратычныя сілы проста абавязаныя аб'яднацца вакол аднаго кандыдата на выбарах, — гэты падзел адбываецца на грамадстве самым зьнішчальным чынам.

Зразумела, ва ўмовах адсутнасьці рынку і натуральнай канкурэнцыі сярод недзяржаўных мэдыяў і журналістаў ідзе такая барацьба за выжываньне, што хутка ад прафэсіі журналіста і ў гэтым асяродзьдзі мала што застанеца.

Напрошваецца банальная выснова. Сярод журналістаў — як і сярод фізыкаў, інжынераў, лекараў ці настаўнікаў — сустракаюцца розныя людзі. Ёсць сумленныя людзі й непрыстойныя, разумныя й абмежаваныя, таленавітыя й бяздарныя. І дачыненні паміж гэтымі катэгорыямі людзей прыкладна аднолькавыя ў любой прафэсіі. Але ж ніякая прафэсія не забараняе быць сумленным чалавекам. І да журналіста трэба ўжываць тыя самыя крытэры, што да ўсіх астатніх. Ён не павінен забываць, красьці, ствараць сабе куміра... І яшчэ ён павінен... сумленна выконваць свае абавязкі. Напрыклад, імкнуцца пісаць праўду, ня лічачы гэта грамадзянскім подзьвігам, а ўсяго толькі элемэтарным патрабаваньнем прафэсіі.

Хачу ў Савецкі Саюз

Мяне заўсёды хвалявала пытаньне: ці ведае котка, чыё сала зьела? Ці ведае журналіст, які піша заведамую хлусьню альбо бязьмежна хваліць уладу, што ён робіць рэчы, якіх ня робяць у прыстойным грамадстве, што ён здраджвае сваёй прафэсіі, паводзіць сябе несумленна? Мне здаецца, што ведае.

Калі галоўны рэдактар піша на старонках сваёй вельмі дзяржаўнай газэты, што адзіным сваім недахопам ён лічыць шчырасьць, я гатовы паверыць, што ён сам шчыра верыць у свае словы. Чалавек, асабліва калі ён апынуўся блізка ля вяршыняў улады, можа ў нейкі момант страціць адэкватную самаацэнку. Але калі гэты самы чалавек піша, што беларуская дзяржава стварае ўмовы, каб яе грамадзяне, асабліва моладзь, дасканалая авалодалі роднай мовай, то я ў шчырасьць гэтых словаў ня веру. Інакш трэба дапусьціць, што аўтар ня ведае пра няўхільнае скарачэньне колькасьці беларускіх школ і клясаў, ня ведае лёсу Беларускага ліцэю і нават ня ведае, што ў Беларусі дагэтуль няма ніводнай вышэйшай навучальнай установы, дзе ўсе прадметы выкладаліся б па-беларуску. Тады трэба было б казаць аб некампэтэнтнасьці аўтара. А такой думкі нельга нават дапусьціць. Хутчэй за ўсё, гаворка ідзе пра мэтазгоднасьць. Толькі не рэвалюцыйную, а, калі можна так сказаць, стабільную. Сваіго роду мэтазгоднасьць статус-кво — існага стану рэчаў. Вальтэраўскі Кандыд лічыў сьвет, які існуе, найлепшым з усіх сьветаў. І ўсе злачынствы альбо зьдзекі над людзьмі не маглі прымусіць яго зьмяніць сваё меркаваньне аб дасканаласьці сьвету — бо лепшага ж усё адно няма. Так сучасны рэдактар лічыць існы ў краіне лад найлепшым у сьвеце, паколькі лепшага ўсё адно няма ды й ня можа быць. Зрэшты, задоўга да яго нейкі расейскі чыноўнік выказаў падобную думку: мінулае Расеі было цудоўным, цяперашняе становішча — бліскачае, будучыня — асьляпляе!

Успамінаецца стары анекдот.

Два сьветы

Працяг са старонкі 29.

Настаўніца пытаецца ў першаклясьнікаў: «Якая краіна самая лепшая ў сьвеце?» Дзеці хорам адказваюць: «Савецкі Саюз!» «Дзе жывуць самыя шчаслівыя дзеці?» — «У Савецкім Саюзе!» — «Дзе дзеткам купляюць новую вопратку, дзе яны штодня весела бавяцца ў розныя цікавыя гульні, дзе іх частуюць цукеркамі ды чакалядай?» — «У Савецкім Саюзе!» Раптам адна дзяўчынка пачынае раўсяці... «Хачу-у-у ў Савецкі Саю-у-у-з!»

Для некаторых дарослых мара тае дзяўчынкі збылася. Ёсць і цукеркі, і чакаляда, а некаторыя дзяўчынкі, дзякуючы клопату дзяржавы, нават выйграюць конкурсы на Эўрабачаньні. А калі ўлічыць, што ў нас у кватэрах зусім танна расейскі газ, застаецца толькі зарохкаць ад задавальнення. На шляху да поўнага шчасся, праўда, застаецца адна непрыемная акалічнасьць: знаходзяцца людзі, якія ня лічаць існы лад дасканалым, а галоўнае, адзіна магчымым. Само існаваньне такіх людзей выклікае столькі гневу ды абурэньня, такія прыступы ярасьці ў дзяржаўнай прэсе і на тэлебачаньні, што міжволі ўзьнікае крамольнае пытаньне: а ці ўсё ў парадку ў гэтай самай дасканалай зь дзяржаваў з самымі чыстымі ў сьвеце гарадамі й вёскамі, фабрыкамі й заводамі, азёрамі й рэкамі?

Вязні прывілеяў

Навошта траціць столькі паперы, этэрнага часу (за кошт народных грошай, дарэчы), каб спляжыць ды абліць брудам дзеячаў апазыцыі? Ці ня лепей даць ім слова, каб народ сам пераканаўся ў тым, што яны кажуць глултства? Ці народ такі дурны, што не разьбярэцца, дзе чорнае, а дзе белае? Дык хто ж тады лічыць яго быдлам — апазыцыя, як сьцьвярджае прапаганда?

Усе гэтыя пытаньні рытарычныя. Яны таксама народжаныя бяссьліллем. І разуменьнем простаі ісьціны. Той, хто прызвычаўся

паважаць і ўслаўляць сілу, разумее толькі мову сілы. Вось калі ўлада зьменіцца (а законаў гісторыі яшчэ нікому не ўдалося адмяніць), тады ўсе сёньняшнія апалігеты рэжыму імгненна перабудуюцца і пяройдуць на бок пераможцаў. Пры гэтым, без усялякіх згрызотаў сумленьня, яны пачнуць ляць учорапніх правадзіроў і ўслаўляць новых. У гэтым не даводзіцца сумнявацца, бо так было ўжо неаднойчы ў гісторыі. Апошнім разам гэта можна было назіраць у гады «перабудовы» і ў першыя гады незалежнасьці Беларусі.

Заўтра яны з задавальненьнем будуць карыстацца свабодай і «правамі чалавека», якія сёньня ўжываюцца дзяржаўнымі мэдыямі выключна ў спалучэньні са словамі «так званыя». Пакуль гістарычныя зьмены яшчэ не наступілі, яны запэўніваюць сябе і іншых, што свабода нікому не патрэбная. Ім сапраўды жывецца няблага ў клетках у якасьці кенараў і канарэек. Толькі гэтую клетку нават залатой не назавеш.

Ва Ўладзімера Вайновіча ёсць эсэ «Два міра — два Шапіро». Вайновіч апісвае гісторыю, якая адбылася ў Маскве яшчэ да пачатку халоднай вайны. Карэспандэнт амэрыканскага інфармагенцтва Шапіра, гуляючы

позна ўвечары, убачыў, што з вокнаў высотнага будынку, дзе месцілася ТАСС, вырываюцца клубы дыму. Ён выхашіў з кішэні даведнік і кінуўся ў бліжэйшую тэлефонную будку, адкуль патэлефанаваў у пажарную службу, а потым у ТАСС. Ён спадзяваўся атрымаць інфармацыю, каб зрабіць сэнасацыйны рэпартаж. На званок не адразу, але ўсё ж адказаў дзяжурны рэдактар — таксама па прозьвішчы Шапіра. Ён вельмі ўзрадаваўся, бо сам ня мог выклікаць пажарных. Як высветлілася, супрацоўнікі, якія заставаліся на начное дзяжурства па чарзе, ня мелі права тэлефанаваць з апарата галоўнага рэдактара. Больш за тое, дзяжурных зачынялі за жалезнымі дзьвярыма на ключ, і яны рабіліся вязьнямі ва ўласнай рэдакцыі. Дзякуючы амэрыканскаму карэспандэнту ягоны савецкі пэзка быў уратаваны разам з рэдакцыяй ТАСС. Вядома, павадамленьне аб інцыдэнце зьявілася толькі ў амэрыканскім друку.

Становішча сёньняшніх галоўных рэдактараў беларускіх дзяржаўных СМІ, нягледзячы на ўсе прывілеі, у чымсьці нагадвае становішча, у якім апынуўся савецкі рэдактар Шапіра. Цалкам залежны ад улады, ён заставаўся рабом уласнага «прывілеяванага» становішча. Тое, што цяпер няма патрэбы нікога зачыняць на ноч, што ў рэдакцыі ёсць Інтэрнэт і іншыя суперсучасныя сродкі сувязі, што ў кішэні рэдактара ляжыць мабільны тэлефон ды ключы ад крутога аўтамабіля, нічога, насамрэч, не мяняе.

PHOTOBYEDANET

Ігар Леднік робіць рэпартаж з «афіцыйнай» акцыі пратэсту ля польскай амбасады улетку 2005. Пікету ў падтрымку Анжалікі Борыс БТ ўпарта не жадала заўважаць.

Аляксандар Вайтовіч: Лукашэнка і ЦВК не выконваюць Канстытуцыі і законаў

Акадэмік Аляксандар Вайтовіч працягвае ўласны маніторынг выканання выбарчага заканадаўства прэзідэнцкай кампаніі. Ён выступіў са зваротам да выбарцаў, кандыдатаў у прэзідэнты, сяброў Цэнтравыбаркаму, у якім абнародаваў вынікі чарговага этапу аналізу кампаніі па выбарах прэзідэнта краіны.

Вайтовіч, у прыватнасці, паведамляе:

«І. Як вынікае з матэрыялаў прэсы, маюцца шматлікія сьведчаньні аб удзеле кіраўніцтва арганізацыі у зборы подпісаў за вылучэньне А.Р.Лукашэнкі кандыдатам у прэзідэнты. Гэта зьяўляецца парушэньнем ч.6 арт.61 Выбарчага кодэксу Рэспублікі Беларусь (ВК). ВК у гэтай сваёй частцы мае на ўвазе, што такія парушэньні могуць быць «падставай для адмовы ў рэгістрацыі альбо адмены рашэньня аб рэгістрацыі кандыдатаў ў Прэзідэнты».

2. У сфармаваныя тэрытарыяльныя і ўчастковыя выбарчыя камісіі фактычна ня ўключаны прадстаўнікі структураў, што падтрымліваюць кандыдатаў, альтэрнатыўных А.Р.Лукашэнку. Былі прапанаваныя тысячы такіх прадстаўнікоў ва ўчастковыя камісіі. Аднак з амаль 75 тыс. чалавек, што ўвайшлі ў 6627 участкавых камісій, толькі адзін чалавек прадстаўляе ўказаныя структуры, што складае мізэрныя 0,001% ад агульнага складу камісій.

Гэты факт цалкам разьбівае міт, што ствараецца ўладамі пра нібыта адкрытасць і празрыстасць будучых выбараў.

Гэты факт дэманструе таксама, што ўлады вельмі баяцца правільнага падліку і абнародаваньня вынікаў галасаваньня. Досьвед маёй працы каардынатарам грамадзянскай ініцыятывы «За справядлівыя выбары», якая назірала за парламанцкімі выбарамі і рэфэрэндумам у 2004 г., паказвае, што ўслед за фармаваньнем участкавых камісій па такім прынцыпе зьяўляюцца такія «недакладнасьці» пры падліку вынікаў галасаваньня, якія цалкам скажаюць іх.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Аляксандар Вайтовіч пералічвае парушэньні.

3. Артыкул 45 ВК вызначае, што перадвыбарнай агітацыяй зьяўляецца, у прыватнасці, абмеркаваньне палітычных, дзелавых і асабістых якасьцяў кандыдатаў у прэзідэнты, правядзеньне агітацыі «за» ці «супраць» кандыдата ў СМІ.

А.Р.Лукашэнка пры канцы студзеня даў інтэрвію А.Зімоўскаму, Р.Кісялю, Ю.Казіятку. Інтэрвію транслявалася па тэлебачаньні і друкавалася ў газэтах (гл., напрыклад, «СБ» ад 31.01.2006). А.Лукашэнка ў сваім інтэрвію ў СМІ абмяркоўваў дзелавыя і асабістыя якасьці кандыдатаў у прэзідэнты, то бок у адпаведнасьці з арт. 45 ВК вёў перадвыбарную агітацыю. Дзеля ілюстрацыі гэтага факту прывядзем адзін прыклад з многіх. У прыватнасці, А.Лукашэнка заявіў: «Так, яны [кандыдаты ў прэзідэнты. — **Заўв. аўтара**] прагнуць улады. Але толькі для таго, каб разьлічыцца з Захадам, падзяліць краіну і сабе кавалак урваць, а там — хоць трава не расьці».

ЦВК дала папярэджаньне А.У.Мілінкевічу за перадвыбарную агітацыю да рэгістрацыі кандыдатаў у прэзідэнты, але не абвесьціла папярэджаньня А.Р.Лукашэнку за падобныя парушэньні, якія неаспрэчна пацьвярджаюцца дакумэнтальна. ЦВК парушыла арт. 22 Канстытуцыі

краіны, які гаворыць: «Усе роўныя перад законам».

4. Артыкул 47, ч.1 ВК вызначае, што «выступы... у друку, па тэлебачаньні, радыё не павінны ўтрымліваць... зьнявагаў і паклёпу ў дачыньні кандыдатаў у Прэзыдэнты Рэспублікі Беларусь».

А.Р.Лукашэнка ў сваім інтэрвію парушыў гэтае патрабаваньне ВК, а таксама парушыў патрабаваньне арт. 25 Канстытуцыі краіны і Присягу, дадзеную ім пры ўступленьні на пасаду. У гэтым інтэрвію ўтрымліваецца зьнявага ўсіх альтэрнатыўных яму кандыдатаў у прэзідэнты. А.Р.Лукашэнка назваў іх поўнымі адмарозкамі.

А.Р.Лукашэнка таксама шматроць зьняважыў альтэрнатыўных яму кандыдатаў. Прывяду прыклад. Ён сказаў: «Яны хочучь улады... каб падзяліць краіну і сабе кавалак урваць», «Яны пакасьцяць беларускаму народу», «яны сабе месца падрыхтавалі. Хто ў Нямецчыне, хто ў Амэрыцы, хто ў Польшчы, яны адсюль зьбягуць».

У адпаведнасьці з ч.3, арт. 47 ВК ЦВК мусіць зрабіць захады па прадукцыйнасьці зьяўленьня і разьглядзець пытаньне аб магчымасьці рэгістрацыі А.Р.Лукашэнкі кандыдатам у прэзідэнты ці адмены яго рэгістрацыі.

5. Артыкул 73 ВК забараняе кандыдату ў прэзідэнты «выкарыстоўваць перавагу свайго службовага становішча ў інтарэсах абраньня». Пад выкарыстаньнем такой перавагі, у прыватнасці, маецца на ўвазе:

«прыцягненьне асобаў, што знаходзяцца ў падпарадкаваньні ці іншай службовай залежнасьці, дзеля ажыцьцяўленьня ў рабочы час дзейнасьці, што садзейнічае вылучэньню і (ці) выбраньню».

Прыцягненьне А.Зімоўскага, Р.Кісяля, Ю.Казіятка, якіх на пасадзе прызначыў А.Р.Лукашэнка і якія знаходзяцца ў яго падпарадкаваньні, для перадвыбарчай агітацыі на карысьць А.Р.Лукашэнкі ў працоўны час зьяўляецца парушэньнем ВК.

ЦВК не адрэагавала на гэтае парушэньне.

6. А.Р.Лукашэнка ў Докшыцах 12 студзеня 2006 г. дакладна і ясна канстатаваў: «Мы зарэгістра-

валі тых кандыдатаў, якія ня мелі права быць зарэгістраванымі».

Такім чынам, ён прызнаў, што, па-першае, ён і яго атачэньне парушаюць закон у працэсе правядзеньня кампаніі прэзідэнцкіх выбараў і, па-другое, ён прымае рашэньне, на прыняцьці якіх ня мае права.

Падводзячы вынікі гэтага каароткага і папярэдняга аналізу правядзеньня кампаніі па выбарах прэзідэнта краіны, можна рэзюмаваць наступнае.

А.Р.Лукашэнка незаконна ўдзельнічае ў кампаніі ў якасьці кандыдата ў прэзідэнты, паколькі яго Ўказ № 431 ад 07.09.2004 году аб правядзеньні рэфэрэндуму па наданьні яму магчымасьці падаўжэньня яго прэзідэнцкіх паўнамоцтваў разьходзіцца з Канстытуцыяй краіны і ня можа дзейнічаць.

А.Р.Лукашэнка падчас перадвыбарчай кампаніі шмат разоў парушыў Канстытуцыю краіны і Выбарчы кодэкс. ЦВК не рэагавала на гэтыя парушэньні. Там самым яна не прытрымліваецца Канстытуцыі і не выконвае законаў краіны.

У краіне створана сытуацыя, калі вышэйшая асоба краіны публічна заявіла, што яна не выконвае права (закон), даючы грамадзтву зразумець, што яна вышэй за закон.

Правядзеньне кампаніі па выбарах прэзідэнта з парушэньнямі ЦВК Выбарчага кодэксу і Канстытуцыі краіны дае падставы зрабіць выснову, што кампанія па выбарах прэзідэнта адбываецца, не грунтуючыся на вяршэнстве закону.

Недапушчэньне ў склад выбарчых камісій прадстаўнікоў, альтэрнатыўных А.Р.Лукашэнку, а таксама парушэньне закону ў працэсе кампаніі дазваляюць зрабіць выснову, што вынікі выбараў, што праводзяцца ў такой сытуацыі, ня могуць быць і ня будуць адпавядаць волевыяўленьню выбарцаў.

Незалежным ад А.Р.Лукашэнкі кандыдатам у прэзідэнты мэтазгодна высьці з выбарчай кампаніі, каб не ствараць бачнасьці законнасьці такой кампаніі».

Ці спалучальныя свабода

Экспэрт «НН» аналізуе эканамічны блёк праграмы Мілінкевіча.

Эканамічны блёк праграмы Аляксандра Мілінкевіча цікавіць нас найбольш, бо ў палітычных ці культурных пытаннях незалежнае грамадства дасягнула адзінства. А вось ці здольная каманда Мілінкевіча, што аб'яднала лібэраляў з АГП і прыхільных да захавання большае ролі дзяржавы камуністаў з ПКБ і кансэрватараў з БНФ, выпрацаваць паслядоўную эканамічную палітыку?

Мы прапанавалі тэкст праграмы Мілінкевіча экспертам — прафэсійным эканамістам Валеру Дашкевічу і Ўладзю Акулічу, а таксама эканамічным аналітыкам аўтарытэтных газэтаў «Белорусы и рынок» і «Коммерсантъ».

У адпаведнасці з рашэннем Цэнтравыбаркаму недзяржаўныя СМІ ня маюць права друкаваць праграмаў кандыдатаў — напэўна, каб абмежаваць магчымасць праціўнікаў А.Лукашэнкі. Таму падаём тут праграму толькі ў кароткім пераказе.

Эканамічная частка плятформы лібэральная. У яе падмурку — рэструктурызацыя і прыватызацыя малых і сярэдніх прадпрыемстваў, падзел функцыяў нарматворчасці, валодання, распараджэння і кантролю. Аўтары прапануюць рэфармаваць і скараціць урад, пакінуўшы 8 міністэрстваў і 12 агенстваў.

У галіне **прамысловасці** праграма абяцае прыватызацыю і акцыянаванне малых і сярэдніх прадпрыемстваў. У той жа час праграма прадугледжвае, што буйныя прадпрыемствы павінны застацца дзяржаўнымі, бо ў краіне папросту няма капіталу, здольнага заплаціць за іх рэальную цану.

У **сельскай гаспадарцы** прапануецца акцыянаваць сельгаспрадпрыемствы, даць ім большую свабоду дзеяння, стварыць рынак продажу і сыстэму кадастравай ацэнкі зямлі.

У **банкаўска-фінансавай** сфэры прадугледжваецца прыватызацыя банкаўскага і страхавога рынку, доступ замежнага капіталу, стварэнне сумесных інвэстыцыйных фондаў, не-

залежнасць Нацбанку ад ураду, адмова ад практы «Адзіная валюта» з Расеяй, амністыя капіталаў.

Сярэдні заробак плянуецца да 2010 году дасягнуць да сярэдняга па краіне ўзроўню 550 зўра (Лукашэнка, нагадаем, абяцае 500 даляраў ЗША).

Для разьвіцця **тэлекамунікацыяў і ІТ** прапануецца прыватызаваць «Белтэлекам» і пусьціць у беларускую ІТ-прасторы замежны капітал.

Адзін з распрацоўнікаў праграмы **Леанід Заіка** так патлумачыў «НН» галоўныя эканамічныя задачы праграмы: «Сёння ў краіне праводзіцца курс на моцнае ўмяшаньне дзяржавы ў эканоміку з ідэяй карпаратыўнай дзяржавы: 120 прадпрыемстваў даюць дзяржаве прыбытак і сплываюць падаткі. Перадусім гэта буйныя экспартэры, што залежаць ад кан'юнктуры сусветных цэнаў на энэрганосьбіты. Грамадства пры такой мадэлі знаходзіцца ў ролі назіральнікаў. Затое намэнклятура захоўвае свае пазыцыі. Эканамічная праграма Мілінкевіча прапануе даць свабоду прадпрыемствам ініцыятывы, зьменшыць колькасць і памер падаткаў, увесці накапляльную пэнсійную сыстэму. Яна напісана для тых, хто бачыць перад сабой пэрспектыву, не баіцца трансфармацыяў».

А вось што пра гэта думаюць эксперты.

Лепей было сканцэнтравацца на галоўным

Валер Дашкевіч, старшыня назіральнай рады «Белгазпромбанку»:

— У праграме не атрымаў вычарпальнага адлюстравання базавы прынцып мэтаў апазыцыі: прапанова беларусам «стаць гаспадаром у сваёй краіне». Незразумела, як апазыцыя, калі прыйдзе да ўлады, будзе яго рэалізоўваць. Для масавага электарату такія рэчы павінны быць відавочнымі без усялякага напружання мазгоў.

За недахоп праграмы можна ўважыць празьмерна вялікую колькасць прыярытэтаў, пагатоў некаторыя зь іх неабавязковыя. Напрыклад, «навука, прагрэс». Улада ўжо даўно асядлала гэтую тэматыку. Тое самае з прыярытэтам «справядлівы закон, адказная

дзяржава» — пра гэта А.Лукашэнка можа гаварыць гадзінамі. А з гледзішча бальшыні выбаршчыкаў, якія прагнуць мінімізацыі кантактаў зь дзяржчыноўнікамі, гэта наўрад ці выйгрышна. Тым больш, што сфармуляваць нейкія ідэі ў рэалізацыі гэтага прыярытэта ў сьціслай форме амаль немагчыма.

Мяркую, што праграма выглядала б мацней, калі было б пакінута ня больш за тры прыярытэты: «здоровая сям'я», «павага да працы — па найме і ў прыватным бізнэсе», нармалізацыя адносінаў з усімі краінамі». І ўсе яны разглядаліся б празь лостэрка галоўнай ідэі — «Стаць гаспадаром у сваёй краіне».

Трэба было прапанаваць выбаршчыкам рэальную альтэрнатыву: альбо заставацца наймітамі ў дзяржавы, у якой дзейны прэзыдэнт сам сабе надаў паўнамоцтвы сярэднявечнага манарха ды ў якой яны, у лепшым выпадку, здолеюць атрымаць поўнае карыта ежы й стандартную кануру для памнажэння; альбо стаць свабоднымі людзьмі з правам выбара — дзе жыць, чым займацца.

Таму, ацэньваючы ў цэлым прапанаваны праект як досыць арыгінальны й зьмястоўны, хацелася б парэкамэндаваць распрацоўнікам усё ж не раскідвацца па асобных кірунках, а сканцэнтравацца на нечым галоўным.

Дзяцей грашыма не народзіш

Уладзю Акулічу, кандыдату эканамічных навук:

Плятформа носіць цэнтрысцкі характар і скіраваная на тое, каб задаволіць кожнага. Але яна не прыдатная для рэалізацыі, бо зьмяшчае шмат непераадольных супярэчнасцяў (самае значнае — гэта дэкларацыя аб зьніжэнні падаткаў пры адначасовым павелічэнні колькасці і памеру сацыяльных выплат).

Сярод моцных бакоў: вельмі сучаснае бачэнне ролі малога бізнэсу і разумьне яго праблемаў. Абгрунтаваны падыход да вырашэння складанага пытання пра лёс буйных прадпрыемстваў, якія, паводле аўтараў, павінны ўвайсці ў ланцужкі буйных ТНК, — тады замежныя вытворцы больш тэхналягічнай і канкурэнтаздольнай

і справядлівасць?

Праграма Аляксандра Мілінкевіча

мае загаловак «Свабода, праўда, справядлівасць» і складаецца зь сямі разьдзелаў. Першым ідзе «Сям'я і здароўе», выніковым — «Нацыянальнае адраджэньне».

Асноўныя палажэньні канкрэтызуюць пазыцыі, сфармуляваныя А.Мілінкевічам раней. Так, ён абяцае **рост заробкаў да 550 эўра да 2010 году**. Істотна розніца ад Лукашэнкавай праграма А.Мілінкевіча ў сацыяльнай сфэры. Кандыдат ад дэмакратычных сілаў абяцае ўвесьці **адрасную дапамогу сем'ям зь дзецьмі**: штомесячныя даплаты на кожнае дзіця да 16 гадоў у памеры 10% спажывецкага бюджэту, адрасную дапамогу сем'ям у памеры 5 мільёнаў рублёў пры нараджэньні кожнага дзіцяці і беспрацэнтавы крэдыт на набыццё жылля пры нараджэньні другога дзіцяці.

У замежнай палітыцы праграма асыярожная. Сярод пастаўленых задачаў — **стварэньне «паўнавартай зоны свабоднага гандлю» ў СНД і заключэньне дамовы пра партнэрства з Эўразьвязам**.

Праект праграмных палажэньняў стаў вынікам доўгіх кансультацый. У кастрычніку пры Нацыянальным камітэце дэмакратычных сілаў была створана працоўная група на базе групы экспэртаў АГП. Яна падрыхтавала эканамічную плятформу пад назвай «Стань гаспадаром у сваёй краіне». Менавіта яна і была прэзэнтавана ў Брусэлі (для кіраўніцтва Эўракамісіі, Эўрапарлямэнту, амбасадаў краінаў ЭЗ і Рады міністраў ЭЗ) ды ў Варшаве.

Далей з тэкстам працавалі экспэрт, вызначаны Палітычнай радай дэмакратыі. У выніку да базавых палажэньняў, распрацаваных групай Раманчука, дадаліся канстытуцыйна-прававы, адукацыйны і нацыянальна-культурны аспекты. Гэтая праграма была прэзэнтаваная ў сойме Літвы і ў Радзе Эўропы.

16 лютага асноўныя палажэньні праграмы былі прадстаўлены ў Маскве «для расейскай грамадзкасьці» самім А.Мілінкевічам і кіраўніком ягонага штабу Сяргеем Калякіным.

прадукцыі ня будуць несці пагрозу для мясцовых прадпрыемстваў, можна будзе адчыніць мяжу для капіталаў ТНК і за гэты кошт дадаткова пабудаваць ў Беларусі новыя прадпрыемствы (чаго не было ў апошнія гады), стварыць новыя вышэй аплатаваныя працоўныя месцы.

Што да блёку, прысьвечанага дэмаграфічнай палітыцы, дык існуе так званая эканамічная тэорыя сям'і, калі пры плянаваньні бацькамі колькасьці дзяцей у сям'і вырашальнымі ёсьць эканамічныя фактары. Дзеці для бацькоў ужо самі па сабе зьяўляюцца шчасьцем: у дзяцінстве яны чакаюць ад іх радасьці, у сталым узросьце — дапамогі ў вядзеньні хатняй гаспадаркі, сямейным бізнэсе і, нарэшце, забесьпячэньня ў старасьці. Нараджэньне дзяцей — гэта адна з галоўных прычынаў стварэньня сям'і, бо аднаму такое шчасьце набыць немагчыма. Калі сям'я аказваецца за рысай галечы, яна павінна атрымліваць дапамогу на гадоўлю дзяцей. Калі ж сям'я заможная, то даплачваць на такое дзіця — гэта відавочна ісьці супраць эканамічных законаў. Можна пагадзіцца, што крызіс нараджальнасьці — істотная праблема Беларусі. Вырашаць яе трэба праз стварэньне умоваў для сямейнага бізнэсу, больш раўнамернае разгрупаваньне прыбыткаў па тэрыторыі краіны, стварэньнем спрыяльных умоваў для набыцця беларускага грамадзянства маладымі людзьмі зь іншых краінаў, асабліва з этнічных беларускіх зямель.

Можна было б лепей растлумачыць, якія перавагі для насельніцтва прынясуць пэнсійная і банкаўская рэформы, безь якіх ніводзін чалавек ў Беларусі ня ўпэўнены ў сваёй старасьці.

Любая праграма мае папулісцкія мэты

Таяна Маньнік, рэдактар аддзелу прыватызэцыі газэты «Белорусы і рынок»:

Арыенцір акрэсьлены, лэзунгі, закладзены ў прынтцыпе, правільныя. На мой погляд, Беларусі патрэбная эфэктыўная рынкавая эканоміка, якая дазволіць рэалізаваць абяцаную выплату адраснай дапамогі, павелічэньне пэнсіяў, праграму падтрымкі вэтэра-

Нарада палітычнай рады пры адзіным кандыдату.

наў. Калі не стварыць такую эканоміку, усё астатняе будзе дэкларацыяй.

Зразумела, што ў краіне яшчэ нічога не пачыналася і ў нас наперадзе — цяжкі шлях рэфармаваньня нацыянальнай эканомікі. Шлях да свабоды лёгкім не бывае. Кемлівыя грамадзяне пра гэта ведаюць. Таму галасаваць будуць за асобу, а не за праграму.

У кожным разе, любая палітычная праграма мае папулісцкія задачы, а самая галоўная задача для Беларусі — абраць лідэра-палітыка з эўрапейскім мысьленьнем. Ёсьць спадзеў, што такі палітык здолее сфармаваць вакол сябе грамадскую каманду зь ліку прафэсіяналаў, здольных правесці ў краіне сыстэмныя рынкавыя рэформы. Каб краіна здолела праводзіць цывілізаваную эканамічную палітыку. Каб гэтая палітыка была накіраваная не на самаізаляцыю краіны, а на эканамічную інтэграцыю з краінамі-суседзямі, у тым ліку з эўрапейскімі дзяржавамі. Каб гэтая палітыка паспрыяла станаўленьню грамадзянскай супольнасьці. Гэтыя жаданьні натуральныя для любога грамадзяніна, які хоча ганарыцца сваёй краінай.

Захаваць буйныя вытворчасці

Наталля Грыб, аглядальнік ВД «КоммерсантЪ», Масква:

— Праграма напісана больш даступна й пераканаўча, чым працы сп.Раманчука ў мінулыя гады, што з пазыцыі ўспрыняцьця тэксту чытачом —

Ці спалучальныя свабода і справядлівасць?

Працяг са старонкі 33.

сур'ёзны пшос.

Я згодная па большасці эканамічных пунктаў: прадпрымальнікам патрэбна амністыя капіталу, спрашчэнне падаткаабкладання і галоўнае — празрыстасць дзяржаўных кампаніяў і падсправаздачнасць дзейнасці дзяржаўных ведамстваў. Да тае пары, пакуль дырэктара заводу, што пачаў гандляваць нафтапрадуктамі ў порце іншай дзяржавы, трымаюць пад хатнім арыштам за страты ад першых гандлёвых апэрацыяў і не бяруць да ўвагі той факт, што ён мадэрнізаваў гэты завод на сотні мільёнаў даляраў, захаваў вытворчасць у дзяржаўнай уласнасці і не саступіў яе «Лукойлу», у краіне ня будзе стымулу развіваць эканоміку. Да тае пары, пакуль замежных інвестараў будуць «кідаць» дзяржаўныя чыноўнікі з дазволу самога прэзідэнта Беларусі, як гэта было з аўстрыйскай кампаніяй «Юрымэкс», якая арганізавала фінансаванне мадэрнізацыі «Нафтану», а пасля таго, як аўстрыйскія банкі выдалі крэдыты, была вык-

лючаная з шэрагу дастаўнікоў нафты ў краіну і яе бізнэс заглох, да гэтай пары сарафаннае радыё будзе распаўсюджваць несправядлівыя чуткі пра тое, што ў Беларусі працаваць немагчыма.

Слабое месца праграмы — адсутнасць рэальных крыніцаў паляпшэння жыцця ў Беларусі. Памылка шмат якіх лібэраляў заключаецца ў тым, што яны разлічваюць на багацце дзяржавы Сэма альбо таварыша Ўладзімера. Тады як навука ў Расеі развалена на парадак больш, чым у Беларусі, і з рэгіёнаў Расеі прыяж-

джаюць у БелНДЗіК па сарты збожжа і ячменю.

І яшчэ. Як бы ні змянялася ўлада, буйныя вытворчасці зачыняць нельга ні пры якіх абставінах. Стварыць іх на пустым месцы будзе шматкроць цяжэй, чым падтрымліваць на плаву. Таму заводы, што даюць сёння працу 25% працаздольнага насельніцтва Беларусі, павінны працаваць пры любым надвор'і і любой уладзе.

Зьміцер Дрыгала

Сярод аўтараў праграмы

Яраслаў Раманчук, Леанід Заіка, Станіслаў Багданкевіч, Васіль Шлындзікаў, Леанід Злотнікаў, Аляксандар Сасноў, Аляксандар Чубрык, Юры Хадыка, Іван Нікітчанка, Канстанцін Скуратовіч, Пятро Садоўскі, Лявон Баршчэўскі, Валянцін Голубеў.

Сярэднія заробкі ў былых рэспубліках СССР за 2005 год, у пераліку з нацыянальных валютаў на даляры

1. Эстонія	593	6. Украіна	220	11. Кіргізія	60
2. Літва	460	7. Беларусь	214	12. Узбэкістан	60
3. Латвія	430	8. Азэрбайджан	140	13. Грузія	50
4. Расея	302	9. Малдова	121	14. Туркменія	40
5. Казахстан	260	10. Арменія	115	15. Таджыкістан	28

Крыніца: газэта «Известия»

Еханураў раскрыў сакрэт беларускага росту

У інтэрвію «Газэце выборчай» украінскі прэм'ер тлумачыць мэханізм дасягнення рэкордных тэмпаў росту эканомікі пры Кучму... а мо і ў Беларусі?

«Выборча»: Статыстыка сведчыць, што пасля перамогі Памаранчавай рэвалюцыі гаспадарка Украіны запыліла развіццё. У 2004-м, апошнім годзе кіравання прэзідэнта Леаніда Кучмы, эканоміка мела больш чым 12-працэнтны гаспадарчы рост. У мінулым, першым «памаранчавым» годзе, — ужо толькі 2,3%. Чаму?

Еханураў: Калі разглядаць голья лічбы, трэба пагадзіцца, што маем справу з запаволеннем тэмпаў развіцця. Але прапаную разгледзець праблему падрабязней. Чаму, напрыклад, у мінулым годзе зменшыліся аб'ёмы гуртовага гандлю? Урад гэта правярыў. І выявілася, што ў апошнім Кучмавым годзе гандлю такога

ўзроўню, пра які казала статыстыка, насамрэч не было. Было фіктыўнае, існае толькі на паперы перамяшчэнне тавараў. З адной-адзінай мэтай: вяртанне ПДВ. Прадпрымальнікі папросту кралі грошы.

Іншы прыклад. Зарэгістраваны ў нас экспарт у краіны Балтыкі выявіўся ў два разы вышэйшым за тое, што зарэгістравана ў тых дзяржавах. Калі мы гэта пачалі высвятляць зь літоўцамі і латышамі, тыя схаваліся за галовы, пабачыўшы, колькі Украіна прадала ім, напрыклад, нафты. Казалі, што гэта немагчыма. І сапраўды, нафта нікуды ад нас не перамяшчалася. А ўсе тыя фіктыўныя апэрацыі таксама сведчылі пра нібыта дынамічны рост

ВУП, які быў статыстычнай фікцыяй.

Зьвернемся яшчэ да аднаго фактару, які сведчыць пра стан украінскай гаспадаркі. У 2005 г. дзяржава сабрала на 50% падаткаў болей, чым у 2004 г. Не ўдалося б сабраць на 50% падаткаў болей, калі б мы мелі справу з драматычным спадам тэмпаў гаспадарчага развіцця. А тое, што зборы падаткаў так хутка выраслі, сведчыць, што наша эканоміка стала больш цывілізаваная і празрыстая.

Летась мы займаліся ачышчэннем гаспадаркі. І сёлета гэтая тэндэнцыя захоўваецца. У студзені мы сабралі зноў на 20% падаткаў болей, чым у першым месяцы мінулага году.

Калі ласка, як і дзе на Берасьцейшчыне можна скантактавацца з уніятамі? Ужо некалькі гадоў цікаўлюся ўсім, звязаным з уніятамі, але саміх іх нідзе не сустрэаў. Вельмі хацелася б навізаць зь ім лучнасьць.

**З.Сівень,
в.Жытлін
Івацэвіцкага
раёну**

Найбліжэйшая ад Вас парафія ўніятаў месціцца па адрасе Івацэвічы, вул. Касманаўтаў, 1; т.: 2-43-44. Кантакт берасьцейскай парафіі: вул.Дворні-кава, 63; т.: 24-74-82.

Замест Бога — зброя

У сувязі з 23 лютага ў РФ афіцыйна перанеслі

дзень адпачынку зь нядзелі 26.02 на пятніцу 24.02. У хрысьціянскай дзяржаве такія пераносы (калі нядзеля робіцца працоўным днём) мусілі быць забароненыя. Такае немагчыма было б уявіць нават у любой з сучасных постхрысьціянскіх эўрапейскіх дзяржаў, якія ратыфікавалі «эўраканстытуцыю». Нешта не чуваць, аднак, голасу РПЦ. Відзець, для іх «дзень Чырвонай Арміі» важнейшы за дзень Божы.

АБ, Менск

Маўчаньне Касьцёлу

На Божае Нараджэньне А.Лукашэнка наведаў менскі архікатэдральны касцёл Найсьвяцейшай Панны Марыі. І кардынал

К.Сьвэнтак пасьледаваў сумніўнаму прыкладу ярархаў РПЦ ды выказаў словы падзякі за дапамогу ў рэстаўрацыі касцельных фрэсак, адзначыўшы найлепшае стаўленьне дзяржавы да каталіцкай царквы менавіта ў гады кіраванья А.Лукашэнкі.

Сваімі паводзінамі ў той сьвяточны вечар Казімер Сьвэнтак нагадваў лівальнага прадстаўніка лукашэнкаўскага чынавенства, а не кардынала адной з найбольш уплывовых хрысьціянскіх канфэсій нашага сьвету.

На тле такіх сумна-домых падзей, як адмова ў падоўжаньні візы барысаўскаму пробашчу Робэрту Кшывіцкаму, марнае змаганьне сталічных вернікаў за вяртаньне касцёлу Сьв.Язэпа,

адмова ад нацыянальнае жалобы ў дзень пахаванья Яна Паўла II, звышлялянае выказваньне кардынала Сьвэнтака выклікала пэўнае непаразуменьне.

Усё ж найлепшым прыкладам для перайманья ёсьць пазытыўны вопыт украінскага Касьцёлу падчас Памаранчавай рэвалюцыі. Кіраўніцтва рыма-каталікоў Украіны ня стала глядзець скрозь пальцы на нахабны дзеянні кучмаўскай улады. А 23 лістапада 2004 г. у звароце да ўкраінскага народу выказала занепакоенасьць масавымі фальсыфікацыямі падчас выбарчай кампаніі і заклікала вернікаў бараніць справядлівыя вынікі галасаванья.

**Баляслаў У.,
Горадня**

«НН» з радасьцю друкуе ў газэце і на сайце www.nn.by чыгакцыя лісты, водзукі і меркаваньні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы ня можам пацвярджаць атрыманьне Вашых лістоў, ня можам і вяртаць неапублікаваньня матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусяць быць падпісанья, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

**Наш адрас: а/с 537,
220050 Менск.
e-mail:
nn@promedia.by.
Факс: (017) 284-73-29.**

IN MEMORIAM

Толькі ён не сустрэне гэтую вясну...

Апошні дзень зімы ўпершыню мы сустрэаем без Ібрагіма Канапацкага. Але ён застаўся ў моладзі.

Гэта дзень яго народзінаў, у які людзі будуць узгадваць чалавека як насельніка нябэсаў. 28 лютага яму было б 57 гадоў. Але зямны шлях спыніўся на 56. 9 верасьня 2005 г. ён пакінуў гэты сьвет. Але час усё яшчэ трымае жывым яго адметны воблік, цеплыню поціску яго рукі. Яшчэ свеціцца ўсьмешка, чутны голас. Нават размовы зь ім не перастаюць працягвацца.

І ўсё ж гэтага часу хапіла, каб ужо ў які раз адчуць велічыню страты. Ужо ў каторы раз на пытаньне «хто заменіць?» не знаходжу адказу. Я перакананая, ён зь ліку тых, хто незаменны. Проста таму, што людзі такога маштабу павінны нарадзіцца ў пэўны час, мець пэўнае асяродзьдзе, атрымаць выхаваньне і адпаведную адукацыю, абавязкова займацца самаадукацыяй і самаўдаска-

наленьнем. А пасля, склаўшы ўсё разам і абапіраючыся на свае чалавечыя якасьці й каштоўнасьці, абраць галоўны шлях. Ібрагім Канапацкі сваё галоўнае рашэньне прыняў у 40 гадоў.

Ад гэтага часу жыцьцёвы вопыт і навуковая адукацыя сталі апрышчам, на якім пачало будаваць свой дом — на глебе агульнабеларускай — жыцьцё татарскае. І вось гэтыя 15 зь невялікім гадоў яго жыцьця сталі цэлай эпохай у духоўна-культурным адраджэньні татарскага народу Беларусі.

Тое, што зрабіў ён асабіста, што арганізаваў і на што нахніў іншых, можна параўнаць з працай і плёнам добрага ўстановы. Але яго дзейнасьць была грамадзкай, бязштату і офісу. Зробленае ім належна ацэніць час. Пакуль абсалютна відавочны абсалютна выдатнейшы вынік: яго праца, яго апантанасьць, яго харызма займелі шмат прыхільнікаў, і найперш сярод моладзі. Моладзь гэтая

Ібрагім Канапацкі (у цэнтры).

мае шырокія погляды, умее шанаваць гісторыю сваёй краіны, глядзіць на будучыню роднай зямлі як на сваю будучыню. Сярод такіх малядых людзей і супрацоўнік «Нашай Нівы» Сяргей Богдан. Яго разьвітальнае слова да «дзядзькі Ібрагіма» сьведчыць пра тое, што шэрагі яго паслядоўнікаў поўняцца. Гэтыя людзі і іх справы стануць працягам яго нядоўгага жыцьця і яго спраў. Справы яго мелі падтрымку ўсёмагутнага Алага — інакш столькі проста не магчыма было здзейсьніць. Той, хто накіраваў яго на гэты шлях,

пасяліў у яго сэрцы Адвагу і Сумленьне. Па іх законах ён і жыў.

Спадзяёмся, што жыцьцё Ібрагіма Канапацкага будзе ўшанавана яшчэ не аднойчы. А пакуль намаганьнямі грамадзкасьці робіцца першая спроба, каб Ібрагім Канапацкі стаў першым з тых выдатных беларускіх татараў, імя якога стане насіць вуліца на яго радзіме ў мястэчку Сьмілавічы. На доме, дзе прайшлі яго маленства і юнацтва і куды ён вяртаўся бясконца, будзе прымацавана мэмарыяльная шыльда.

Розалія Александровіч

Гісторык, знаёмы зь Міндаўгам

Гарадзенскі навуковец Алесь Краўцэвіч прэзентаваў сваю новую кнігу «Міндаўг. Пачатак гаспадарства». Піша **Адам Воршыч**.

Гэтай кніжкаю адкрылася сэрыя «Жыццяпіс вялікіх князёў літоўскіх». Апошнім у шэрагу князёў стаіць Станіслаў Аўгуст Панятоўскі. Выдае сэрыю «Мастацкая літаратура». Наклад першай кніжкі — 2000 асобнікаў.

Дзвюхмоўны — беларускі й ангельскі тэксты — альбом вылучаеца выдатным дызайнам, цалкам намалёванымі на кампутары малюнкамі — гэта плён працы Ўладзімера Лукашыка. Ён будзе аўтарам дызайну для ўсёй сэрыі.

Лукашык пагадзіўся стаць ілюстратарам кнігі толькі пасля таго, як пачытаў усе выдадзеныя кнігі Краўцэвіча. Пасля пачатку працы ўжо выдавецтва самахоць зьбіралася зьмяніць мастака, не пыгаючыся згоды аўтара: «Ніякі аўтар нам ня будзе ўказваць, якога мастака браць». Толькі пагроза Краўцэвіча, што ён забярэ рукапіс, паўплывала на выдаўцоў: Лукашыку вярнулі кнігу на ілюстраваньне.

Тэксту ў кнізе — 30 старонак. Але — вялізныя палі! Усе ілюстрацыі выяўляюць эпоху: паказаныя толькі артэфакты эпохі, знойдзеныя падчас раскопак. На вокладцы — выкананы ў натуральную велічыню шалом, балцага тыпу з эўрапейскімі ўплывамі, быў знойдзены ў Слоніме: «Я праціўнік псеўдагістарычных рэканструкцый — гэты час прайшоў у XIX ст. Тады мастакі выдумлялі абліччы людзей, якіх ніхто стагодзьдзямі ня бачыў. Таму ў мяне не было ніякіх падставаў нават вочы намалюваць. Наколькі часта Міндаўг карыстаўся шаломам? Рыцары правялі большую частку жыцця бяз гэтых штук, бо ў іх цяжкавата хадзіць».

У ілюстрацыях таксама ёсць першае рыцарскае стрэмя, знойдзенае ва Ўсходняй Эўропе — акурат у Наваградку. У Лукашык адмыслова падбіраў шрыфт, якім будуць выдадзены ўсе кнігі: «Каб чытач спатыкаўся. У старадруку кожную літару трэба было разглядаць! Таму выбралі шрыфт, каб было адчуваньне, што старую кніжку чытаеш».

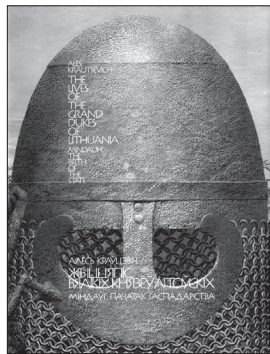
А. Краўцэвіч больш казаў пра героя кнігі. Хоць выдаваньне папулярнае, сам тэкст, паводле ягоных словаў, не супярэчыць навуковым працам. «Апісаньня цырымоніі каранацыі мы ня маем, але ўсе каранацыі ў Эўропе ладзіліся на адзін узор, распрацаваны ў Рыме. Невядома, дзе была каранацыя. Але шляхам лягічнага разважання выводзім: адзіны варты храм у Наваградку — царква Барыса і Глеба», — кажа гісторык.

Ідэя напісаньня кнігі зьявілася ў 1997 г. За дзевяць гадоў першы вялікі князь і адзіны кароль Літвы стаў для А. Краўцэвіча ледзь ня род-

ным: «Калі доўгі час цікавіўся нейкай асобай, празь некаторы час, прыходзіць адчуваньне чалавека... Для мяне Міндаўг — паўдзікун, паўхрысьціянін, паўцывілізаваны чалавек, які забіраў чужых жонак, забіваў. Гэта не перашкаджала яму быць сапраўдным дзяржаўным дзеячам. Сярэднявечныя дзяржавы нагадваюць дзяржавы гангстэрскія. Яны фармаваліся паводле разбойнага прынцыпу: хто мацнейшы — да таго імкнуліся пад абарону. Мацнейшы ствараў структуру, каб забясьпечыць абарону і прыбыткі ад гэтай абароны, — гэта і становілася дзяржавай».

Праца над далейшымі кнігамі сэрыі ўжо выдзецца, наступная кніга стаіць у выдавецкіх плянах «Мастацкая літаратура». А. Краўцэвічзначае: «Чым бліжэй да нас, тым больш інфармацыі. Пра Гедыміна больш інфармацыі: асабістыя лісты, папскія дакумэнты, эўрапейскія хронікі. Там паўстае асоба! Яшчэ больш асабістай інфармацыі пра Альгерда і Кейстута. Ня ўсе ведаюць, што Альгерд меў высокі рост, быў кульгавы і ўвесь час абаліраўся на плячо пахолка. Выдатна гаварыў па-нямецку, але ніколі не гаварыў зь немцамі безь перакладчыка, каб мець час на абдумваньне адказу. Ужо нейкія індывідуальныя рысы. Пачынаючы зь Ягайлы, мы можам гаварыць пра партрэты вялікіх князёў літоўскіх. У сярэднявеччы ва ўсёй Эўропе не было моды рабіць партрэты: выявы на пячатках, манэтах — гэта сымбаль уладара. Першы вядомы вобраз вялікага князя — гэта надмагілле Ягайлы на Вітаўта. Польскія гісторыкі маюць дасьледаваньні пра падарожжы Вітаўта і Ягайлы — да дня! Але чым больш інфармацыі, тым цяжэй пісаць».

Выдавец Зьміцер Санько, які летась выдаў зборнік перакладаў лацінскіх

Краўцэвіч А. Міндаўг. Пачатак гаспадарства. — Менск: Мастацкая літаратура, 2006. 2000 ас.

Юлія Даршэвіч

дакумэнтаў, развязаў дыскусію: «У маім уяўленьні Міндаў, можа быць, не такі цывілізаваны, якімі мы лічым сябе, але не дзікун! Павароты ягонага лёсу, яго ўчынкі не выходзяць за межы ня толькі таго, але і пазьнейшага часу. І нават хрысьціянскіх валадароў, пра якіх мы нічога кепскага і ня скажам».

Аднак лірыкай Санько не абмежавуўся: «Аўтар ня меў магчымасьці пакарыстацца матэрыяламі і прапрацаваць камі, зробленымі ў кнізе «Міндаў, кароль Летовіі». Інакш трохі іншым быў

Алесь Краўцэвіч абвяргае міт пра нецывілізаванасьць Міндоўга.

бы вобраз караля. Жлутка, аналізуючы тагачасныя матэрыялы, прыйшоў да высновы, што імя Міндава (а менавіта ў такой форме імя фігуруе ў лістах самога караля і ў лістах папы да караля) славянскае і зь літоўскае ніяк не выводзіцца. Сьпяшаемся мы, калі пішам, што ён з багатага

балцкага роду...»

Краўцэвіч парыраваў: «Дакумэнтамі, на якія спасылалася Жлутка, я карыстаўся ў выданьнях XIX ст. Ён глядзеў копіі з ватыканскіх архіваў, а я — арыгіналы з архіваў рыскіх і кёнігсбэрскіх. Па-другое, кароль ня сам сябе называе ў дакумэнтах «Mindowe». Так яго называе пісец, які паходзіў зь немцаў і ўмеў пісаць на лаціне. Ён перадаваў імя ў транскрыпцыі так, як ён яго ўспрымаў. Але мы маем з таго часу славянскі варыянт — ад галіцка-валынскага летапісца, і там паўсюль «г» ёсьць. Чаму мы аддаём перавагу лаціністу-немцу, далёкаму ад моўнай стыхіі, а не тагачаснаму славянину?»

Меў Санько і меркаваньне, што Міндаўг не вяртаўся да паганства, г. зн. Каралеўства Літва было не да 1260 г., а да 1263 г. «Ужо пасля сьмерці Міндава Клімэнт IV у 1268 г. пісаў каралю Багеміі Атакару пра Міндава як пра слаўнай памяці караля, забітага паганцамі. Калі папа так піша, то, мабыць, Міндаўг не зракаўся веры хрысьціянскай! Гэта інтрыгі, каб паказаць яго чалавекам свайго часу, паўдзікуно, без асаблівых маральных прынцыпаў».

Краўцэвіч падаў на гэта свае аргумэнты: «Што датычыць Каралеўства Літва. Папа Рымскі ў лацінскіх дакумэнтах каралямі называе ўсіх гаспадароў княстваў. І князь Полацку — Rex, і князь Герцыкі — Rex. Але ці каранаваліся тады полацкі князь? Чаму гісторыкі сканчаюць гісторыю Каралеўства Літвы на 1260 г.? Лічыцца, што прыняцьце хрышчэньня і каранаваньня — дыпляматычная хітрасць. Пасля 1260 г., калі рыцары Лівонскага ордэну зазналі вельмі моцную паразу ад жамойтаў, Міндаўг не цікавіўся сваім каралеўскім тытулам і сваім хрысьціянствам. Не было патрэбы падпарадкоўвацца немцам. Фармальна, канечне, не было ніякага акту «дэкаранізацыі», але перарваліся кантакты з Захам (няма інтэнсіўнай перапіскі). Пакуль немцы душылі й была магчымасьць з ворагаў зрабіць саюзнікаў, ён хрысьціўся ў каталіцтва і прыняў карону. Як неабходнасьць адпала — пачаў жыць мясцовымі рэаліямі».

Закончыў свой выступ Краўцэвіч падсумаваньнем: «Усё, што мы пішам, — гэта мітатворчасць, бо як усё было — ведае толькі Госпад Бог. Я за тое, каб такія міты рабіліся прафэсійна. Чым больш адказна мы да гэтага паставімся (у манаграфіях, папулярных працах), тым менш потым трэба будзе іх выкарыняць і папраўляць».

Сьмерць і ўваскрасеньне Эрасу

Пётра Рудкоўскі ОП пра першую энцыкліку папы Бэнэдыкта.

«Пазыцыя Каталіцкай царквы адносна чалавечай сэксуальнасці ёсць адным з тых трагічных выпадкаў, калі Царква імкнецца абараняць праўду, бякуючы яе», — пісаў у 1948 г. Жак Марытэн, адзін з найвыбітнейшых каталіцкіх мысьляроў XX стагоддзя, у сваім прыватным лісьце да айца Шарля Журнэ (пазьнейшага кардынала). Што меў тады на ўвазе Марытэн?

40-я гады XX стагоддзя — гэта час «інтравэрсіі» Каталіцкае царквы, час, калі амаль уся энэргія духоўнай улады ішла не на дыялёг з сучасным сьветам, а на захаваньне літары і духу Трыдэнцкага сабору з XVI ст. У тыя 40-я, мабыць, мала хто з каталіцкіх інтэлектуалаў прадчуваў подых рэформы Другога Ватыканскага Сабору, якая пачнецца ў 1962 годзе і адкрые новыя магчымасьці для чалавечага і Богага духу. Перад *Vaticanium II* каталіцкім філэзафам і багасловам многае трэба было «хаваць у шуфляду», каб часам не набыць біркі «мадэрніста» ці «лібэрала» і каб засьцерагчы свае творы ад трапленьня на Індэкс забароненых кнігаў.

Згаданы Жак Марытэн у тыя часы працаваў над «інтэгральным гуманізмам», займаўся распрацоўкай новай хрысьціянскай філязофіі і, паралельна, фармуляваў адказы на выклікі гэтак званай «сэксуальнай рэвалюцыі». А выклікаў было шмат і былі яны даволі вострыя.

Сэксуальная рэвалюцыя і занатоўкі ў шуфлядзе

Вучань і супрацоўнік Фройда Вільгельм Райх выступіў у 40-я гады з тэзай, што прычынай амаль усіх цяжкіх хваробаў, як рак, эпілепсія ці склероз, ёсць заблякаваньне сэксуальнай энэргіі. «Адкрыцьцё» Райха наклалася на ўжо існуючы міт пра востраў Самоа, створаны амэрыканскай дасьледніцай Маргарэт Мід. Мід цьвердзіла, што жыхары Самоа абсалютна вольныя ад усякіх сэксуальных табу: яны часта зьмяняюць партнэраў і зусім ня ведаюць, што такое рэўнасьць ці вернасьць, а гэтае «няведаньне» чыніць іх намога больш шчаслівымі за цывілізаваных эўрапейцаў, зьняволеных куль-

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

турнымі забаронамі. Ну, а практычныя высновы з гэтых «адкрыцьцяў» зрабіў Альфрэд Кінсі, заклікаючы прыняць за норму ня толькі дашлюбны і пазашлюбны сэкс, але таксама пэдафілію, інцэст, заафілію, нэкрафілію, фэтышызм і іншае.

Такое «вызваленьне» ў вэрсіі Райха—Мід—Кінсі хавала ў сабе дэструктыўны патэнцыял — вяло да «сэксуалізацыі» чалавека і «зьнечалавечаньня» сэксу. Аднак пад гэтай «рэвалюцыяй» хаваліся сапраўдныя пытаньні і дyleмы, якія патрабавалі перагляду і пераасэнсаваньня. Хрысьціянскія філэзафы фармату Марытэна добра ўсьведамлялі, што калі людзі ня стрэнуцца з сумленным падыходам да гэтых праблемаў з боку Царквы, так ці

інакш трапяць у сфэру ўплываў выпэй-згаданых «рэвалюцыянэраў», шукаючы адказаў на пытаньні, што іх хваляюць.

Жак Марытэн шмат разважаў і пісаў на гэтую тэму, але... не публікаваў. Ён палічыў больш мэтазгодным апублікаваць свае працы на тэму палітычнай філязофіі і сацыяльнай справядлівасьці (галоўныя тэмы яго «Інтэгральнага гуманізму»), а рэфлексіі, прысьвечаныя пераасэнсаваньню з хрысьціянскага гледзішча эротыкі й сэксу, пакінуць у шуфлядзе. Чаму? Бо — на думку багаслова Бэрнарда Дзэрынга — баяўся, што публікацыя «сэксуалігчных» працаў справакуе забарону і на гэтыя працы, і заадно на філязафічныя, прысьвечаныя «інтэгральнаму гуманізму».

Любоў узыходная (Эрас) і любоў зыходная (Агапэ)

...І вось, так — трохі парадаксальна — выходзіць, што і адно, і другое становіцца зместам першай энцыклікі новага рымскага папы Бэнэдыкта XVI, чалавека, да якога мас-мэдыі традыцыйна ўжо прычапляюць бірку «кансэрватара». Гэты «кансэрватар» вырашыў гаворыць пра любоў і каханьне ў прыватным і грамадзкім вымярэнні. Пры гэтым вельмі важна заўважыць *спосаб гаварэння* пра гэтыя справы — Рацынгер-Бэнэдыкт гаворыць, што называецца, «на поўны голас», глыбока і шчыра, патрабавальна і зычліва.

Камэнтары часыяком адзначаюць, што першая небіблійная цытата, якая зьяўляецца ў вакольніку, — гэта словы Фрыдрыху Ніцшэ з «Па-за добром і злом»: «Хрысьціянства дало Эрасу атруту; ён жа, хоць ад гэтага не памёр, ператварыўся ў загану». «Ці Царква сваімі загадамі і забаронамі ня робіць горкім тое, што ў жыцці найпрыгажэйшае?» — рытарычна пытае папа-багаслоў, нібы хочучы самастойна прадоўжыць думку нямецкага філэзафа. «Ці Царква не ўсталёўвае забароны менавіта там, дзе радасць, прадугледжаная для нас Стваральнікам, ахвяруе нам шчасьце пакаштаваць нешта Боскае?» «Ці сапраўды так?» «Ці хрысьціянства сапраўды зьнішчыла Эрас?» — усё гэта пытаецца папа. Чытаючы далейшыя разважаныя Бэнэдыкта пра Эрас у грэцкай і рымскай паэзіі, у філязофіі Плятона і тэкстах Сьвятога пісаньня, можна пераканацца, што пастаўленьня вышэйшай пытаньні папярэджаны *ўважлівым слуханьнем*. Так, менавіта слуханьнем тых усіх песьняроў, мысьляроў і багасловаў, якія цягам стагодзьдзяў прамаўлялі ў імя Эрасу, якія лепш ці горш пазналі яго загадкавую натуру і ведаюць яго сілу і слабасьць, яго крыўду і радасьць, яго ўзлёт і падзеньне.

Што скажа пасля гэтага «слуханьня» галава рыма-каталіцкага хрысьціянства? Што скажа нам, так ці інакш кранутым гэтай амбівалентнаю сілай? Ці абярэ суровы і павучальна-настаўленчы тон, ці больш лагодна паставіцца да гэтай далікатнай справы? Варта тут зацывтаваць яго самога, хоць, праўда, знаёмства з энцыклікай на базе цытатаў можа даць адно толькі прыблізнае і спрошчанае ўяўленьне аб ёй. «Лёгас, першапрычына — гэта Той, хто кахае з палкасьцю, характэрнай сапраўднаму каханьню. Такім чынам, Эрас набывае найвышэйшую ступень высакароднасьці, пры гэтым ачышчаецца і зьліваецца з *Агапэ*».

Агапэ — гэта біблійна-багаслоўскі

Папа
Бэнэдыкт
XVI
прывя-
ціў
першую
энцыкліку
развагам
аб
прыродзе
любаві.

тэрмін, пакліканы абазначаць *добрачынны і бескарысьлівы* аспэкт любаві. У той час, як Эрас больш настроены на атрымваньне-каштаваньне-задавальненьне, Агапэ характарызуецца імкненьнем даваць і клапаціцца. Агапэ мае таксама лепшы і больш праніклівы зрок: яна глядзіць «скрозь цела» ў глыбіню іншага чалавека і сузірае ў ім «вобраз і падабенства Бога», які застаецца ўвесь час тым самым, у той час як цялесная краса прамянае і зьмяняюцца рысы характару. На думку Бэнэдыкта, гэтыя дзьве любаві — любоў-Эрас і любоў-Агапэ павінны сустрацца: «Эрас і Агапэ немагчыма цалкам аддзяліць адно ад аднаго. (...) Бо калі пачаткова Эрас явіцца пераважна як «прагны», «узыходны», (...) то ў працэсе набліжэньня да іншае асобы будзе штураз меней пытацца пра самога сябе, будзе ўсё больш шукаць шчасьця іншае асобы, будзе пра яе ўсё больш клапаціцца, дзеля яе пасьвятацца і «быць для» яе».

3 шуфляды — у папскую энцыкліку

Папа Бэнэдыкт XVI мае добры слых. Па-першае, ён уважліва слухае чалавека, што праявілася ў выпрацоўцы выдатнай «фэнамэналегіі любаві», якая выходзіць на першае месца ў першай частцы вакольніка. Па-другое, ён уважліва слухае Бога. У сваёй «фэнамэналегіі любаві» ён не прамянуў заўважыць, што любоў самога Бога мае эратычны характар: «Перадусім прарокі Асія і Эзэкііль апісалі гэтую «жарсьць» Бога ў стасунку да Яго народу пры дапамозе смелых эратычных вобразаў. Стасунак Бога да Ізраіля яны характарызуюць мэтафарамамі заручынаў і сужэньства, а ідалапаклонства, такім чынам, становіцца чужалоствам і прастытуцыяй». І — па-трэцяе — «добры слых» папы-багаслова выяўляецца таксама ў тым, што ён заўважыў, як перагукваецца пытаньне пра сапраўднае аблічча любаві і пытаньне пра сацыяльную справядлівасьць. Менавіта гэтай праблеме і

прывячана другая частка папскай энцыклікі. Хоць папа наўпрост гэтага не гаворыць, напрашваецца выснова, што дэфармацыя любаві ў прыватнай сфэры адбываецца рэхам у выглядзе «этычнага засьляпеньня, што бярэцца з перавагі інтарэсу і ўлады [над практычным розумам]».

Такім чынам, папа рымскі прадоўжыў дыскурс, распачаты Жакам Марытэнам у вобласці палітычнай філязофіі і адначасна «дастаў з шуфляды» рэфлексіі на тэму эратычнага вымярэння чалавечай экзистэнцыі. Хтосьці слушна зацеміць, што «ня ён першы» дастае з шуфляды. Ужо Караль Вайтыла, пасля таго, як апублікаваў «Каханьне і адказнасьць» у 60-я гады, называўся прадстаўніком «сэксуальнай рэвалюцыі» ў хрысьціянскім варыянце. У той час і пазьней зьявілася шэраг багаслоўскіх працаў на гэтую тэму, каб згадаць хоць некаторыя: «Чатыры любаві» Люіса, «Любоў» Пітэра, «Эрас і містыка» Грына. Тым ня менш, зьяўленьне гэтай тэматыкі ў папскай энцыкліцы і зьяўленьне яе менавіта ў такой — недагматычнай, глыбока і шматбакова апрацаванай — трактоўцы ёсьць пэўным *novum*.

Сэксуальныя рэвалюцыянэры кшталту Райха, Мід, Кінсі адыходзяць у нябыт гісторыі. Сёньня ж сацыялігі і журналісты пачынаюць ужо гаворыць пра «сэксуальную контрэвалюцыю». У Амэрыцы і ў Эўропе зьяўляюцца групы тыпу «Silver Ring Thing», сябры якіх вызнаюць і прапагандуюць вернае, сталае і паслядоўнае каханьне. Некаторыя робяць гэта ў імя рэлігійных перакананьняў, але для многіх дастаткова тут звычайнай «антрапіялягічнай інтуіцыі», як у выпадку чарнаскурай прыгажуні Эрыкі Гаралд, Міс Амэрыкі 2003 году, якая прапагандуе дзязоцтва аж да шлюбу і вернасьць у шлюбе папросту ў імя захаваньня цэльнасьці і моцы для «адзінага/адзінай».

Безь яе, без Агапэ, Эрас гіне. Па-за «духоўным кантэкстам» Эрас ператвараецца ў банальную хімічную рэакцыю, якая вельмі хутка надакучае і выклікае хутчэй агіду, чым пачуцьцё спаўненьня. Распушта не вызваляе, а дэградуе.

Эрас ня мае сваёй мовы. Яму трэба даць магчымасьць прамаўляць, даўшы адпаведную мову. Можна даць яму вульгарную і бедную мову, мову, якую далі яму згаданьня «рэвалюцыянэры», спадкаемцы Ніцшэ, а можна даць багатую і культурную мову, як гэта рабіў Караль Вайтыла, а цяпер робіць Бэнэдыкт XVI. Першая мова забывае Эрас, другая ажыўляе і прыўносіць яго.

Гісторыя аднаго гораду

Увосень, перад прыездам старшыні аблвыканкаму, з дрэваў абрываюць лісьце — каб ня падалі. Загадчык райана, інспэктуючы школу, гойсае па стадыёне ды шукае пустазельле-дзьмухавец. Старшыня райвыканкаму гучна мацюкаецца ў мікрафон пры поўнай залі... Сёньняшня адміністрацыйная сыстэма краіны — бяздонная крыніца натхнення для сатырыка. На фоне абсурдыскага бюракратызму і буйства начальнікаў нечакана надзённа чытаецца расейскі пісьменьнік XIX ст. Міхаіл Салтыкоў-Шчадрын. Прапануем выбраныя урыўкі з ягонай “Гісторыі аднаго гораду”.

МІХАІЛ САЛТЫКОЎ-ШЧАДРЫН

(урывкі)

Места наша роднае Дурнова, што шырока гандлюе квасам, пячонкай і варанымі яйкамі, мае тры рэчкі і, нахштальт старажытнага Рыму, на сямі пагорках збудаванае. А розьніца толькі ў тым палягае, што ў Рыме зьяля зламыснасьць, а ў нас — дабрамыснасьць, Рым быў на буйства хворы, а мы — на рахманасьць, у Рыме бужаваў цёмны плебе, а ў нас — начальнікі.

Наш граданачальнік Васіліск Сямёнавіч Бародаўкін дзівіў увішнасьцю і нейкай нечуванай адміністрацыйнай уедлівасьцю, што з асаблівай энэргіяй выяўлялася ў пытаннях, вартых зламананага шэлегу. Ён увасабляў той тып граданачальніка, чые ногі ў лобы момант гатовыя несці яго ў сьвет. Удзень жа ён, як муха, мільгатаў па горадзе, назіраючы, каб месціцы мелі бадзёры і вясёлы выгляд; уначы — гасіў пажары, ладзіў вучэбныя трывогі ды і наагул засьцігаў зьячэўку.

Крычэў ён праз увесь час і крычэў неверагодна. «Столькі зьямшчаў ён у сабе крыку, — кажа з тае нагоды летапісец, — што ад таго крыку шмат хто з дурноўцаў і за сябе, і за дзяцей назаўжды спалоху набраліся». У выніку ўлады мескія мусілі даць дурноўцам розныя льготы, менавіта «за спалох іхны».

За дзесяць год да прыбыцьця ў Дурнова ён распачаў пісаць праект пра «вяшчае распасціраньне войска і флёту па абліччы зямлі ўсяе, кабы цераз гэта вяртаньне (sic!) старажытнае Бізанты пад скрыдлы дзяржавы Расейскае спадзеўным учыніць». Часта прыкмячалі дурноўцы, як той, седзячы на бальконе начальніцкага дому, паглядаў з поўнымі вачыма сьлёзаў на

ахутаныя сінню бізантыйскія цвярдныя ўдалечыні.

Пашы Бізантыі і Дурнова былі настолькі прылеглыя, што бізантыйскія статкі амаль самастойна перамешваліся з дурноўскімі, і з гэтага выходзілі бесьперапынныя звады. Здавалася, трэ́ было толькі кінуць покліч... І Бародаўкін чакаў гэтага поклічу, чакаў з пылам і нецярплівасьцю, што даходзіла часам да сердаваньня. Але, але... Дзень ішоў, ноч, і, як той казаў, тыдзень прэч; мары Бародаўкіна расьлі, а поклічу ўсё не было. У той крайнасьці Бародаўкін уцяміў, што пара для палітычных мерапрыемстваў яшчэ не надыйшла і што яму варта абмежаваць свае задачы толькі так званымі пільнымі патрэбамі краю. У шэрагу гэтых патрэбаў першае месца трымала, бадай, цывілізацыя. Паглынуты гэтымі змрочнымі летуценьнямі, ён зьявіўся ў Дурнове і найперш учыніў пільны разгляд намераў і дзеяў сваіх папярэднікаў.

Адзін толькі штацкі саветнік Дваякураў выгодна вылучаўся з гэтай стракатае хеўры адміністратараў. От яго, натуральна ж, і ўзяў сабе Бародаўкін за ўзор. Дваякураў багата чаго здзейсьніў. Ён забрукаваў вуліцы: Дваранскую і Бальшую, сабраў нядоімкі, апекаваўся навукамі і хадайнічаў аб закладаньні ў Дурнове акадэміі. Але галоўная яго заслуга была ў тым, што ён упрызвычаіў спажаваньне гарчыцы і ліста лаўровага. Гэтая апошняя дзея настолькі ўразіла Бародаўкіна, што ў яго вокамгненна ўзьнікла дзёрзкая думка ўчыніць тое самае датычна праванскага масла.

Дзейнічаў Дваякураў усягды вялізнымі масамі, то бок і ўціхамірваў, і перамантачваў дашчэнтну; але й увадна час цяміў, што аднаго гэтага сродку замала. Таму, асобна ад мераў агульных, ён цягам шэрагу гадоў бесьперапынна і нястомна ладзіў разавыя набегі на абыватальскія дамы і ўціхамірваў каж-

нага абываталі паасобку.

Цягам усяго ягонага кіраваньня дурноўцы ня толькі не сядалі за стол без гарчыцы, але нават паразводзілі разьлеглыя гарчычныя плянтацыі, каб здавальняць патрэбы загранічнага гандлю.

Але року 1770 Дваякураў сканаў. Гарчыцу есці перасталі зусім, плянтацыі зааралі, пасадзілі капусту ды засеялі бобам. Такім чынам, выйшла, што Бародаўкін пасьпеў акурат у час, каб уратаваць канаючую цывілізацыю. Ад сьвятла да цямна ён усё выдумляў, што б гэта такое адбудаваць, каб яго раптам, па будоўлі, гахнулася і напоўніла сьвет куродымам і сьмецьцем. Урэшце, празь недахоп арыгінальных думак, спыніўся на тым, што пайшоў дорогаю свайго знакамітага папярэдніка. І тут дарэчы ён дазнаўся, што дурноўцы, празь нядбайнасьць, зусім выбіліся з ужытку гарчыцы, а таму на першую пару абмежаваўся тым, што абвесьціў гэты ўжытак абавязковым; а неслухаў пакараў яшчэ і праванскім маслам.

Але дурноўцы таксама былі сабе наўме. Энэргіі дзеяньня яны з вялікай кемлівасьцю процістаўлялі энэргію бязьдзеяньня.

— Рабі з намі што хочаш! — казалі адны. — Хаціш — на шматкі рэзай; хаціш — з кашаю еж, а мы ня згодныя!

І ўпарта пры тым клячылі.

Бародаўкін склікаў усіх дурноўцаў і стаў іх прынаджаць. У прамове з тае нагоды ён падрабязьнянка разьвіў перад месціцамі пытаньне аб падспор’ях наагул і аб гарчыцы як падспор’і ў прыватнасьці; і вось жа ад таго, што ў словах ягоных было болей асабістай веры ў рацыю свае справы, чым сапраўднай пераканаўчасці, ці ад таго, што ён, паводле свайго звычайу, не прамаўляў, а крычэў, — як там тое ні было б, вынік ягоных пераконваньняў стаўся такім, што дурноўцы перапалохаліся і зноў усёй грамадой уклічылі.

Увесь той дзень Бародаўкін тужыў.

Актыўісты БРСМ вітаюць беларускіх тэнісістаў — пераможцаў у 1/8 Кубка Дэвіса.

Моўчкі шпацыраваў ён па залях начальніцкага дому й толькі зрэдчас вышэптываў: «Шэльмы!»

— Рукі ў мяне звязаныя! — паўтараў ён, задуменна пакусваючы свой вус, — а то даў бы я вам перцу з імберцам!

Але ён небеспадстаўна меркаваў, што натуральным заканчэннем усялякае калізіі ёсць усё ж лупшоўка, і такое ўсвядамленьне падмацоўвала яго. Чакаючы на такое заканчэнне, ён займаўся сваімі справамі і патаемна пісаў статут аб «нестрыманні граданачальнікаў законамі». Першым і адзіным параграфам у тым статуте стаяла: «Калі адчуваеш, што закон чыніць табе перашкоду, дык, узяўшы яго са стала, пакладзі пад сябе. І тады, зрабіўшыся нябачным, цалкам ён твае рукі развязажа».

Празь месяц Бародаўкін наноў склікаў месцічаў і зноў закрычэў. Але толькі ён пасьпеў вымавіць два пер-

шыя склады свайго вітаньня («аб іх, праз сорам, змаўчу» — такая летапісцава адмоўка), як дурноўцы зноўку пахаваліся, не пасьпеўшы нат укленьчыць. Толькі тады Бародаўкін наважыўся пусьціць у ход сапраўдную цывілізацыю.

На золку выправіўся ён у паход. Хоць галоўнаю мэтай была Стралецкая слабада, але Бародаўкін хітравваў. Ён не пайшоў ані наўпрост, ані направа, ані налева, а стаў манэўраваць.

На сёмы дзень дарогу размыла, людзі ішлі цяжка, а зброя грузла ў разьлезлым чарназеме. Патапілі ў багну, пра якую ніхто не падазраваў. Глянуў Бародаўкін на геамэтрычны плян пашы — спрэс ральля, ды па мокрым месцы скопана, ды дробнага хмызьняку трохі, а багны няма і ўсё тут.

— Няма тут багны! Маніце вы, шэльмы! Упярод! — загадаў Бародаўкін і стаў на купіну дзеля бліжэйшага нагля-

ду за пераправай. Палезьлі людзі ў багну і адразу патапілі ўсю атрылерыю.

— Столькі гадоў запасаў, зьберагаў, плягаваў, — наракаў ён, — што мне цяпер рабіць? Як я буду кіраваць без гарматаў?

Войска было дашчэнтэ дэмаралізавана. Як вылезьлі з багны, перад вачмі зноў распасьпіралася абсяжная роўнядзь і зноўку безь якога-кольвек намёку на жытло. Дзе-нідзе валяліся чалавечыя косткі і кучы цаглянаў; усё гэта сьведчыла, што некалі была тут даволі моцная і адмысловая цывілізацыя (пасья адкрылася, што тую цывілізацыю, прыняўшы ў нецвярозым выглядзе за бунт, панішчэў былы граданачальнік Урус-Кугуш-Кільдзібаеў), але ад тае пары мінула многа гадоў, і ніхто не парупіўся, каб яе ўзнавіць. Толькі на восьмы дзень, каля паўдня, змучаная каманда запрыкмеццла стралецкія вы-

Гісторыя аднаго гораду

Працяг са старонкі 41.

шыні і радасна задудзела ў дуды. Войска, ачоленае Бародаўкіным, заходзіла ў слабаду. Але там не было нікога, апроч заштатнага папа, каторы акурат у тую хвілю меркаваў, а ці не лацвей яму будзе перайсці ў раскол.

Павыпаўзалі яны ўсе раптам, і стары і малы, і мужчынска і жаночка полу, і, узняўшы рукі ўгару, бухнуліся яму ў ногі. Бародаўкін сьпярша быў разгубіўся, але раптам узгадаў словы з інструкцыі: «Як уціхамірваеш, дык не рупіся шмат пра вынішчэньне, але пра навучаньне» — і прыціх. Ён усвядоміў, што пара трыюмфу ўжо надышла, і што трыюмф наўрад ці ня будзе паўнейшы, калі ў выніку ня будзе ані патаўчонных насоў, ані перакручаных скулаў.

— Ці прымаеце гарчыцу? — спытаў ён паважна, спрабуючы, па магчымасці, вычысціць голас ад пагрозлівых нотак.

Натоўп моўчкі пакланіўся да зямлі.

— Дык ці прымаеце, пытаю я вас? — паўтарыў ён, трохі ўжо трапянючы.

— Прымаем! Прымаем! — ціха гуў, нібыта шыпеў, натоўп.

— Добра. А цяпер кажыце мне, хто з вас памяць любаснай маёй матухны ў вершах зьяняжыў?

Стральцы сумеліся; нядобра ім падалося выдаваць таго, хто ў цяжку хвілю быў іхным суцільнікам; аднак, трохі павгаўшыся, наважыліся выканаць гэтак патрабаваньне начальства.

— Выходзь, Хведзька! Нябось! Выходзь! — пранеслася па натоўпе.

Наперад выйшаў бялявы хлапчына і стаў перад граданачальнікам. Вусны яго падрыгвалі, нібы хацелі скласціся ва ўсьмешку, але твар быў белы, як прасціна, і зубы калаціліся.

— Дык гэта ты? — загагатаў Бародаўкін і, адышоўшы крыху, нібыта каб разглядзець вінаватага ўва ўсіх падрабязнасцях, паўтарыў: — Дык гэта ты?

Відаць, у Бародаўкіну ішла барацьба. Ён думаў, ці адразу даць Хведзьку ў храпы, ці як іначай пакараць. Нарэшце, кару ён прыдумаў, зьямша-

ную, так бы мовіць.

— Слухай сюды! — сказаў ён, зьлёгка падправіўшы Хведзькаву сківіцу. — Паколькі ты памяць маёй любаснай матухны зьяславіў, дык табе ж ад гэтага дня належыць гэную каштоўную мне памяць у вершах усхваляць і вершы тыя да мяне прыносіць!

На гэтым слове ён загадаў даць адбой.

У той самы вечар, замкнуўшыся ў кабінэце, Бародаўкін пісаў у сваім рэгістры такога кшталту пазнаку:

«Гэтага 17 верасня, пасья труднага, але слаўнага дзевяцідзённага па-

Калі адчуваеш, што закон чыніць табе перашкоду, дык, узяўшы яго са стала, пакладзі пад сябе. І тады, зрабіўшыся нябачным, цалкам ён твае рукі разьвяжа.

.....

ходу, адбылася найрадасьнейшая і найчаканейшая падзея. Гарчыца зацьверджана паўсюдна і заўсёдна, прычым не было пушчана ў расход аніводнай кроплі крыві».

«Апроч той, — іранічна дадае летапісец, — што была пралітая ля ваколіцы Гнойнай слабады і ў памяць каторай дагэтуль сьвяткуецца ўрачыстасьць, называная сьвістапляскаю...»

Усіх войнаў «за асьвету» было чатыры. Адна зь іх апісана вышай, з трох астатніх першая мела на мэце растлумачыць дурноўцам карысьць ад майстраваньня пад дамамі каменных фундамантаў; другая ўзьнікла пасья адмовы месьцічаў садзіць пэрсідзкі рамонак, і трэцяя мела за нагоду шырокую пагалоску пра залажэньне ў Дурнове акадэміі.

Зазьвгчай ранкам Бародаўкін, напіўшыся гарбаты, клікаў покліч; зьягаліся цынкавыя жаўнерыкі, вокамгненна наліваліся крывёю і чым дух беглі да места. Такім парадкам Бародаўкін дамогся таго, што па некалькіх гадох аніводзін дурновец ня мог паказаць на сваім целе месца, што не было

б адлупшаванае.

Але наколькі б бліскучымі не падаваліся атрыманыя Бародаўкіным вынікі, па сутнасьці былі яны далёка не дабратворныя. Сваюлю вынішчылі — то праўда, але ўвадначас зьмізарнеў і прыбытак. Жыхары панурьлі галовы і нібыта счаўрэлі; несхаць працавалі яны ў палёх, несхаць вярталіся дахаты; несхаць сядалі за мізэрную вчэру і сноўдалі з кута ў кут, нібыта ўсё ім абрыдла. А да таго яшчэ дурноўцы насяялі гарчыцы і пэрсідзкага рамонку столькі, што цэны на гэтыя прадукты зьнізіліся дашчэнтку. Наступіў эканамічны крызіс, і не было ні Малінары, ні Бязладнага, каб патлумачыць, што акурат гэта і ёсьць сапраўдны росквіт.

У тую самую пару, нібы на сьмех, усчалася ў Францыі рэвалюцыя, Бародаўкін атрымаў ліст, дзе яму рэкамэндавалася: «З нагоды вядомай вам аказіі мусіце пільна глядзець за тым, каб гэтак непапраўнае зло выкаранялася бяз жаднага недагляду».

Пачаўшы зьбіраць даніну, ён са здзіўленьнем і сердаваньнем угледзеў, што двары пустыя і калі трапляла якая кура, дык і тая была сухарлявая ад бяскорміцы. Але, паводле звычайна свайго, ён прааналізаваў гэты факт ня проста, а з свайго арыгінальнага гледзішча, то бок угледзеў у гэтым бунт, учынены на той раз ужо не празь невуцтва, але празь лішкі асьветы.

— Вольны дух завялі! Рассыцелі! — роў ён бяз памяці. — На французаў пазіраеце!

І тады пачаўся новы шэраг паходаў — ужо паходаў супраць асьветы. Але падаткі затрымліваліся. Надыходзіла хвіліна, калі ён застаўся б на руінах адзін із сваім сакратаром, і Бародаўкін дзейсна рыхтаваўся да тае хвіліны. Але провід таго не папусьціў. Ужо былі сабраныя гаручыя матэрыялы для спаленьня гораду, як раптам Бародаўкіна ня стала... «Усіх змарнатравіў ён, — кажа з тае нагоды летапісец, — так, што нават папоў, каб яго адпец, не знайшлося. Мусілі гукнуць суседняга капітан-спраўніка, каторы і засьведчыў зыход яго шматмяцежнага духу».

Пераклад Рамана Маладзьяшына

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

Справа адзінаццаці

АЛЕСЬ АРКУШ

у невялічкім цягнічку
што шыбуе ў бок
першай польскай станцыі
кантрабандысты навучаюць мяне
як трымацца з польскімі памежнікамі

пры гэтым неяк шматзначна
паглядаюць на мяне

як быццам даюць зразумець

ведаем што ты за гусь
але можаш на нас разьлічваць

над крыжамі
беластоцкага фарнага касьцёлу
завісла воблака
што ляцела з Полацку
на захад

усьлед за сонцам
усьлед усьлед
каб ніколі не засынаць

ляцець і ляцець
ляцець і ляцець

але так стаміў
воблака
шлях над Беларусяй
што яно
адолеўшы мяжу
вырашыла адпачыць

а лепшага месца для адпачынку
чымся нябесная затока
беластоцкага фарнага касьцёлу
сапраўды
цяжка і знайсці

на беластоцкім кірмашы на Антанюках

дзе прадаюць па нядзелях
розныя старыя рэчы
ад нямецкіх касак
да клямак ад вясковых хатаў
набыў жменю манэтаў
з выявамі польскіх каралёў

сьведкі падзеяў
здабыцця волі

манэты ў сто і пяцьсот злотых —
як аповед

пра годнасьць
патрыятызм цяжкасьці
і трываньне

Fleetwood mac
такім знаёмым голасам
зь беластоцкай FM-кі
запрашае да гарбаты

кіпень сапраўды ўжо гатовы
і лусьцікі накроены

дваццаць восем гадоў таму
пад *Fleetwood mac*
пры выключаным сьвятле
мы танчылі
на маіх провадах у войска

і цалаваліся
і марылі
і абяцалі

мары ня спраўдзіліся
абяцаньні даўно парушаны
засталіся толькі ўспаміны
пра дотыкі дзявочых вуснаў

я хацеў напісаць верш
ды толькі дождж мне перашкодзіў
ён размыў сьцяжыны
і зьнішчыў твае сьляды

цяпер я блукаю
паміж нашымі
першай і апошняй
сустрэчамі

між якімі ўзышла
вясёлка

АГУЛЬНАЯ СПРАВА АДЗІНАЦЦАЦІ

адзінаццаць чалавек
сядзяць на падсуднай лаве
у Беластоцкім раённым судзе

Алега Латышонка
як сьведку па справе
выдаляюць з судовай залі

не бяды —
двухмэтровы Алэг бачыць здалёку

Лена Глагоўская выкладчыцкім позіткам
узіраецца ў мяне —
спрабуе пазнаць

мы ня бачыліся бадай гадоў дзесяць

разам зь Мірай Лукшай яны сядзяць
паміж двума Яўгенамі —
Мірановічам і Вапай

можна загадваць жаданьне

ня важна
што прачытае пракурор
у абвінаваўчай прамове

ня важна
якія пытаньні задасьць судзьдзя
адзінаццаці падсудным

важнасьць не вызначаецца ў судзе

у адзінаццаці абвінавачаных
ёсьць агульная справа
па якой
свой суворы прысуд
вынесе сама гісторыя

Два пеўнікі,
два пеўнікі
гарох малацілі,
дзьве курачкі—сакурачкі
на млынок насілі.
Казёл меле,
казёл меле,
каза насыпае,
а малое казянятка
на скрыпачцы грае.

Талака

МАЛЮНАК СЯРГЕЯ ХАРЭЎСКАГА

З украінскае
пераклаў Мікола Бугай

«Песьні Свабоды» загучалі!

23 лютага выйдзе самы смелы музычны праект году. Гэта адказ афіцыйнаму «За бацьку!». «Беларусь перадусім!», «Гэты Мы!» — пятоць «Нэўра дзюбэль» і «Новае неба». «Ужо даволі!», «НЕ!» — падтрымліваюць іх маладыя «Жаба ў каляіне» і «Партызанская школа».

На вокладцы дыска пазначана: «Не для продажу». Дыск будзе распаўсюджвацца падпіскай: падпісалася на яго ўжо тысяча чалавек. Прадусэр складанкі Рупер кажа, што ўсе яны атрымаюць «Песьні свабоды» цягам тыдня. Мо на пачатку сакавіка ў Менску пройдзе міні-прэзэнтацыя. Зрабіць дыск можна й самому: на інтэрнэт-старонцы <http://music.fromby.net/sliberty> кожны ахвочы зможа загрузіць сабе на кампутар песьні і вокладку.

У канчатковы сыліс песень патрапілі як прапанаваныя слухачамі гіты, так і абсалютна новыя творы ад «Палацу», «Чырвоным па беламу», «Easy Project». Упершыню на CD выдаецца гіт пачатку 90-х «Я жыў» гурту «Мясцовы час» і «Дзе мой край» у выкананьні Вайццошкевіча.

SB

1. «Палац». «Сьпей мне».
2. «Крама». «Свабоды мне дай!».
3. «Таварыш Маузэр». «Брудная вада».
4. «Жаба ў каляіне». «Ужо даволі!» (з праекту «Жыць для Беларусі» на вершы Л.Геніюш).
5. «Čyrvonym pa Bielam». «Nie Żadaju» (mix by Młody Grzech).
6. Кася Камоцкая. «Мая краіна».
7. «ZET». «Радзіма—Свабода».
8. «ULTRAвожык». «Атлянтыда».
9. «Postscriptum». «Вольныя танцы».
10. «Партызанская школа». «Не!».
11. «ULIS». «Радзьё Свабода».
12. «Partyzone»+Руся. «Маё сэрца».
13. «Народны Альбом». «Край, ты мой край».
14. «Splenetic»+«Шаман». «Мэнталітэт».
15. «Рэха». «Чэ Гевара» (live).
16. «Нестандартны Варыянт»+«IQ-48»+Пявон Вольскі. «Паветраны шар».
17. «Easy Project». «Нас не дагоняць».
18. «З.Б.М.Я.Я.». «Кідай зброю!».
19. «Нэўра Дзюбэль». «Беларусь перадусім!» (складанка «Генэралы айчыннага року»).
20. «Тарпач». «Чаго чакаць».
21. Тодар. «Дзе мой край».
22. «Мясцовы час». «Я жыў».
23. «Новае Неба». «Гэта мы!» (складанка «Сэрца Эўропы in rock»).

Увага менчукам! Тыя, хто падпісаўся загадыя і нават тыя, хто не падпісаўся, змогуць атрымаць дыск у аўторак 28 лютага з 17-й да 19-й на ўправе БНФ (Менск, вул.Варшавэні, 8, ст.м.пл.Перамогі). Паведаміце, калі ласка, сваім сябрам і знаёмым.

НАШЫ ШАШКІ

Школьніца і патрыярх

Завяршыўся чэмпіянат сталіцы па шашках-64. Ён ладзіўся па швайцарскай сыстэме ў дзевяць тураў. Нягледзячы на халады, у імпрэзе ахвотна паўдзельнічалі самыя розныя людзі — ад міжнароднага гросмайстра Аркадзь Плякхіна (ён і заняў першае месца сярод мужчынаў) да першаразраднікаў. Жаночае спаборніцтва выйграла школьніца Вольга Федаровіч, вучаніца майстра Кірылы Хайнюка. Паралельна ладзіліся выступы і на 100 клетках, аднак яны прыцягнулі меншую ўвагу з боку гульцоў і глядачоў. Судзіў чэмпіянаты гросмайстар Сяргей Насевіч.

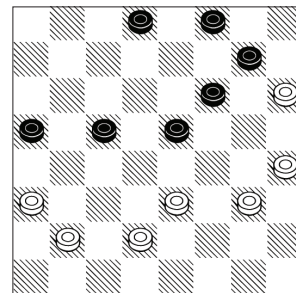
65-гадовы Аркадзь Плякхін, заслужаны майстар спорту і шматразовы чэмпіён краіны, на пачатку году быў узнагароджаны фэдэрацыйнай яшчэ і прызам «за выдатны ўнёсак у разьвіцьцё шашак». Ня дзіва: у 1994 годзе сп.Аркадзь выйграў чэмпіянат сьвету па рускіх шашках, што

ладзіўся ў Дзяржынску, ды праславіў краіну.

За паўстагодзьдзя чыннага ўдзелу ў турнірах патрыярх шашак-64 стварыў мноства прыгожых партый і камбінацый. Прапануем адну зь іх.

Ваш ход

Абацыёў—Плякхін, каманднае першынство СССР 1960 г. Чорныя пачынаюць і выйграюць.

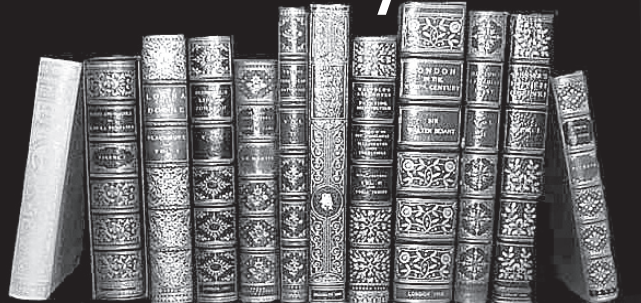

Алка: 1...e5-f4! 2. e3:e7 f8:d6-3. h6:g6 d6-e5 4. f8:b4 a5:a1. Бе-

контраў вчнл

Зрабі з газэты кнігу

«Нашу Ніву»
ў новым фармаце
зручна
пераплятаць
у квартальнікі
ці гадавікі.

Пераплётныя паслугі ў Менску:

«Апэратыўнае тыражаваньне»
Тэл. 284-68-18, 284-72-17, 284-81-07,
8-029-6-400-100
Выезд, дастаўка.

«Аўрора-плюс»

Вул. Варвашэні, 3
Тэл.: 284-81-84,
284-32-72

«Данарыт»

Вул. Чарнышэўскага, 10, оф. 37а
Тэл.: 285-79-29,
8-029-645-99-54

«Інфамаркет»

Вул. Харужай, 3, оф. 307В
Тэл.: 284-37-07,
8-029-622-83-01,
8-029-622-83-04

«Karandash.by»

Падземны пераход паміж БДУ і БДПУ
Тэл.: 22-77-133
Працуюць і ў святах, і ў нядзелі.

«Паліграфічныя паслугі»

Тэл.: 8-029-388-40-82,
8-029-570-74-11,
8-029-400-48-55

«Фармат»

Вул. Пугачоўская, 3, оф. 38
(рог Варвашэні і Чырвонай)
Тэл.: 8-029-758-06-16, 774-62-13,
8-029-341-17-29

«Чэркас»

Вул. Цэткін, 18
Тэл.: 211-00-63/64/65, 226-45-48,
8-029-643-80-77

Пераплёт таксама робяць
Нацыянальная бібліятэка
(вул. Чырвонаармейская, 7)
і **Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа** (вул. Сурганава, 15).

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 25 лютага

«Лад»

«А раптам гэта каханьне?»

Расея (СССР), 1961,
рэж. Юлі Райзман.
Мэлядрама.

Старшаклясьнікі Ксенія і Барыс закахаліся адно ў аднаго. Але іх пачуцьцё сутыкаецца з клінамі раўналеткаў і грубасьцю дарослых... Юлі Райзман — адзін з самых «чалавечных» рэжысэраў савецкага кіно. Першыя ролі Яўгена Жарыкава і Андрэя Міронава.

АНТ, 16.40

«Вітаю, я ваша цёця!».

Расея (СССР), 1975,
рэж. Віктар Цітоў.

Камэдыя паводле п'есы Б.Томаса «Цётка Чарлея».

Напышлівы, малімонны, вытанчана-вульгарны — і культуравы фільм.

СТВ, 20.15

«Робін Гуд: прынц

злодзеяў».

ЗША, 1991, рэж. Кевін Рэйналдс.

Прыгоды.

Пасьпяховы касавы фільм пра звыкллага героя. У ролі Робіна Гуда — Кевін Кэстнэр. Намінацыя на «Оскар», прэмія «Грэмі» і прэмія MTV.

«Лад», 22.45

«Забойства ва Ёсходнім экспрэсе».

Вялікабрытанія, 1974,
рэж. Сідні Люмэт.

Дэтэктыў паводле Агаты Крысьці.

Кананічная экранізацыя з удзелам выбітных зорак. Ролі выконваюць: Альбэрт Фіні, Інгрыд Бэргман, Шон Конэры, Джон Гілгуд, Энтані Пэркінс.

СТВ, 00.25

«Кругласуткавыя тусоўнікі».

Вялікабрытанія — Францыя — Галяндія,
рэж. Майкл Ёінтэрботам.

Драма.

Кактэйль з музыкі, сэксу і сюррэалістычных сноў. Намінацыя на «Залатую галіну» ў Канах.

Нядзеля, 26 лютага

«Лад», 22.35

«Салодкі й гадкі».

ЗША, 1999, рэж. Ёўдзі Алэн.

Жыцьцё джаз-гітарыста 30-х гадоў Эмэта Рэя: любоўныя подзьвігі, творчая крыза, посьпех. Ролі выконваюць: Шон Пэн, Ума Турман.

Андрэй Расінскі

КІНО НА DVD

Master Records

«Матадор»

Чорная трагікамэдыя.

ЗША — Нямеччына — Ірляндыя, 2005. Рэж. Рычард Шэпэрд.

У ролях: Пірз Броснан, Грэй Кінэр, Хоуп Дэвіс.

Стомлены кілер і недарэка-бізнэ-совец становяцца найлепшымі сябрамі.

Менск, вул. Кісялёва, 12. 643-21-08.

ТЭАТРЫ

балет

25 (сб) — «Спартак».

опэра

на сцэне Цэнтральнага дому афіцэраў

25 (сб) — творчы вечар Мікалая Маісеенкі.

26 (ндз) — «Нататкі вяр'ята».

26 (ндз) — «Чароўная музыка».

Купалаўскі тэатар

24 (пт) — «Сымон-музыка».

25 (сб) — «Ромул Вялікі».

26 (ндз) — «Смак яблыка».

27 (пн) — «Ажаніцца — не журыцца».

Ранішнія спэтаклі

26 (ндз) — «Сьнежная каралева».

Малая сцэна

25 (сб) — «Балада пра каханьне».

26 (ндз) — «Дом, дзе сыляць прыгажуні».

Тэатар беларускай драматургіі

24 (пт) — «Паўночная цішыня».

25 (сб) — «Чорны квадрат».

26 (ндз) — «Воук-мараллавец».

26 (ндз) — «Нязваны госьць».

28 (аўт) — «Валяціна».

СПОРТ

Хакей. Чэмпіянат Беларусі

Панядзелак, 27 лютага

«Хімвалакно» (Магілёў) — «Віцебск».

«Гомель» — «Керамін» (Менск).

«Берасьце» — «Сокал» (Кіеў).

«Нёман» (Горадня) — «Юнацтва» (Менск).

Пачатак матчаў а 18.30.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Фэмініст Казанова

Казанова (Casanova).

ЗША, 2005, каляровы, 108 хв.

Жанр: касьцюмная
рамантычная камэдыя.

Адзнака: 6,5 (з 10).

У карціне Ласэ Хальстрама самыя вядомыя палюбоўнікі змагаюцца за сэрца прыгажуні-фэміністкі, каб стаць яе верным (!) мужам. Карціна шчасліва спалучае касьцюмную раскошу XVIII ст., легкадумнасьць ракако, барацьбу за правы жанчын (!), рэклімная тэхналогія і бадзёрасьць тупых моладзевых камэдый.

Казанова Хальстрама — гэта вечна жывы імідж, які пераходзіць ад аднаго распусьніка да другога (галоўную партыю вядзе актор Гіт Лэджэр).

Паводле аўтараў, Казанова безнадзейна закахаўся ў ерэтчыку-філізафіну, якая выдае памфлеты й выдатна фэхтуе. «Сучасная» жанчына дабралася да XVIII ст. і адчувае сябе ў ім вельмі ўтульна.

У адрозьненьне ад змрочнага «Казановы» Фэліні, карціна Хальстрама — мілая пацешка з цудоўнымі дэкарацыямі і вясновым аптымізмам. Нават сьвінападобнаму гандляру забясьпечана ў фінале сямейнае шчасьце. І хаця радасьці часоў ракако — гэта рэклімнае хітрык, якая гледачу розьніца?

AP

...24% насельніцтва, якія, паводле афіцыйных сацыялягаў, не падтрымліваюць Лукашэнку, былі ў адпаведнай квоце прадстаўленыя на ўсебеларускім сходзе.

Суд пастанавіў: прыгаварыць сябра нефармальнай групы «Зубр» да 15 сутак арышту за графіці «Усе на III ўсебеларускі сход!».

...прэзыдэнтам Беларусі быў анархіст бацька Махно.

...усе птушкі, якія гнязьдзяцца ў Беларусі, былі патрыётамі.

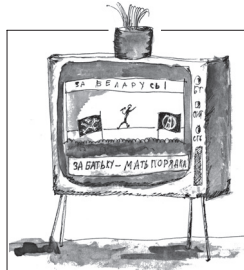
У НУМАРЫ

Гісторык, знаёмы зь Міндаўгам

Гарадзенскі навуковец Алесь Краўцэвіч прэзентаваў сваю новую кнігу «Міндаўг. Пачатак гаспадарства». **Старонка 36.**

Прыз у студыю!

На месцы Ярмошынай я абраў бы фармат праграмы «Хто хоча стаць мільянерам»... Фэльетон Лёліка Ушкіна — **старонка 27.**

ГАВОРЫЦЬ НОВАЕ БЕЛАРУСКАМОЎНАЕ РАДЫЁ

22 лютага аднавіла вяшчаньне радыё «Рацыя». Адраджэньне яго сталася магчымым дзякуючы падтрымцы польскага ўраду.

Напачатку «Рацыя» будзе выходзіць у этэр дзьве гадзіны ад 19 да 21-й паводле менскага часу на сярэдняхвалю. Паўгадзіны з гэтай праграмы будзе таксама рэтрансьлявацца на FM. Гэтую частку можна будзе пачуць на Віленшчыне і часткова на Гарадзеншчыне.

ЖАРТЫ

* * *

Сустракаюцца былыя аднаклясьнікі.

— Ты дзе працуеш?

— У КДБ.

— Супэр! Ніколі ня бачыў жывога гэбіста. І чым вы там займаецеся?

— Незадаволенымі рэжымам Лукашэнкі.

— А што, ці ёсьць задаволеныя?

— Так, але імі займаецца Камітэт дзяржкантролю.

* * *

Едзе «мэрсэдэс» па вёсцы, не заўважыў на дарозе пеўня і задушыў.

Кіроўца спыняецца, падьмае забітага, ідзе да гаспадара: «Я хацеў бы замяніць вам вашага пеўня».

«Калі ласка: куры — за шлотам».

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Пятру Д. з Хілімонаўцаў, Алесю Н. зь Вялейкі. Фатаграфіі — гэта таксама факты, сьведчаньні. І адначасова — характэрна. Калі б газета была без фатаграфій, як вы прапануеце, вам бы самім яна ня так падабалася. Частку іншых прапановаў улічым, частку адпрэчылі б іншыя чытачы. Дзякуй за словы падтрымкі.

Івану Л. з Клімавічаў. Прапановаў «трэцяму ўсебеларускаму сходу» друкаваць ня будзем. Гэтая інстытуцыя прыдуманая як фасад самадзяржаўя.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВЕРШЫ АБ ПРАСПЭКЦЕ

Паэт Рагнед Малахоўскі зьбірае вершы, прысьвечаныя праспекту Ф.Скарыны, для выданьня калектыўнага зборніка. Тэл. 8-029-762-29-73, e-mail: ragned@yandex.ru

КАНТАКТЫ

Пазнаёмілася з прыстойным, непітушчым мужчынам 25—35 гадоў для стварэньня сям'і (маю дачку 3 гадоў). Т.: 554-30-73. Алена

КНИГІ, ГАЗЭТЫ

Газэту «Наша Ніва» можна набыць у Гомелі штодня-дзедзі. Т.: 45-11-51

Новыя ды факсімільныя выданьні «Нашае Нівы», «ARCHE», «Спадчыны» (старыя нумары), рэдкія

слоўнікі, кнігі, энцыклапедыі, фільмы ды музыка на CD на Румянцава, 13 (ТБМ). Панядзелак—пятніца (15.00—20.00). Т.: 707-40-01

Ахвотным землякам дашло кнігу «Асмолавічы» (аб 500-гадовай вёсцы Асмолавічы ў Клімавіцкім раёне). Аўтар І.Лапо. Вул.Камуністычная, 17-12, 213633, Клімавічы Магілёўскай вобл.

ПРАЦА

Шукаю працу журналістам. Т.: 8-02244-5-34-37. Івану Лапо, вул.Камуністычная, 17-12, 213633, Клімавічы Магілёўскай вобл.

Якясна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Зьвяртацца загадзя пасьля 17-й. Т.: 235-18-72, Юрась

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМІ

Феадосія (Крым). [...] Немаведама, што робіцца на белым сьвеце! У той час як у халоднай старане, у Пецярбурзе, маразы даходзілі толькі да 10—15 градусаў, тут, у гарацым краю, «на цёплых водах», як у нас у Беларусі называюць гэты край, маразы даходзілі да 23—25 градусаў. І гэта ў той старане, дзе летам сьнег вінаград, дзе растуць мігдалы, абрыкосы, дзе летам гарачыня даходзіць да 40—45 градусаў. Затое калі ў першых днях лютага падуў цёплы вецер, зразу стала 6 градусаў цяпла, сьнег пачаў таяць, і цяпер толькі дзе-нідзе яго засталася. Зрабілася паводка, невіданая ў горадзе, як пайшла вада з гор.

Р-к., «НН». 1911. №8, 24 лютага

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
фотарэдактар	Арцём Лява
нам. галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
мастацкі рэдактар	Сяргей Харэўскі
выдавец і заснавальнік	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за змест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі прыядычнага выданьня №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 112. Р/р 3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2721. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 22.02.2006.

Замова № 1052.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а

Прыватныя абвесткі ў «НН» (ня больш за 15 словаў) дасылаюцца поштай (а/с 537, 220050 Менск), праз e-mail (nn@promedia.by) або разьмяшчаюцца на форуме сайту www.nn.by. Дык скарытайцеся!